

ΔΗΜΟΣ ΒΥΡΩΝΑΣ

Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ ΜΑΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

1^ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Πρακτικά 1^ο Φεστιβάλ Μεταναστευτικών Κοινοτήτων

Συζητήσεις:

- Δεύτερη Γενιά Μεταναστών
- Γυναίκα Μετανάστρια
- Τοπική Αυτοδιοίκηση & Μεταναστευτική Πολιτική

Συντονίστρια: Ιωάννα Σωτήρχου, Δημοσιογράφος, εφημερίδα Ελευθεροτυπία
(Η αρχή της συζήτησης δεν έχει ηχογραφηθεί)

Ι. ΣΩΤΗΡΧΟΥ: Το λόγο θα πάρει ο Νίκος και η Αθηνά, η κα Τζάνη δεν μπόρεσε να έρθει. Ο Νίκος είναι ένα παιδί που έχει ακριβώς το πρόβλημα. Ένα παιδί που έχει μεγαλώσει εδώ, είναι μέλος αυτής της γενιάς. Ο λόγος σ' αυτόν που έχει το πρόβλημα.

ΝΙΚΟΣ: Καλησπέρα. Αυτό που έχουμε να πούμε εμείς, σαν παιδιά της δεύτερης γενιάς, να τονίσουμε, είναι το πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε είναι πολυμορφικό, να το πω έτσι.

Το βασικό είναι η ταλαιπωρία καθώς πρέπει κάθε χρόνο να ανανεώνουμε την άδεια παραμονής μας ενώ έχουμε γεννηθεί εδώ και έχουμε μεγαλώσει εδώ. Επίσης, είναι και άλλα προβλήματα, όπως προβλήματα στην εύρεση εργασίας. Και άλλα προβλήματα, τέλος πάντων. Συγγνώμη δεν ήμουν προετοιμασμένος γιατί δεν ήταν να μιλήσω σήμερα...

Ι. ΣΩΤΗΡΧΟΥ: Ας το κάνουμε συνέντευξη Νίκο. Πες μου πως είναι να μεγαλώνεις σε μια χώρα και ξαφνικά να μην έχεις τα δικαιώματα που έχουν όλοι οι άλλοι σ' αυτή τη χώρα;

ΝΙΚΟΣ: Κοιτάξτε, εγώ μεγάλωσα εδώ όπως μεγάλωσαν και οι υπόλοιποι συμμαθητές μου φίλοι Έλληνες. Μεγαλώσαμε με τα ίδια όνειρα, να κάνουμε πράγματα. Μεγαλώνοντας, όμως, κατάλαβα τη διαφορετικότητα που έχω από τα υπόλοιπα παιδιά. Και έτσι δεν μπόρεσα να σπουδάσω στο εξωτερικό, όπως έχουν κάνει κάποιοι άλλοι συνομήλικοί μου, φίλοι μου. Δεν μπόρεσα να βρω μια καλύτερη δουλειά, εφ' όσον έχω όλες τις απαραίτητες γνώσεις για να κάνω μια δουλειά που μου αρμόζει. Και ναι, όντως ήταν ένα μεγάλο σοκ στα 18 και μετά, δηλαδή είναι ένα αδιέξοδο.

Ι. ΣΩΤΗΡΧΟΥ: Θέλεις να πεις κάτι άλλο;

ΝΙΚΟΣ: Ρωτήστε με ό,τι θέλετε.

Ι. ΣΩΤΗΡΧΟΥ: Πριν από μερικά χρόνια, μαζί με κάποιους Έλληνες που ασχολούνται με τα δικαιώματα για τους μετανάστες, αλλά και μαζί με ανθρώπους των μεταναστευτικών κοινοτήτων που αντιμετωπίζουν αυτό το πρόβλημα, έγινε η καμπάνια «όχι στο ρατσισμό από την κούνια», με βασικότερο αίτημα να δοθεί η ιθαγένεια στα παιδιά των αλλοδαπών που μεγαλώνουν και γεννιούνται στη χώρα μας. Η Άουα Σάνκο είναι ένα από τα δραστήρια μέλη αυτής της καμπάνιας και είναι κοντά μας για να μας μιλήσει για τις προσπάθειές τους.

ΑΟΥΑ ΣΑΝΚΟ: Καλησπέρα σας. Είμαι η Άουα Σάνκο, από την Ένωση Αφρικανών Γυναικών και εκπροσωπώ την καμπάνια «όχι στο ρατσισμό από την κούνια».

Η Ένωση Αφρικανών Γυναικών έχει ιδρυθεί τρία χρόνια τώρα και όταν μαζευτήκαμε όλες οι γυναίκες από την Αφρική, το πρώτο θέμα που συζητήσαμε είναι για τα παιδιά μας. Γιατί σαν γυναίκα, σαν μάνα, είναι το πρώτο πράγμα που ασχολούμαστε όλοι. Και είδαμε ότι μεγαλώνοντας τα παιδιά μας αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα γιατί δεν υπάρχουν νόμοι που καλύπτουν αυτά τα παιδιά. Και θέλω να πω ότι η δεύτερη γενιά είναι παιδιά που μένουν μόνιμα στην Ελλάδα για πολλά χρόνια ή από τη γέννηση.

Σπούδασαν στα ελληνικά σχολεία, είναι πλήρως ενσωματωμένα στην ελληνική κοινωνία, έχουν κάνει κτήμα τους τον ελληνικό πολιτισμό και στην πραγματικότητα δεν έχουν καμιά διαφορά από όλους τους Έλληνες. Το κυριότερο όμως είναι ότι αυτά τα παιδιά έχουν διακόψει τους δεσμούς τους με το κράτος της καταγωγής τους, δεν το γνωρίζουν και δεν επιθυμούν να επιστρέψουν σε αυτό.

Αντίθετα, έχουν αναπτύξει στενούς και στερεούς δεσμούς με την Ελλάδα, την οποία θεωρούν ως δεύτερη, αν όχι πρώτη πατρίδα τους. Η Ελλάδα όμως δεν αναγνωρίζει στα παιδιά αυτά κανένα επιπλέον δικαίωμα λόγω της μακρόχρονης παραμονής τους στο Ελληνικό έδαφος. Τους αντιμετωπίζει όμοια με τους υπόλοιπους αλλοδαπούς

ακόμα και με αυτούς που διαμένουν λίγους μήνες στην Ελλάδα.

Αυτά τα παιδιά πρέπει να αποδεικνύουν την παραμονή τους, να έχουν ασφάλεια, να πληρώνουν δίδακτρα στο Πανεπιστήμιο και τελικά ζουν σε ένα καθεστώς ανασφάλειας και φόβου μήπως τυχόν απελαθούν. Η πιθανότητα απέλασης θα σημαίνει μία επώδυνη επιστροφή σε μια κοινωνία εντελώς ξένη.

Αυτό είναι το πρώτο παράδειγμα, πως δηλαδή τα παιδιά των μεταναστών που γεννήθηκαν στην Ελλάδα και δεν γνωρίζουν άλλη πατρίδα, μιλούν μόνο ελληνικά και πηγαίνουν στα ελληνικά σχολεία και πανεπιστήμια. Αυτά είναι τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε σαν μητέρες. Βλέπουμε ότι μεγαλώνοντας τα παιδιά μας κλείνουν οι πόρτες και δεν βλέπουν περισσότερες ευκαιρίες να μπορούν να διαλέξουν. Γιατί είναι σαν μέσα σε φυλακή. Αν τυχόν οι γονείς αυτών των παιδιών δεν είναι ασφαλισμένοι εδώ, παρ' όλο που έχουν γεννηθεί εδώ στην Ελλάδα, είναι πάντα με το φόβο να μην απελαθούν γιατί είναι παράνομοι.

Ένα παιδί που έχει γεννηθεί στην Ελλάδα δεν ξέρει άλλη πατρίδα. Μεγάλωσε και σπούδασε εδώ. Όταν φτάσει 18 χρονών και πάνω αρχίζει να αντιμετωπίζει τα δύσκολα, που δυστυχώς, εμείς σαν μανάδες βλέπουμε πως σβήνουν μέσα στα μάτια τους τα όνειρά τους. Γιατί όταν φτάσουν 18, δεν έχουν μεγάλη ευκαιρία πια. Γιατί πρέπει να βρεις εργοδότη να κολλήσει ένσημα σαν σε ένα μετανάστη, που έχει έρθει μόλις χτες στην Ελλάδα. Και το καινούργιο νομοσχέδιο που λένε ότι θα δώσουν την άδεια αόριστης διαμονής, δεν φτάνει. Αυτά τα παιδιά πρέπει να έχουν ιθαγένεια γιατί γεννήθηκαν εδώ στην Ελλάδα. Εμείς οι γονείς είμαστε μετανάστες, τα παιδιά δεν είναι μετανάστες.

Αυτό είναι το πρόβλημα που έχουμε σαν Ένωση Αφρικανών Γυναικών και άλλες μεταναστευτικές οργανώσεις, που αρχίσαμε αυτή την καμπάνια. Γιατί έχουμε πολλά παιδιά από 18 και πάνω, που ήδη έχουν χαρτί. Πρέπει να δουλέψουν, και τι δουλειά κάνουν; Καθαρίστρια...την πιο χαμηλή δουλειά κάνουν εδώ τα παιδιά. Και είναι ντροπή σαν γονείς, σαν μάνα, να βλέπω το παιδί μου να μεγαλώνει, να πηγαίνει ελληνικό σχολείο με τους φίλους του και αύριο αυτή να γίνει καθαρίστρια και οι φίλες της να είναι πιο πάνω. Δεν το θέλει αυτό κανένας.

Και νομίζω σαν μητέρα, όπως και όλοι, το πρώτο πράγμα που ευχόμαστε είναι ένα καλύτερο μέλλον για τα παιδιά μας. Εμείς ήρθαμε για καλύτερη ζωή, μας στέλνουν να πάμε στην πατρίδα μας να φέρουμε χαρτιά για ένα παιδί που γεννήθηκε εδώ στην Ελλάδα, που δεν έχει πάει ποτέ στην πατρίδα. Πώς να φτιάξει χαρτιά εκεί, που φύγαμε εμείς για να ψάξουμε το καλύτερο;

Αυτά όλα τα βλέπουμε παράνομα και ζητούμε να κοιτάξουν καλύτερα να φτιαχτεί αυτός ο νόμος για τη δεύτερη γενιά. Ευχαριστώ.

Ι. ΣΩΤΗΡΧΟΥ: Περίπου το 1 στα 10 παιδιά που είναι αυτή τη στιγμή στα ελληνικά σχολεία, είναι παιδί από αλλοδαπούς γονείς. Είναι ένα παιδί όμως που η Ελληνική Πολιτεία δεν το αναγνωρίζει. Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, όταν υπάρχει ένα ποσοστό 7% άνω των 65 ετών πληθυσμού στη χώρα, αυτή θεωρείται γερασμένη. Στην Ελλάδα το 17% είναι άνω των 65 ετών. Μπορεί κάποιος εύκολα να σκεφτεί ότι αυτά τα παιδιά βοηθούν με πολλούς τρόπους την ίδια τη χώρα και αποτελούν σίγουρα ένα κεφάλαιό της γιατί εδώ σπουδάζουν, εδώ μεγαλώνουν, εδώ είναι ο τόπος στον οποίο θέλουν να δημιουργήσουν. Και θέλουν, φυσικά, τις ίδιες ευκαιρίες.

Αν και επίσημα η Πολιτεία από το 1998 έχει αναγνωρίσει μετανάστες - της πήρε 8 χρόνια - ποτέ δεν είχε γίνει κουβέντα γι' αυτά τα παιδιά. Η πρώτη φορά έγινε φέτος το καλοκαίρι, όπου η πρόταση του Υπουργείου Εσωτερικών, σε ένα νομοσχέδιο για τη Δημοτική Αστυνομία, ήταν να δοθεί άδεια παραμονής μακράς διάρκειας μόνο στα παιδιά που γεννιούνται εδώ. Αυτό φέρνει από χέρι ένα διαχωρισμό στους νέους πολίτες αυτής της χώρας, όπου δεν έχουμε μόνο πολίτες δεύτερης διαλογής, δηλαδή πολίτες που θα μένουν νόμιμα στη χώρα, αλλά δεν θα έχουν δικαιώματα, αλλά έχουμε και πολίτες που δεν υπάρχουν, όπως είναι τα παιδιά που μεγάλωσαν εδώ, για τα οποία δεν γίνεται κουβέντα.

Παρ' όλα αυτά, διάφοροι φορείς και οι ίδιοι φορείς του Υπουργείου Εσωτερικών, όπως είναι το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής και μια επιτροπή για την απλούστευση των διαδικασιών, έχει προτείνει γι' αυτούς την πολιτογράφηση.

Σημαντικές προτάσεις για τη διευθέτηση του ζητήματος έχει κάνει και ο Συνήγορος του Πολίτη και ο κ. Τσιούκας θα σας πει περισσότερα γι' αυτό.

Γ. ΤΣΙΟΥΚΑΣ: Να ευχαριστήσω κι εγώ τους διοργανωτές αυτής της εκδήλωσης. Θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό

το γεγονός ότι δίπλα στη συγκεκριμένη εκδήλωση, βρίσκεται μία Δημοτική Αρχή, κάτι που καταδεικνύει, αν θέλετε, και το ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης, ο οποίος είναι πάρα πολύ σημαντικός στα θέματα της κοινωνικής ένταξης, όπως έχουμε συνηθίσει να τα λέμε.

Ο Δήμος κάποια στιγμή θα πρέπει ενδεχομένως να πάψει να είναι απλά ο γραμματοκομιστής μεταξύ περιφέρειας και αλλοδαπού, αλλά να αποκτήσει έναν πολύ πιο ενεργό ρόλο σε ζητήματα πραγματικά προώθησης της κοινωνικής ένταξης με άνοιγμα των κοινωνικών υπηρεσιών προς τους μόνιμους κατοίκους της περιοχής, ασχέτως αν έχουν την ιδιότητα του δημότη ή όχι. Και ακόμη στο πεδίο της εκπόνησης προγραμμάτων, τα οποία θα έχουν αυτή τη στόχευση.

Μετά από αυτό το σχόλιο, θα ήθελα να προχωρήσω λίγο στο ζήτημα για το οποίο ήρθα να μιλήσω σήμερα και αφορά αυτό που αποκαλούμε «δεύτερη γενιά». Θα ήθελα λίγο να ορίσω το τι σημαίνει δεύτερη γενιά. Όπως είπε και η κα Σωτήρχου, συνήθως μιλάμε για τα παιδιά τα οποία γεννήθηκαν στη χώρα και κλείνουμε τα μάτια μας στο γεγονός ότι υπάρχουν πάρα πολλά παιδιά, τα οποία ναι μεν δεν γεννήθηκαν στην Ελλάδα, ωστόσο έχουν μια μακροχρόνια διαμονή στη χώρα είτε νόμιμη είτε παράνομη, και για τους οποίους δεν γίνεται ο ίδιος λόγος όσο γίνεται για τα παιδιά που έχουν γεννηθεί στη χώρα. Κατά την άποψη τη δική μας και αυτά τα παιδιά θα μπορούσαν να έχουν την ίδια μεταχείριση με τα παιδιά που γεννιούνται στην Ελλάδα και με αυτή την έννοια να φτιάξουν αυτό που αποκαλούμε «δεύτερη γενιά μεταναστών» στη χώρα.

Ο αριθμός των νεαρών αυτών είναι πολύ σημαντικός, αναφέρθηκαν κάποια στοιχεία από την κα Σωτήρχου, το θέμα τώρα: Κοινωνική ένταξη αυτών των ανθρώπων. Είναι διακηρυγμένος στόχος πλέον, μετά το νόμο του 2005, της Ελληνικής Πολιτείας επισήμως με τον πιο σαφή τρόπο, η προώθηση της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών στη χώρα.

Τι σημαίνει όμως κοινωνική ένταξη; Τι εννοούμε όταν λέμε «κοινωνική ένταξη». Στην πραγματικότητα πρόκειται για μια συνεχή διαδικασία, η οποία οδηγεί στην άρση των αποκλεισμών. Δεν μπορεί κανείς να πει ότι δίνοντας το Α, το Β, το Γ δικαίωμα, το ζήτημα του κοινωνικού αποκλεισμού ευάλωτων κοινωνικών ομάδων - μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται βεβαίως, πρωτίστως, και η ομάδα των μεταναστών - λύνεται.

Λόγου χάρη το να δώσει κανείς την ιθαγένεια αύριο στα παιδιά τα οποία γεννιούνται στη χώρα, θα έλυne πάρα πολλά προβλήματα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι στην πράξη θα ήρε κάθε κοινωνικό αποκλεισμό καθώς ο αποκλεισμός αυτός έχει να κάνει συνολικότερα με τις κοινωνικές δομές αλλά και με τις συμπεριφορές μας σαν κοινωνία. Αν δεν δουλέψουμε και σ' αυτό το δεύτερο επίπεδο, νομίζω και το παράδειγμα της Γαλλίας εν προκειμένω, είναι χαρακτηριστικό, ότι η παραχώρηση του δικαιώματος στην ιθαγένεια θα μπορούσε να λειτουργήσει και ως και υπεκφυγή, αν μου επιτρέψετε να πω.

Λοιπόν, πρώτο βήμα, κατά την άποψή μας, για την κοινωνική ένταξη, είναι να αποκτήσουν όλοι αυτοί οι άνθρωποι νόμιμη διαμονή στη χώρα. Μιλάμε για κοινωνική ένταξη και την ίδια στιγμή ένας πολύ σημαντικός αριθμός ανθρώπων δεν έχει καν νόμιμη διαμονή στη χώρα. Είναι πάρα πολλές αυτές οι περιπτώσεις και δεν μιλάμε μόνο για τους ανθρώπους οι οποίοι γεννήθηκαν στη χώρα από γονείς που έχουν παράνομη διαμονή και άρα, ακολουθώντας την τύχη των γονιών τους και οι ίδιοι δεν έχουν νόμιμη διαμονή.

Μιλάμε ακόμα και για τα παιδιά εκείνα τα οποία ακόμα και αν είχαν νόμιμη διαμονή κάποια στιγμή στο παρελθόν, όπως αναφέρθηκε από την κα Σάνκο και από τον Νίκο, πάρα πολλά παιδιά μπορεί να είχαν κάποια στιγμή νόμιμη διαμονή στη χώρα, αλλά αναγκαζόμενα μετά να μπουn στις διατάξεις τις κοινές του μεταναστευτικού νόμου, να αδυνατούν πλέον να ανανεώσουν τις άδειες διαμονής τους και να βρίσκονται σε καθεστώς παράνομης διαμονής μετά από 10, 15 χρόνια στην Ελλάδα.

Άρα ένα πολύ σημαντικό ζήτημα είναι να διασφαλιστεί η νομιμότητα στη χώρα. Σ' αυτή τη λογική, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί πάρα πολύ κρίσιμο να αξιοποιηθεί μια ήδη υφιστάμενη διαδικασία στο πλαίσιο του νόμου που ισχύει για τους μετανάστες και αφορά τη χορήγηση αδειών διαμονής για εξαιρετικούς λόγους όσους αποδεικνύουν ισχυρό δεσμό με τη χώρα. Τι σημαίνει ισχυρός δεσμός με τη χώρα; Προφανώς το να έχεις γεννηθεί στην Ελλάδα και προφανώς να έχεις μακροχρόνια διαμονή στη χώρα, ασχέτως αν αυτή η διαμονή σου ήταν ή δεν ήταν νόμιμη στην Ελλάδα. Αυτό έχει να κάνει και με το σχολείο, έχει να κάνει και με την εκπαίδευση.

Άρα, λοιπόν, πρώτο σημαντικό ζήτημα, η νομιμότητα της διαμονής για αυτούς τους ανθρώπους. Δεύτερο ζήτημα, δεν αρκεί η νομιμότητα από μόνη της, πρέπει αυτή η νομιμότητα να είναι σταθερή. Τα παιδιά αυτά να έχουν μία ασφάλεια ότι ακόμα και αν δεν δουλέψουν αύριο, ακόμα και αν δεν μπορούν κατά την ανανέωση να

προσκομίσουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά, ωστόσο δεν θα κινδυνέψουν να βρεθούν σε κατάσταση, η οποία μπορεί να τους οδηγήσει σε απέλαση. Είναι πραγματικά, αντιλαμβανόμαστε όλοι, τραγικά παιδιά που όντως δεν έχουν καμία σχέση με τη χώρα από την οποία κατάγονται, οι ίδιοι ή γονείς τους, ξαφνικά να βρίσκονται αντιμέτωποι με το φάσμα της απέλασης.

Σ' αυτή τη λογική, εμείς σαν Συνήγορος του Πολίτη, ακριβώς έχουμε προτείνει την απόδοση καθεστώτος μακράς διαμονής, με άδειες μακράς διαμονής με τις ελάχιστες δυνατές προϋποθέσεις σε όλα εκείνα τα παιδιά που έχουν ισχυρούς δεσμούς με τη χώρα και όπως προανέφερα αυτό έχει να κάνει είτε με τη γέννησή τους είτε με τη μακροχρόνια διαμονή στην Ελλάδα.

Αυτό ο Συνήγορος το έχει προτείνει επανειλημμένα, το έχει προτείνει και στην τελευταία έκθεσή του, η οποία υποβλήθηκε προς την πολιτική και πολιτειακή ηγεσία της χώρας, με χαρά μέσα στο καλοκαίρι ακούσαμε κάποια σχέδια, κάποιες σκέψεις για το άνοιγμα αυτών των διαδικασιών προς τους ανθρώπους αυτούς, ωστόσο μέχρι τώρα κάτι χειροπιαστό δεν έχουμε δει και θα θέλαμε να το δούμε.

Και θα συνεχίσω λέγοντας το εξής: Ότι εκτός από τη νομιμότητα και την ασφάλεια της διαμονής, θα πρέπει κανείς να δει και το ζήτημα των δικαιωμάτων. Πάρα πολλά δικαιώματα στην Ελλάδα αλλά και σε όλες τις χώρες του κόσμου συνδέονται με την ιθαγένεια του φορέα τους. Τα κοινωνικά δικαιώματα, λόγου χάρη στην Ελλάδα, είναι κατ'εξοχήν δικαιώματα τα οποία από το Σύνταγμα προβλέπονται κατ' αρχήν για τους Έλληνες πολίτες, γι' αυτούς που έχουνε δηλαδή την ιδιότητα του πολίτη, ανεξαρτήτως της εθνικής τους καταγωγής.

Εκεί μπορεί κανείς να δει και να διατυπώσει κάποιες σκέψεις για το πως δικαιώματα κοινωνικού χαρακτήρα μπορούν να ανοίξουν και γι' αυτές τις ομάδες του πληθυσμού, ασχέτως της ελληνικής τους ιθαγένειας. Ήδη οι διατάξεις που αφορούν - γίνονται λίγο νομικός εδώ - το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος προβλέπουν τέτοιου είδους δικαιώματα, δυστυχώς όμως μέχρι σήμερα, παρ' ότι το καθεστώς αυτό προβλέφθηκε το 2005 και το 2006 είχαμε το σχετικό προεδρικό διάταγμα, ελάχιστες, μετρημένες στα δάκτυλα, άδειες επί μακρόν διαμένοντος έχουν εκδοθεί μέχρι τώρα. Μάλιστα οι πρώτες σχετικές εξετάσεις, απ' ότι μαθαίνουμε διεξάγονται σήμερα και αύριο προκειμένου να αποκτήσουν αυτοί οι άνθρωποι το λεγόμενο πιστοποιητικό Ελληνομάθειας, που θα τους δώσει τη δυνατότητα να αποκτήσουν αυτό το καθεστώς.

Και ένα τελευταίο σημείο που θα ήθελα να θίξω είναι ακριβώς το ζήτημα της ιθαγένειας. Το ζήτημα της ιθαγένειας, είναι θα λέγαμε ένα hard core πολιτικό θέμα και με αυτή την έννοια, ο Συνήγορος, σαν δημόσια αρχή διαμεσολαβητική είναι αρκετά επιφυλακτικός ώστε να πάρει την Α ή τη Β θέση. Αυτό το οποίο εμείς λέμε πάντως είναι ότι η ελληνική κοινωνία και η Ελληνική Πολιτεία σήμερα δεν μπορεί εάν αποφύγουν να δώσουν μία απάντηση για το πόσο ακόμη άνθρωποι οι οποίοι γεννιούνται, ζουν στην Ελλάδα, έχουν την Ελλάδα ως φυσική πολιτική κοινότητά τους, θα συνεχίσουν να μένουν εκτός του πεδίου αυτής της πολιτικής κοινότητας που λέγεται ελληνικός λαός.

Αυτά ήθελα να σας πω, σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

I. ΣΩΤΗΡΧΟΥ: Δεν ξέρω πόσοι από σας δεν θέλετε να δείτε τα παιδιά σας να προκόβουν στο σχολείο και να πηγαίνουν να σπουδάσουν στο Πανεπιστήμιο; Αυτά τα παιδιά που μεγαλώνουν εδώ και πηγαίνουν εδώ σχολείο, δεν έχουν αυτό το δικαίωμα. Δεν μπορούν καν να το ονειρευτούν. Στα 18 τους θα πρέπει να βρουν δουλειά. Εάν δεν βρουν δουλειά, ώστε να έχουν ένσημα, ώστε να πάρουν άδεια παραμονής, απελαύνονται.

Το πού απελαύνονται μου το είχε πει η Τίτη, που την είχε πιάσει ένας αστυνομικός και λέει «θα σε απελάσω». Και λέει «πού θα με απελάσεις, στην Κόρινθο γεννήθηκα». Απλώς αυτή η κοπέλα ήταν 18 χρονών και μπορούσε να περάσει μέρες στα κρατητήρια της Αστυνομίας διότι το ελληνικό κράτος την αγνοεί, δεν υπάρχει για το ελληνικό κράτος.

Είναι μάλλον ανησυχητικό ότι η Ελλάδα στο θέμα της ιθαγένειας καταλαμβάνει την τελευταία θέση σε ένα ευρωπαϊκό δείκτη, που είχε παρουσιάσει τους περασμένους μήνες ο κ. Παύλου, καταλαμβάνει την τελευταία θέση μαζί με την Αυστρία. Η Αυστρία μας είχε απασχολήσει και πολιτικά τις τελευταίες ημέρες.

Από την άλλη μεριά βλέπουμε, θα έρθει αργότερα εδώ και ο Υφυπουργός Εξωτερικών, να γίνονται διάφορες συζητήσεις για να δώσουν ψήφο στους ομογενείς, να καμαρώνουμε όταν διαπρέπουν τα παιδιά των ελλήνων μεταναστών στο εξωτερικό, που όμως δεν είναι ελληνόπουλα, είναι παιδιά της χώρας από την οποία κατάγονται, και δεν σκεφτόμαστε με μία ευθύνη γιατί τα παιδιά τούτης της χώρας, που τυχαίνει οι γονείς τους να είναι από

κάποια άλλη χώρα, δεν έχουν τα ίδια δικαιώματα ούτε τις ίδιες ευκαιρίες διάκρισης.

Και μάλιστα μιλάμε και για πολιτικές κοινωνικής ένταξης μεταναστών, όταν αυτά τα παιδιά, που δεν είναι μετανάστες, είναι παιδιά που μεγαλώνουν μαζί με τα δικά μας, τελειώνουν τα σχολεία μας, είναι παιδιά που τα βλέπουμε, τα ξέρουμε, τα ζούμε, απόλυτα ενταγμένα, δεν ξέρουν άλλη γλώσσα, δεν έχουν γνωρίσει άλλη χώρα, είναι παιδιά που τους αρνούμαστε τελικά να βρίσκονται εδώ.

Ο Μίλτος Παύλου θα μας μιλήσει για τις προκλήσεις που υπάρχουν σήμερα για τη δεύτερη γενιά μεταναστών και συνολικά για την ένταξη των μεταναστών.

Μ. ΠΑΥΛΟΥ: Ευχαριστώ και εγώ για την πρόσκληση. Είναι πραγματικά πολύ σημαντικό μια Δημοτική Αρχή να κάνει ένα βήμα το οποίο εγώ και οι υπόλοιποι που βρίσκονται στο τραπέζι, περιμέναμε να γίνει περίπου 10 χρόνια πριν, ποτέ δεν είναι αργά και να ξεκινήσω από μια πολύ ενδιαφέρουσα φράση, που είπε η κα Σάνκο. Τα παιδιά δεν είναι μετανάστες. Τεχνικά τα παιδιά δεν είναι μετανάστες, δεν εμπíπτουν στον ορισμό του μετανάστη, δεν φύγανε από τη χώρα τους για να πάνε σε μια άλλη χώρα αλλά τα παιδιά είναι με το ζόρι μετανάστες σ' αυτή τη χώρα.

Επειδή όσοι είναι εδώ, γνωρίζουν λίγο πολύ τι ακριβώς συμβαίνει, δεν θα σας πω τα ίδια, θα σας πω τι πιστεύω εγώ ότι είναι τα ορόσημα, τα οποία θα βρούμε μπροστά μας, με την καλή και την κακή την έννοια, σε ένα μέλλον που διαγράφεται τουλάχιστον προκλητικό από κοσμογονικό έως καταστροφικό.

Θα σας πω μια ιστορία. Πριν από μερικά χρόνια στη Μηχανιώνα της Θεσσαλονίκης, ένας Αλβανός μαθητής ως αριστούχος ήταν να κρατήσει την ελληνική σημαία στην παρέλαση. Θα το θυμάστε, ο Οδυσσεάς Τσενάϊ. Μετά από αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας, το παιδί αυτό δεν συμμετείχε στην παρέλαση, παραιτήθηκε, η οικογένειά του ήταν ταπεινοί, εργαζόμενοι άνθρωποι, είπαν να μην προκαλέσουν παραπάνω το εξοργισμένο πλήθος της τοπικής κοινωνίας. Το παιδί τελείωσε το σχολείο με 20άρια και μπροστά στο δίλημμά του, να βρεθεί μετανάστης σαν να είχε έρθει χθες στη χώρα, προτίμησε να δεχτεί μια ωραία πρόταση για υποτροφία από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας της Μασαχουσέτης.

Αυτή η μικρή ιστορία είναι ενδιαφέρουσα ως προς το εξής φαινομενικά παράδοξο στοιχείο: ότι δηλαδή οι άνθρωποι αυτής της τοπικής κοινωνίας της Μηχανιώνας, αφού το παιδί έγινε δεκτό σε ένα τόσο σημαντικό τεχνολογικό ίδρυμα, ίσως το σημαντικότερο του πλανήτη αυτού του είδους, δήλωναν υπερήφανοι γι' αυτόν, που είχε φύγει στο εξωτερικό. Βέβαια το παιδί είχε αναγκαστεί να γίνει δεύτερη φορά μετανάστης αλλά μάλλον για δικό του όφελος όχι για όφελος της χώρας, η οποία χρηματοδότησε την εκπαίδευσή του, αν μη τι άλλο. Με αυτό το παράδειγμα, θέλω να πω αφ' ενός ότι τα παιδιά είναι με το ζόρι μετανάστες αφ' ετέρου πρέπει να σκεφτούμε ποιον ωφελεί αυτή η κατάσταση.

Ένταξη, αναφέρεται συχνά η караμέλα της ένταξης. Αυτή η έρευνα στην οποία αναφέρθηκε η κα Σωτήρχου, είναι μια συγκριτική έρευνα για το τι κάνουν οι ευρωπαϊκές χώρες για την ένταξη των μεταναστών. Ένταξη είναι κάτι που συμβαίνει στην κοινωνία. Δεν είναι κάτι που το παραγγέλνεις, δεν είναι κάτι που το νομοθετείς. Αυτό που μπορείς να κάνεις με τη νομοθεσία και την πολιτική, καλή ώρα μιλάμε, για τους τοπικούς άρχοντες, που πλέον έχουν την αρμοδιότητα με το νόμο για την ένταξη των μεταναστών με το νέο κώδικα Δήμων Κοινοτήτων, αυτό που μπορείς να κάνεις είναι να ενισχύσεις τις θετικές πλευρές μιας ομαλής ένταξης που θα είναι προς όφελος των εντασσόμενων και του συνόλου.

Ένταξη, λοιπόν, στην πραγματικότητα είναι μια διαδικασία που στην πραγματικότητα συμβαίνει με τον έναν ή τον άλλον τρόπο. Υπάρχει λοιπόν ένταξη με την καλή και με την κακή έννοια. Και αυτός ο οποίος καθαρίζει στα φανάρια, λίγο πιο πάνω από εδώ, αλλά είναι θύμα trafficking, πιθανώς εκμετάλλευσης, αλλά, φυσικά, κανένας δεν ενδιαφέρεται από τους αρμόδιους να διερευνήσει ποιος και πως τον εκμεταλλεύεται, με έναν κάποιον τρόπο εντάσσεται σ' αυτή την κοινωνία. Δηλαδή, κάπου κοιμάται, πιθανόν σε ένα υπόγειο, με κάποιον συνεργάζεται, συναλλάσσεται, προφανώς τυχαίνοντας εκμετάλλευσης. Άρα λοιπόν αυτή είναι μια μορφή ένταξης.

Ένταξη είναι και αυτός, ο οποίος θα προκόψει, θα πάρει κάποτε την ιθαγένεια και μπορεί να εκλεγεί και Πρόεδρος της Δημοκρατίας – μάλλον αυτό δεν προβλέπεται ακόμα από το Ελληνικό Σύνταγμα. Άρα λοιπόν, υπάρχουν μερικά σοβαρά διακυβεύματα γύρω από την ένταξη. Εγώ βλέπω τρία μεγάλα σημεία στα οποία θέλω να επιστήσω την προσοχή σας που συμβαίνουν σήμερα ή αρχίζουν να διαφαινούνται σήμερα.

Το πρώτο είναι το δίπολο, αφομοίωση – γκετοποίηση. Μπροστά σε αυτή την κατάσταση, οι μετανάστες ανάλογα με τη θέση στην οποία βρίσκονται, την εθνικότητα, τους κοινωνικούς, οικογενειακούς πόρους που έχουν, τα κοινωνικά δίκτυα, βρίσκονται σε μία κατάσταση ένταξης στην οποία είτε επιζητούν πολλές φορές την αφομοίωση μέσα από σχεδόν καταναγκαστικές βαφτίσεις, μέσα από διεκδίκηση της ιθαγένειας σαν μία πανάκεια που θα λύσει όλα τους τα προβλήματα, γιατί ακριβώς έτσι είναι δομημένο και το Ελληνικό Δίκαιο, ή τη γκετοποίηση, ιδίως γι' αυτούς, οι οποίοι δεν έχουν καμία απολύτως ελπίδα να γνωρίσουν τη γλώσσα, να ενταχθούν στο κοινωνικό σύνολο ισότιμα, οι οποίοι αποκλείονται και αρχίζουν να «εντάσσονται» σε αναδυόμενα γκέτο σ' αυτή την πόλη.

Ήθελα να σημειώσω ότι οι διάφορες έρευνες έχουν δείξει ότι η Αθήνα είναι ίσως η τελευταία ευρωπαϊκή πρωτεύουσα που δεν έχει, αυτό που λέμε ευρύτερα, γκέτο. Εγώ πιστεύω ότι αρχίζει να το έχει σήμερα. Το γκέτο είναι μία ακραία μορφή αρνητικής βίαιας ένταξης. Το γκέτο μπορεί να είναι επίσης μία μορφή συσπείρωσης γύρω από ένα κοινωνικό δίκτυο γιατί είναι το μόνο το οποίο μπορεί να σε προστατεύσει. Το γκέτο μπορεί ενδεχομένως να μην εξαρτάται κιόλας από την απόδοση ιθαγένειας, που τόσο πολύ ζητάμε εδώ. Όπως σωστά αναφέρθηκε προηγουμένως, στη Γαλλία το γκέτο αποτελείται από γάλλους πολίτες μεταναστευτικής προέλευσης των γονέων τους.

Άρα λοιπόν τα γκέτο έχουν να κάνουν με δικαιώματα. Και τα γκέτο είναι και μια αντίδραση σε μια κατάσταση εντελώς πλήρους αδιεξόδου για κάποιες αποκλεισμένες ομάδες, αλλά από μόνα τους δεν είναι αρνητικά. Σας θυμίζω την επιστολή πριν από μερικές ημέρες του Νομάρχη, του κου Σγουρού στον Πρωθυπουργό για το κέντρο της Αθήνας.

Ι. ΣΩΤΗΡΧΟΥ: ...τον οποίον θα έχουμε εδώ σε λίγο...

Μ. ΠΑΥΛΟΥ: Πολύ ωραία,.. όπου διαπίστωσα με έκπληξη –περίμενα να το δω στο έγγραφο, λέω «αποκλείεται να συμβαίνει» και όμως συνέβαινε. Διαπίστωσα με έκπληξη κάτι που έχει επαληθευθεί σε πολλές έρευνες ανάλυσης λόγου. Θα σας εξηγήσω τι εννοώ.

Το '97 στην Θεσσαλονίκη - Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, πριν από λίγο καιρό στην Πάτρα Πολιτιστική Πρωτεύουσα. Ένα κοινό χαρακτηριστικό του ρατσιστικού λόγου που αναδείχτηκε σ' αυτές τις περιστάσεις ή στην Αθήνα του 2004 σε βάρος κάποιων κοινωνικών ομάδων, όπως οι μετανάστες και οι μειονότητες, ήταν το εξής: στο ίδιο κείμενο, άρθρο ή επιστολή ή πολιτικό λόγο αναφέρονταν οι μετανάστες μαζί με τους εξαρτημένους, που υποβαθμίζουν την περιοχή ... «και τα πλακάκια είναι σπασμένα». Μαζί στο ίδιο σημείο οι άνθρωποι και οι υλικές ζημιές και η υποβάθμιση: «και δεν υπάρχουν τα παγκάκια είναι ρημαγμένα»... Όλα μαζί. Είναι χαρακτηριστικό.

Αντιμετωπίζονταν λοιπόν ως αντικείμενα υποβάθμισης, που δεν είχαν προφανώς δικαιώματα, γιατί δεν ήταν πρόσωπα αλλά ήταν συνθήκες της περιοχής, τα οποία ήταν προβληματικά. Είναι ίσως αυτή η λογική που οδήγησε τη δύναμη του Λιμενικού στην Πάτρα, ελλείψει άλλων χώρων, να αλυσοδέσει τους μετανάστες Αφγανούς που προσπαθούσαν να περάσουν απέναντι στα παγκάκια του λιμανιού τη νύχτα. Έτσι λοιπόν η γκετοποίηση από τη μια, η δίψα για αφομοίωση (επειδή φαίνεται να είναι η μόνη διέξοδος) από την άλλη.

Δεύτερη πρόκληση και είναι αυτό που κυρίως συζητάμε εδώ, είναι της μιáμισης ή δεύτερης γενιάς: Η δεύτερη γενιά είναι αυτή που γεννήθηκε στη χώρα, μιáμιση είναι αυτή που ήρθε ανήλικη στη χώρα και ενηλικιώνεται εδώ. Το μεγαλύτερο ζήτημα που αφορά τη δεύτερη γενιά και τη μιáμιση γενιά, είναι ένα απλό πράγμα. Είναι ένα μεγάλο κομμάτι, σημαντικό κομμάτι, προφανώς δυναμικό κομμάτι, ξέρετε τα δίγλωσσα παιδιά είναι κατά γενική ομολογία συχνά πιο ευνοημένα και στη διαδικασία της μάθησης, είναι επιστημονικά αποδεδειγμένο, είναι ένα δυναμικό κομμάτι της νέας γενιάς.

Αρνούμαι να τους δω σαν κάτι ξεχωριστό, είναι ένα κομμάτι των νέων ανθρώπων σήμερα στην Ελλάδα, που έχουν τελειώσει το σχολείο, έχουν τελειώσει το Πανεπιστήμιο ή δεν έχουν τελειώσει τίποτα και απλά είναι νέα εργατική δύναμη. Ως τέτοια λοιπόν, το σημαντικότερο ζήτημα που αφορά τη δεύτερη και μιáμιση γενιά, δεν είναι η ιθαγένεια, στενή έννοια, είναι το ζήτημα των δικαιωμάτων της ως νέα αναδυόμενη εργατική δύναμη.

Φανταστείτε τι έχει να γίνει αν πριν από 15 χρόνια ήρθαν οι γονείς τους και βρέθηκαν ως φτηνό εργατικό δυναμικό να χρηματοδοτήσει την οικονομία, σήμερα που υπάρχει μια αναπτυσσόμενη ελληνική οικονομία, σε μεγάλο βαθμό πολύ καλύτερη από πριν 15 χρόνια, φανταστείτε να συμπιεστούν οι μισθοί των νεοεισερχόμενων

νέων παιδιών μεταναστών στην αγορά εργασίας, σε βάρος όχι μόνο των ίδιων, που θα βρεθούν στη θέση των πατεράδων τους και των μητέρων τους αλλά και ολόκληρης της νέας γενιάς, η οποία από γενιά των 700 ευρώ θα μείνει η γενιά των 500 ευρώ.

Καταλαβαίνετε λοιπόν το διακύβευμα δεν αφορά μόνο τη δεύτερη γενιά αφορά το σύνολο της νέας γενιάς και αν θέλετε το σύνολο της εργατικής δύναμης. Και θα μου πείτε ναι αλλά οι επιχειρηματίες θα πρέπει να επιβιώσουν. Ακριβώς αυτή είναι η πρόκληση. Οι απαντήσεις που έχουν δοθεί στη μετανάστευση θεωρήθηκε ότι βραχυπρόθεσμα ήταν συμφέρουσες για μία μορφή οικονομικής ανάπτυξης, που έχει να κάνει με την παραοικονομία, με την επιχειρηματικότητα στο πόδι, «ας περάσει αυτός ο χρόνος και βλέπουμε». Δεν μπορείς να τα βγάλεις πέρα έτσι στη σημερινή παγκοσμιοποιημένη οικονομία. Ξεχάστε το, δεν γίνεται.

Άρα λοιπόν η περίοδος χάριτος τέλειωσε, πάει να ξαναγίνει αυτή η κατάσταση σε βάρος της δεύτερης γενιάς των μεταναστών, η οποία όμως θα αποβεί σε βάρος όλης της νέας γενιάς, που θα δουν τους μισθούς τους να συμπιέζονται, που θα δουν την εργατική τους δύναμη απαξιωμένη πλήρως και φυσικά σε βάρος ολόκληρης της εργατικής δύναμης είτε είναι Έλληνες είτε είναι αλλοδαποί, ασχέτως εθνικότητας.

Κατά τη γνώμη μου, αυτό είναι το μεγαλύτερο διακύβευμα. Ακόμα περισσότερο, αν σκεφτούμε ότι αυτοί που έχουν τους περισσότερους πόρους από αυτή τη νέα γενιά μεταναστών, όπως καλή ώρα ο Οδυσσέας Τσενάϊ, πολύ απλά θα μεταναστεύσουν και θα πάνε στο εξωτερικό. Δεν είναι λίγοι, μπορούν να το επιβεβαιώσουν πολλοί μετανάστες εδώ μέσα, μάλλον παιδιά μεταναστών από την Αλβανία, που έχουν έναν πατέρα ομογενή, που βρέθηκαν μπροστά σ' αυτό το αδιέξοδο και πήγαν στο εξωτερικό.

Υπάρχουν άνθρωποι που έχουν πάει στο εξωτερικό και έρχονται πίσω στην Ελλάδα σαν Έλληνες του εξωτερικού, ενώ στην Ελλάδα δεν τους αναγνωρίστηκαν ποτέ οι δεσμοί με την Ελλάδα. Είναι κωμικοτραγικό γιατί στην ουσία, προσθέτω ένα επιχείρημα υπέρ αυτών που θα μιλήσουν για εθνικό συμφέρον, γι' αυτά τα παιδιά, γι' αυτή τη δεύτερη γενιά για την οποία μιλάμε, έχουν δαπανηθεί χρήματα, πολλά χρήματα, μέσα από την εκπαίδευση, κυρίως μέσα από την εκπαίδευση αλλά και από το κοινωνικό κράτος.

Η τρίτη πρόκληση, που θα τη δούμε στο μέλλον, αλλά έχει αρχίσει να αναδύεται, είναι η πρόκληση «παλιοί προς νέους μετανάστες». Ας υποθέσουμε ότι η Ελληνική Πολιτεία διαβλέπει και φαίνεται ότι διαβλέπει σιγά-σιγά την ανάγκη - με καθυστέρηση, λέω εγώ, αρκετών χρόνων ξανά - τουλάχιστον η δεύτερη γενιά, δεν συμφέρει κανέναν, δεν μπορούν να απελαθούν, δεν είναι εφικτό, τουλάχιστον η δεύτερη γενιά να βγει από το σύστημα αδειών διαμονής, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο. Το είδα με μία άτσαλη, κακοφτιαγμένη νομοτεχνικά διατύπωση στο νομοσχέδιο του καλοκαιριού, που όμως δεν έφτασε στη Βουλή και δεν ξέρουμε που είναι, το είδαμε σε μια φωτοτυπία όλοι, την ίδια φωτοτυπία με κάποιες σημειώσεις.

Ξέρετε, αυτή η φωτοτυπία του νομοσχεδίου, πρέπει να σας το πω, έχει γούστο, είναι γεμάτη από ερωτηματικά, σε αγγλικά ερωτηματικά, του πολιτικού προϊσταμένου που λέει «μα είναι δυνατόν να συμβαίνει αυτό;» και έχει ερωτηματικά, είναι γεμάτο ερωτηματικά αυτό το κείμενο λοιπόν, αλλά δεν έφτασε ποτέ στη Βουλή.

Ας πούμε ότι περνάει λοιπόν αυτή η διάταξη και οι παλιοί και οι νέοι μετανάστες με κάποιο τρόπο, η δεύτερη γενιά και η πρώτη γενιά, καταφέρνουν τουλάχιστον να διαφυλάξουν τη σταθερή νόμιμη διαμονή στη χώρα, που είναι το ελάχιστο που θα μπορούσε να περιμένει κανείς, δέκα χρόνια πριν, επαναλαμβάνω και ήταν ήδη αργά. Δέκα χρόνια πριν όταν ξεκίνησε η πρώτη νομιμοποίηση στην Ελλάδα περίπου.

Εάν δεν έχουμε ουσιαστικά δικαιώματα, ισότιμα δικαιώματα για όποιον διαμένει μόνιμα στη χώρα, τότε μπροστά μας θα έχουμε ακόμα μια γενιά αποκλεισμένων μεταναστών. Μπορεί να είμαστε μια ακόμη Γαλλία, όπου ο άλλος μπορεί να έχει πάρει την ιθαγένεια, εδώ μπορεί να μην έχουμε δώσει την ιθαγένεια μόνο το καθεστώς μακράς διαμονής, αλλά στην πράξη θα έχουμε ανθρώπους που τυπικά είναι ισότιμοι, αυτό λέει η άδεια μακράς διαμονής, αλλά εφ' όσον δεν έχουν ουσιαστικά δικαιώματα να απολαύσουν, στην πράξη θα είναι αποκλεισμένοι.

Αυτό σημαίνει δύο πράγματα, ότι και αυτών οι μισθοί θα συνεχίσουν να συμπιέζονται έστω και αν έχουμε σε ένα ύψος ίσως λίγο παραπάνω από το κανονικό, ας πούμε ότι δεν θα είναι κάτω από το ελάχιστο μεροκάματο, όπως είναι των εργατών της Μανωλάδας, που είναι εντελώς παράνομοι, αλλά θα είναι εκεί, σύριζα, ό,τι δουλειά και αν κάνουν θα είναι ακριβώς πάνω στο ελάχιστο ημερομίσθιο και από την άλλη θα υπάρχουν εντάσεις προς τους νέους μετανάστες.

Δεν είναι τυχαίο που αυτές τις ημέρες βγαίνουν ανακοινώσεις από οργανώσεις μεταναστών στην επαρχία, οι οποίοι βλέπουν να έρχονται νέοι μετανάστες, που είναι, όπως και εκείνοι εν κενώ δικαίου, σε καθεστώς πλήρους παρανομίας, που είναι ακόμα πιο φθηνή εργατική δύναμη από τους ίδιους. Ενώ οι ίδιοι έχουν ήδη ενταχθεί στην ελληνική κοινωνία και άρα έχουν να αντιμετωπίσουν και τα κόστη της ένταξης, το παιδί πρέπει να πάει σχολείο, πρέπει να πάρουν ένα αυτοκίνητο, πρέπει να πάει στο πανεπιστήμιο, έχουν τους νέους μετανάστες που συμπιέζουν τους δικούς τους μισθούς.

Έτσι λοιπόν έχουμε αυτό που κάποιος θα μπορούσε να πει κοντόφθαλμα «δυσανεξία» «ρατσισμό» των παλιών μεταναστών έναντι των νέων, ενώ στην πράξη έχουμε το ίδιο φαινόμενο. Δηλαδή δεν έχουμε την προστασία του εργαζόμενου που αφορά τους μετανάστες από τη μια και από την άλλη δεν έχουμε δικαιώματα στους παλιούς. Προστασία των εργαζόμενων μεταναστών. Τι εννοώ: Υπάρχει μια απλή λύση για το σύνολο των μεταναστών που βρίσκονται στη χώρα, στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, η οποία δεν έχει όμως προχωρήσει στην Ελλάδα όπως δεν έχει προχωρήσει και σε άλλες χώρες. Γιατί θα ήτανε αρκετά καινοτομική αλλά θα έλυσε πάρα πολλά προβλήματα.

Ο μετανάστης που εργάζεται είναι εργαζόμενος, άρα πρέπει πρώτα απ' όλα να προστατεύεται. Σήμερα αν βρεθεί ένας μετανάστης από κάποια δημόσια αρχή να εργάζεται παράνομα, απελαύνεται. Θα μπορούσε κάλλιστα να προστατεύεται η εργασία του, δηλαδή μόλις βρεθεί να εργάζεται παράνομα, ο εργοδότης να έχει τις συνέπειες του νόμου ή να αμνηστεύεται εφ' όσον δίνει ασφαλιστικές εισφορές, προς όφελος όλων στο μετανάστη και ο μετανάστης θα παίρνει άδεια παραμονής για εργασία. Έτσι θα αναδυόταν η παράνομη εργασία, θα έμπαιναν οι ασφαλιστικές εισφορές στα ταμεία και δεν θα είχαμε παράνομους μετανάστες εκεί που εργάζονται.

Αντιθέτως, αυτό το καθεστώς διατηρεί το εργατικό δυναμικό στην παρανομία, συμπιέζοντας τους μισθούς παλαιών και νέων μεταναστών και δημιουργώντας μια κατάσταση, για την οποία όφελος έχει μονάχα βραχυπρόθεσμα μία παρασιτική, παραοικονομούσα οικονομική τάξη που δεν ξέρω πόσο μεγάλη είναι και πόσο μπορεί να την εκτιμήσει κανείς.

Αφ' ετέρου, η απόδοση δικαιωμάτων, ακόμα και αν δοθεί η άδεια μακράς διαμονής, ακόμα και αν δοθεί η ιθαγένεια, ισότητα δικαιωμάτων σημαίνει ότι πρέπει να δημιουργηθούν εκείνα τα νομοθετικά εργαλεία που να υλοποιήσουν πραγματικά την άδεια μακράς διαμονής και πραγματικά την ισότιμη ιθαγένεια. Δηλαδή, η άδεια μακράς διαμονής προβλέπει ότι οι μετανάστες που διαμένουν νόμιμα δηλαδή μόνιμα στη χώρα με τη μακρά διαμονή, με αυτόματη ανανέωση άδειας κάθε πέντε χρόνια, έχουν δικαιώματα ισότιμα ή όμοια με τους Έλληνες πολίτες.

Αυτό δεν αρκεί να περάσει λοιπόν ένα προεδρικό διάταγμα που λέει μετά από πέντε χρόνια αν ξέρεις τα ελληνικά, γλώσσα και ιστορία σου δίνω μακρά διαμονή. Πρέπει σε κάθε εκδήλωση και σε κάθε παροχή κοινωνικού κράτους στην Ελλάδα να υπάρχει ισότητα δικαιωμάτων. Παράδειγμα, βγαίνει μια επιδότηση για τις μητέρες, πρέπει να περιλαμβάνονται και αυτές που διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα. Δεν μπορείς να το έχεις μόνο, όπως κάποτε έγραφε ο Έλληνας νομοθέτης, δικαίωμα έχουν οι Έλληνες και μάλιστα οι αλλοδαποί ελληνικής καταγωγής. Αυτό συνιστά διάκριση.

Έτσι λοιπόν τρία πράγματα, τρία βήματα σε τοπικό επίπεδο μπορεί να γίνουν. Πρώτον, εγγραφή στα δημοτολόγια, άμεσα. Είναι κάτι που μπορεί να γίνει εύκολα, δεν χρειάζεται καν να γίνει νομοθετική τροποποίηση κατά τη γνώμη μου. Εγγραφή στα δημοτολόγια, πιστοποιητικό μόνιμης κατοικίας σε μετανάστες, που θα είναι και η βάση για μια τέτοιου είδους πολιτική, οποιαδήποτε πολιτική είτε για ψήφους στις δημοτικές εκλογές, είτε για επιδότηση δημοτών, είτε για φορολογία δημοτών είτε για απόδοση ιθαγένειας αργότερα.

Δεύτερον, η δημιουργία συμβουλίων μεταναστών σε τοπικό επίπεδο. Εγώ θα πρότεινα μάλιστα, το λέω συχνά πυκνά, στις Δημοτικές Αρχές να μη σκεφτούν ντε και καλά να φτιάξουν μια αντιπροσωπευτική δομή με εκλογές της πρώτης γενιάς μεταναστών. Ναι να το κάνουν και αυτό, αλλά αυτό που μπορούν να κάνουν άμεσα είναι να δημιουργήσουν συμβούλια, συμβουλευτικά στα Δημοτικά Συμβούλια των Δήμων, Συμβούλια Νέας Γενιάς. Μέσα είναι και οι μετανάστες.

Ξέρετε πολλές φορές λέμε ότι «οι σοφοί βλέπουν τα προσερχόμενα». Πολλές φορές τα «προσερχόμενα» τα βλέπουν οι νεότεροι, αυτοί που έχουν το μάτι τους καθαρό και δεν βλέπουν μπροστά τους θολά. Αυτοί που

βλέπουν καλύτερα το τι συμβαίνει και τι πρόκειται να συμβεί στην Ελλάδα σήμερα, είναι οι μαθητές των ελληνικών σχολείων. Πηγαίνετε σε ένα ελληνικό λύκειο και ρωτήστε τα παιδιά. Θα μάθετε πάρα πολλά. Εκεί οι ίδιοι διαπιστώνουν ότι δεν υπάρχει καμιά διαφορά ανάμεσά τους. Η διαφορά και η διάκριση γεννιέται μετά.

Επίσης από δική μου εμπειρία ξέρω ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα που θέτουν οι Έλληνες μαθητές είναι το πρόβλημα επικοινωνίας των μαθητών με τους δασκάλους, είναι οι διακρίσεις που υφίστανται οι συμμαθητές τους άλλης εθνικότητας. Άρα, λοιπόν, πάτε σε ένα ελληνικό λύκειο για να πάρετε απαντήσεις. Η πρώτη λοιπόν συμβουλή και πρόταση θα ήταν Συμβούλιο Νέας Γενιάς Μεταναστών ίσως από τα σχολεία, ίσως από 15μελή με συμμετοχή μεταναστών.

Και τέλος, απόδοση ιθαγένειας αλλά όχι έτσι. Απόδοση ιθαγένειας σημαίνει και κοινωνικές πολιτικές που θα τους περιλαμβάνουν όλους. Όχι με το πρωτείο της Ελληνικής καταγωγής, που αν θέλετε, ίσως να χρησίμευε στην Ελλάδα και στην ελληνική πολιτεία, όταν συγκροτούνταν πριν από έναν αιώνα μέσα από την αφομοίωση άλλων πληθυσμών και άρα ήθελε να δώσει ένα πρόκριμα στην ελληνική καταγωγή ή στην τάση για αφομοίωση που υπήρχε και ήταν ο τρόπος με τον οποίον οικοδομήθηκε.

Επειδή η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, που είναι ο κύριος φορέας του Παρατηρητηρίου του Ρατσισμού, στις επόμενες ημέρες, μήνα ίσως, θα βγάλει μία νέα καμπάνια για ένα νέο κώδικα ελληνικής ιθαγένειας, εγώ να τελειώσω λέγοντας, εμβληματικά ίσως, «**Έλληνας (και) γεννιέσαι και γίνεσαι.**

Ι. ΣΩΤΗΡΧΟΥ: Είναι καλό να σκεφτούμε ότι ο Δήμος Βύρωνα είναι ένας Δήμος που δημιουργήθηκε από πρόσφυγες, που ήρθαν από τη Μικρά Ασία, οπότε αυτό κάνει και ιδιαίτερα φιλόξενο και το μέρος, που μας υποδέχεται απόψε. Από την άλλη μεριά δεν θα ήμασταν και δημοσιογράφοι, αν δεν βγάzaμε και μια είδηση ότι δεσμεύτηκε ο Δήμαρχος Βύρωνα να εγγράψει τα παιδιά στα Δημοτολόγια... Έχει βάλει μια ατζέντα με το Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, θα θέσει το θέμα στην Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων, για να γίνει από κοινού μια δράση και ελπίζω, εάν στο μέλλον υπάρχει μια αντίστοιχη εκδήλωση, εδώ του χρόνου, να ξέρουμε και πόσα παιδιά έχουν γραφτεί. Ευχαριστούμε πολύ. Στο είπα θα σε εκθέσω Δήμαρχε... Πιέζουμε, πιέζουμε τις αρχές να κάνουμε....

Δεν ξέρω αν υπάρχουν ερωτήσεις... (Αν έχετε απορίες ή θέλετε να διευκρινιστούν κάποια πράγματα....) Οι ομιλητές είναι εδώ.

ΕΡΩΤΗΣΗ: (εκτός μικροφώνου) Τι ισχύει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, καλό είναι αφού ανήκουμε και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καλό θα είναι για να εξοικειωνόμαστε και με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο ...

Μ. ΠΑΥΛΟΥ: Στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες; Από άποψη πολιτικών ένταξης, η Ελλάδα είναι τελευταία σε θέματα ιθαγένειας και πολιτικής συμμετοχής. Στην Ευρώπη διακρίνουν ανάμεσα σε ιθαγένεια και πολιτική συμμετοχή. Δε χρειάζεται ντε και καλά να γίνεις πολίτης μιας χώρας για να έχεις πολιτική συμμετοχή. Υπάρχουν άνθρωποι που ψηφίζουν χωρίς να είναι πολίτες σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Ένα το κρατούμενο.

Η Ελλάδα είναι τελευταία σ' αυτή την κατάταξη. Γι' αυτή την κατάταξη μετρήθηκε όχι μόνο αν έχουν δικαίωμα συμμετοχής σε Συμβούλια, αν έχουν δικαίωμα ψήφου στις τοπικές εκλογές αλλά και αν το κράτος χρηματοδοτεί οργανώσεις μεταναστών. Αυτό που συμβαίνει σε άλλες χώρες είναι το εξής: Ότι η Ελλάδα συγκρίνεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση όχι με 26 χώρες. Συγκρίνεται με 14 άλλες παλιές χώρες, στην Ευρώπη των 15, και με τις υπόλοιπες που έχουν έρθει σήμερα.

Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην Ευρώπη των 15, δηλαδή των παλαιότερων χωρών, που δεν έχει ειδική διαδικασία, πιο εύκολη διαδικασία απόκτησης ιθαγένειας γι' αυτούς που έχουν γεννηθεί στη χώρα. Είναι η μόνη χώρα. Η Ελλάδα, με αυτή την έννοια και στις πολιτικές ένταξης, Γιατί; Αυτό θέλει άλλο ένα τραπέζι, Παναγιώτη... Γιατί στην Ελλάδα η ιθαγένεια είναι συνδεδεμένη με το δίκαιο του αίματος, δηλαδή πρέπει να τρέχει στο αίμα σου ελληνικό αίμα, για να πάρεις την ελληνική ιθαγένεια.

Αντιθέτως, η Ελλάδα αυτό που έδειξε και αυτή η έρευνα και που ρώτησε και η Ιωάννα είναι πιο κοντά στις υπόλοιπες Ανατολικές χώρες της Ευρώπης, τις νέες χώρες, παρά στις υπόλοιπες χώρες της Μεσογείου, για να σας δώσω ένα παράδειγμα. Αν πριν από 10, 15 χρόνια ήταν στην ίδια μοίρα σε όλες τις έρευνες και στις πολιτικές, με την Ισπανία, την Ιταλία, την Πορτογαλία, σήμερα έχει απομακρυνθεί από αυτές... Η Ισπανία, Ιταλία, Πορτογαλία

είναι από τις πιο προοδευτικές χώρες για την ένταξη. Και έχει πάει πάρα πολύ κοντά στη Σλοβενία, τη Λιθουανία, τη Λετονία που δεν έχουν μετανάστες.

Άρα αυτό δείχνει μια άρνηση να δεις το πρόβλημα μπροστά σου. Ξαναλέω, η άρνηση δεν είναι απλή αδράνεια, κατά τη γνώμη μου, η άρνηση βολεύει μικροπολιτικά, κατά τη γνώμη μου κάποια μικροεκλογική πελατεία.

Πριν από μερικά χρόνια, το λέμε συχνά πυκνά υπάρχουν βουλευτές, οι οποίοι στη Βουλή κάθε χρονιά, τη μία περίοδο που έπρεπε να συλλέξουν τα φρούτα έλεγαν να «μπουν οι μετανάστες, άνοιξε να μπουν από την Αλβανία να μαζέψουν τα φρούτα» και μόλις τελείωνε η σεζόν να λένε «τι κάνει η αστυνομία και δεν τους μαζεύει από τα χωράφια»....

ΑΟΥΑ ΣΑΝΚΟ: Θυμήθηκα κάτι που θέλω να το μοιραστώ μαζί σας τώρα. Γιατί όταν είχαμε τη διαδήλωσή μας και είχαμε την καμπάνια «όχι στο ρατσισμό από την κούνια», υπήρχαν μερικοί που ήρθαν σε μας και έλεγαν «οι Έλληνες δεν είναι ρατσιστές». Γιατί μας λέτε «είμαστε ρατσιστές». Λέω δεν είσαστε. Να σας δώσω ένα παράδειγμα. Εγώ έχω τρία παιδιά εδώ, δύο γεννήθηκαν εδώ στην Ελλάδα. Έχουν αρχίσει παιδικό σταθμό, με τους συμμαθητές, μέχρι δημοτικό και γυμνάσιο. Να δεις μια μέρα γύρισε η κόρη μου από το σχολείο, 12 χρονών, τότε ήταν 6^ο Δημοτικού. Λέει: «μαμά, οι φίλες μου έχουν βγάλει ταυτότητα, πότε θα πάς να βγάλεις τη δική μου;» Και γελώντας λέω «δυστυχώς αυτή είναι η καμπάνια που κάνουμε, δεν μπορούμε να σου βγάλουμε». Αυτά είναι ...

ΟΜΙΛΗΤΗΣ(;)..... Εμείς είμαστε σίγουροι ότι όλοι οι μετανάστες με τη δημιουργικότητά τους, με το πνεύμα τους και κυρίως με την εργατικότητά τους, κάτι που έχει χαθεί σε μερικά ελληνικά στρώματα, θα δώσουν νέο οξυγόνο στην ελληνική κοινωνία.

Αν διαβάσεις λοιπόν την ιστορία θα δεις ότι ίσως συμφωνήσεις μάλλον με αυτό που θεωρώ εγώ Έλληνας. Έλληνας είναι αυτός που στις δύσκολες στιγμές στέκεται έστω και μόνος του και ας έρχεται πλημμύρα, ας έρχεται καταίγδα. Έτσι είπε ο Λεωνίδας το «Μολών Λαβέ», όταν είχε απέναντι ένα εκατομμύριο Πέρσες. Έτσι έγινε εδώ σ' αυτή τη χώρα, η πρώτη αντιστασιακή ενέργεια στον άξονα του Χίτλερ, όταν είχε γονατίσει όλη η Ευρώπη, έτσι όταν διαμελιζόταν η Γιουγκοσλαβία, σ' αυτήν εδώ τη χώρα, όταν όλη η Ευρώπη λέγανε «ναι, μωρέ, να διαμελισθεί, να πάρουμε, να κάνουμε, να ράνουμε», τα ποσοστά υπέρ της ενιαίας Γιουγκοσλαβίας και κατά των Αμερικάνων που τη διαμελίζανε και του NATO ήταν 60 και 70 %.

Γιατί εδώ, σ' αυτό το χώρο το Βαλκανικό, που και η Ελλάδα βρίσκεται, οι μετακινήσεις πληθυσμών γινόντουσαν από παλιά στην Ιστορία. Θα πρέπει να ξέρεις ότι υπάρχουν μεγάλοι ήρωες της Ελληνικής Παλινόρθωσης, του Ελληνικού Κράτους, της επανάστασης του 1821, που μπορεί να μαθαίνετε στο σχολείο, οι οποίοι ήταν Αρβανίτες, ήταν από τον ευρύτερο χώρο της Αρβανιτιάς, ήταν από την περιοχή της Βορείου Ηπείρου και της Ηπείρου. Άρα λοιπόν ψάχνοντας θα φτάσεις σε αυτό που νομίζω εγώ ότι όταν θα έρθει η στιγμή να νιώσεις πρέπει να σταθείς αλληλέγγυος με αυτούς που αντιστέκονται.

Θα ήθελα να πω και κάτι ακόμα. Όλα αυτά που γίνονται, δεν είναι λογικές του κράτους, είναι πολιτικές. Και υπάρχει πολιτική που φέρνει τους ανθρώπους από τις άλλες χώρες σε άλλες χώρες, είναι πολιτική οικονομική με την ασύμμετρη ανάπτυξη που θέλουμε να επιβάλουμε κάποιοι να μη δουλεύουν και κάποιοι άλλοι ως σκλάβοι να δουλεύουμε, εμείς το ζήσαμε εδώ με την Ολυμπιάδα. Είναι πολιτικές που θέλουμε να διαμελίζουμε τα κράτη, όπως γίνεται στο Ιράκ, στο Αφγανιστάν, όπως γίνεται σε περιοχές της Σιέρα Λεόνε και σε άλλες περιοχές στην Αφρική. Αυτά δεν πρέπει να μας διαφεύγουν διότι πρέπει να σας πω ότι όπως παλεύουν οι μετανάστες να δουλεύουν εδώ και να έχουν ένσημα τα παιδιά τους, έτσι παλεύουμε και εμείς να έχουν ένσημα τα παιδιά μας διότι και για μας οι δουλειές είναι δύσκολες και εμάς θέλουν να μας εκμεταλλεύονται χωρίς να μας δίνουν τα δικαιώματά μας. Άρα υπάρχουν πολλά θέματα στα οποία είμαστε αλληλέγγυοι.

Τελειώνοντας, για να μην κουράσω, να πω ότι υπάρχει η δεκαετία του '50 και του '60 που οι Έλληνες φεύγανε μετανάστες, υπάρχει ένα τραγούδι που λέει «Μετανάστη, μάθε κάτι, γαλλικά, γερμανικά, ίδια είναι τα αφεντικά και ίδια πίνουν το αίμα του εργάτη». Ευχαριστώ πολύ.

Ι. ΣΩΤΗΡΧΟΥ: Θα μιλήσει τώρα, γιατί είναι κοντά μας και ο Βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ, ο κ. Ψαριανός.

ΓΡ. ΨΑΡΙΑΝΟΣ: Δεν θέλω να πω πάρα πολλά πράγματα, θέλω να πω ότι στον Βύρωνα είμαι μετανάστης γιατί εγώ είμαι από τον Χολαργό. Και στον Χολαργό ήμουνα μετανάστης γιατί γεννήθηκα στους Αμπελόκηπους.

Έλληνας είναι αυτός που διαλέγει να είναι Έλληνας. Έλληνας είναι επιλογή. Δεν είναι πεντιγκρί από τον κτηνίατρο, δεν παίρνουμε ταυτότητα καθαρότητας αίματος ότι είμαστε απευθείας απόγονοι του Περικλή. Έλληνας μπορεί να είναι ψηλός, κοντός, μαύρος, κίτρινος, χαζός ή έξυπνος.

ΓΡ. ΨΑΡΙΑΝΟΣ: (Συνεχίζει) Διαλέγεις να είσαι Έλληνας. Είναι επιλογή και για τους Έλληνες που αισθανόμαστε κάπως, είναι και τιμή μας σε κάποιους να διαλέγουν να ζουν εδώ ή να αναγκάζονται να ζουν εδώ, ή να καταλήγουν να ζουν εδώ και τα παιδιά τους να μεγαλώνουν με τα δικά μας παιδιά και να πηγαίνουν στα ίδια σχολεία.

Θέλω να συγχαρώ τον Νίκο Χαρδαλιά και το Δήμο του Βύρωνα για αυτήν την εξαιρετική πρωτοβουλία που πήρε. Θέλω να σας παρακαλέσω να προσπαθήσουμε να ξεπεράσουμε αυτά τα κόμπλεξ και τον έμφυτο ρατσισμό που έχει ο καθένας μας. Όλοι το έχουμε, από λίγο μέχρι πάρα πολύ. Μερικοί είναι ψυχωτικοί, είναι για τον ψυχίατρο, είναι τελειωμένοι. Όσο μπορούμε να το σώσουμε, να το σώσουμε. Οι κάτοικοι σ' αυτό τον πλανήτη έχουμε γεννηθεί από τις ίδιες μήτρες ή μας έχουν στείλει οι ίδιοι οι εξωγήινοι ανεξάρτητα από πιο χρώμα είμαστε, ανεξάρτητα σε ποιο Θεό πιστεύουμε ή αν δεν πιστεύουμε και σε κανένα ή αν πιστεύουμε σε 12 ή 24.

Πρέπει να ξεπεράσουμε όλες αυτές τις φοβίες και τις φοβικότητες με το ρατσισμό και τη διαφορετικότητα και να δεχτούμε αυτή την υπερηφάνεια που εγώ αισθάνθηκα όταν ο Οδυσσέας Τσενάϊ, το Αλβανάκι, ήθελε να σηκώσει την ελληνική σημαία και μερικοί γελοίοι ελληνοφανείς τον κυνήγησαν και τον κάρνανε Αμερικανάκι τον άνθρωπο. Ελπίζουμε να μην τον χάσουμε γιατί είναι σπουδαίος Έλληνας ο Οδυσσέας Τσενάϊ.

Και να θυμίσω ότι τα παιδιά των δικών μας μεταναστών που μεγάλωσαν και γεννήθηκαν στο Βέλγιο, στον Καναδά, στην Αυστραλία ή στην Αμερική, μετά από τρεις και τέσσερις γενιές είμαστε περήφανοι ότι είναι ελληνόπουλα της διασποράς. Τα ξενόπουλα της ελληνικής διαβίωσης δεν είναι ελληνόπουλα; Ευχαριστώ πολύ.

Ι. ΣΩΤΗΡΧΟΥ: Ελάτε να πάρετε το λόγο όσοι θέλετε....

Χ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ (ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ Δ. ΒΥΡΩΝΑ): Γεια σας. Εγώ πιστεύω ότι οι Έλληνες έχουν πολλές φορές δείξει τα ανθρώπινα συναισθήματά τους σε κάθε έναν που ζει και κατοικεί σε αυτή τη χώρα. Το ίδιο πιστεύω ότι συμβαίνει και στον Βύρωνα, στην πόλη που ζούμε. Όχι μόνο γιατί έγινε από πρόσφυγες, όπως είπε κάποιος πριν, αλλά και γιατί που βρισκόμαστε και ζούμε και μεγαλώνουμε σ' αυτή την πόλη, μάλλον είμαστε για αρκετούς εσωτερικοί μετανάστες.

Αυτό που θέλω να ρωτήσω τους ομιλητές είναι το εξής: Αφού περισσεύουν τα αισθήματα φιλίας, αλληλεγγύης, ανθρωπιάς των ελλήνων πολιτών απέναντι στους ξένους, τι είναι αυτό τελικά που τους στερεί τα δικαιώματα; Γιατί βιώνουν τις διακρίσεις περισσότερο από μας, που έχουμε την ελληνική ιθαγένεια. Γιατί δεν μπορούν τα παιδιά τους, παρ' όλο που υπάρχουν 200.000 παιδιά που σπουδάζουν σήμερα στην Ελλάδα, δεν μπορούν να πάρουν άδεια παραμονής με το που θα τελειώσουν το σχολείο; Γιατί δεν βρίσκουν όλα τα παιδιά τους θέσεις στους παιδικούς σταθμούς, στα νηπιαγωγεία; Γιατί δεν έχουν όλοι ένσημα και ούτω καθεξής;

Θέλω να πω ότι υπάρχουν πολιτικές, οι οποίες ασκούνται και περιέχουν το στοιχείο της διάκρισης, της κοινωνικής, της ταξικής και της ρατσιστικής που υφίστανται διπλά οι ξένοι. Και γιατί είναι εργάτες, όπως είμαστε πολλοί από μας, πολύ περισσότερο γιατί είναι από μία ξένη χώρα. Άρα λοιπόν οι πολιτικές είναι αυτές οι οποίες διαχωρίζουν τους ανθρώπους. Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών είναι αυτή που εξαναγκάζει λαούς να μπαίνουν σε σαπιοκάραβα και να έρχονται νόμιμοι ή παράνομοι. Εγώ λέω ότι είναι όλοι νόμιμοι αφού εξαναγκάζονται να φύγουν από την πατρίδα τους. Η πολιτική των Αμερικανών, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ελληνικής κυβέρνησης, είναι αυτή η οποία χαράσσει μία αντικοινωνική, ανάλγητη, ρατσιστική πολιτική.

Η τοπική αυτοδιοίκηση και ο Δήμος πιστεύω ότι μπορεί να κάνει πολλά. Αυτό που κάνει ο Δήμος του Βύρωνα είναι σε μια θετική κατεύθυνση. Αναμφίβολα είναι σε τέτοια, όμως οφείλει ο Δήμος μας να απαιτήσει από την πολιτεία όλα εκείνα τα κονδύλια για να κάνει κοινωνικές υποδομές έτσι ώστε κανένας συμπολίτης μας Έλληνας ή ξένος να μη μένει απ' έξω από μια σειρά δικαιώματα που έχει σ' αυτήν εδώ την πόλη γιατί όλοι ζούμε κάτω από τον ίδιο ουρανό και την ίδια γη. Ευχαριστώ.

Ι. ΣΩΤΗΡΧΟΥ: Ευχαριστούμε τον εκπρόσωπο των εργαζομένων στον Βύρωνα. Μία τελευταία παρέμβαση γιατί θα πρέπει να κλείσουμε.

Ελάτε εδώ να μιλήσετε. Μία ακόμα παρέμβαση από την κυρία και πολύ σύντομη γιατί θα πρέπει να τελειώσουμε.

A. ΑΛ ΣΑΛΕΧ: Καλησπέρα, να συστηθώ ίσως. Λέγομαι Αφροδίτη Αλ Σάλεχ, πολλά χρόνια είμαι ηθοποιός, πλέον έχω σταματήσει και ασχολούμαι με μεταναστευτικά ζητήματα γιατί αυτό είναι λίγο πιο σημαντικό. Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω και να συγχαρώ από καρδιάς τον Δήμαρχο του Βύρωνα. Έχω πάει σε πάρα πολλά μεταναστευτικά φεστιβάλ, αυτό πραγματικά διαφέρει.

Εν πρώτοις θα ήθελα να σας πω ότι ναι, το νομικό, πολιτικό ρατσισμό θα τον βρούμε με τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Υπάρχει όμως ένας άλλος ρατσισμός, πρέπει να τον δούμε μεταξύ μας, μόνοι μας. Και αυτός είναι συνήθως λανθάνων ρατσισμός και απευθύνομαι στον κύριο - δεν θυμάμαι το όνομά σας - που μίλησε προηγουμένως, με τόση ευγένεια και αγάπη και γνωρίζω ότι έχετε κάθε καλή διάθεση, αλλά όταν λέμε «μπράβο Νίκο, μιλάς καλά ελληνικά ! αυτός είναι λανθάνων ρατσισμός. Ο Νίκος μιλάει μέτρια αγγλικά, ενδεχομένως καθόλου Νιγηριανά, η μόνη γλώσσα που έχει είναι τα ελληνικά...

-Χειροκροτήματα-

Και αυτή τη στιγμή θα ήθελα να πω και κάτι τελείως προσωπικό δικό μου. Με λένε Αλ Σάλεχ, πάντα Ελληνίδα ήμουνα, ο πατέρας μου είναι εκ πολιτογραφήσεως Έλληνας. Ζούσα πάντα, είμαι 37 χρονών, επί 34 χρόνια, τελευταία το έχουμε ξεπεράσει, ζούσα με το ότι ερχόντουσαν και μου λέγανε «μπράβο κορίτσι μου μιλάς καλά ελληνικά». Και έλεγα «μα δεν ξέρω καμία άλλη γλώσσα». Και ήξερα ότι δεν είναι ρατσιστές άλλα δεν ξέρανε ότι υπάρχουν και Έλληνες που δεν λέγονται Παπαδόπουλος. Που δεν λέγονται με το γνωστό ..οπουλος...ακης... Μανωλακάκης..

Και μια τελευταία ερώτηση, μια ερώτηση μόνο στο Συνήγορο του Πολίτη, στον εκπρόσωπο του Συνηγόρου του Πολίτη. Αυτές τις ημέρες συζητιέται στην Ευρωπαϊκή Ένωση το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο. Ελάχιστοι άνθρωποι στην Ελλάδα γνωρίζουν γι' αυτό το Σύμφωνο. Το διάβασα από το internet, που κυκλοφορεί στο διαδίκτυο και μάλιστα υπάρχουν και κάποιοι που μιλάνε για γαλλικισμό της μεταναστευτικής πολιτικής.

Δεν υπάρχει καμία πολιτική...Υπάρχουν πολλά προβλήματα με αυτό το Σύμφωνο και πιστεύω ότι και εσείς ίσως κ. Δήμαρχε, θα μπορούσατε να προτείνετε ότι θα πρέπει να γίνει μια σχετική δημοσιοποίηση και ενδεχομένως μια συζήτηση στη Βουλή γι' αυτό το θέμα. Αλλά, αν ο Συνήγορος γνωρίζει για ποιο λόγο δεν υπάρχει και πως θα μπορούσαμε να υπάρχει μια οποιαδήποτε αναφορά για την κακώς λεγόμενη δεύτερη γενιά μεταναστών.

Γ. ΤΣΙΟΥΚΑΣ: Αν θέλουμε να μιλήσουμε λίγο για την ευρωπαϊκή πολιτική μετανάστευσης, πρέπει να δει κανείς, και είναι αυτό μια πραγματικότητα, ότι έχει δυο πτυχές, αν θέλετε. Η μία πτυχή είναι μία πτυχή κατασταλτική και ελέγχου των συνόρων και λίγο πολύ προς αυτή τη λογική κινείται και το προτεινόμενο Σύμφωνο, η άλλη πτυχή είναι αυτό που λέμε ενταξιακή και έχει να κάνει με την απόδοση δικαιωμάτων στους ανθρώπους, που είναι εδώ και οι οποίοι τους αντιλαμβανόμαστε ως μακροχρόνια διαμένοντες.

Αυτό που σήμερα κυριαρχεί, ωστόσο, φαίνεται να είναι μάλλον η πρώτη πτυχή της ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής και αυτό μάλλον δίνει και μία απάντηση στο ερώτημα που θέσατε.

Μ. ΠΑΥΛΟΥ: Επίσης στις παλιές χώρες, δεύτερη γενιά δεν υπάρχει. Δεν μιλάμε για δεύτερη γενιά, μιλάμε για ευρωπαίους πολίτες προέλευσης μεταναστών εκ των πατέρων τους.

Ι. ΣΩΤΗΡΧΟΥ: Να μη γίνει τώρα διάλογος γιατί πρέπει εδώ να διακόψουμε. Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ και ελπίζω να πετύχουν οι στόχοι που έχετε θέσει.

Συνεχίζεται η εκδήλωση...Θα γίνει η επίσημη έναρξη.

ΜΟΥΣΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Συντονίστρια: Σούλα Παναρέτου, Πρόεδρος του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας

Σ. ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ: Η συζήτησή μας σήμερα θα περιστραφεί γύρω από τα προβλήματα της μετανάστριας και επιτρέψτε μου πρώτα απ' όλα να παρουσιάσω τον ομιλητή και τις ομιλήτριες. Να αρχίσουμε από τις κυρίες, ιδιαίτερα από τις συμμετέχουσες κιάλας, που αντιπροσωπεύουν το χώρο των μεταναστριών, των οργανώσεων.

Η κυρία Δήμητρα Μάλλιου, τα τελευταία χρόνια αγωνίζεται να φτιάξει το Δίκτυο των Μεταναστριών στην Ελλάδα με πάρα πολλές δυσκολίες, αλλά φαίνεται ότι καρποφορούν οι προσπάθειες.

Είναι δίπλα της η κυρία Κωνσταντίνα Κούνεβα, από το Σωματείο Καθαριστών και Οικιακού Προσωπικού, στον τομέα αυτό διοχετεύεται ένα σοβαρό κομμάτι της δουλειάς των μεταναστριών και πρέπει να ξέρουμε τη σημερινή κατάσταση.

Να πω ότι δίπλα μου είναι η κυρία Έλενα Ζενάκου, Πρόεδρος του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας, που αντικαθιστά την κυρία Ευγενία Τσουμάνη, που είχε λόγους να φύγει έκτακτα εκτός Αθηνών σήμερα. Όμως μεταφέρει τους χαιρετισμούς της στην εκδήλωση και μας επιφόρτισε να την ενημερώσουμε σχετικά με τα πορίσματα, με τα συμπεράσματα αυτής της συζήτησης.

Και βέβαια έχουμε τη χαρά να έχουμε μαζί μας και τον κύριο Αποστόλη Καψάλη, επιστημονικό συνεργάτη του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ, που και άλλες φορές έχουμε ακούσει παρουσιάσεις και ξέρουμε ότι με τρόπο συστηματικό, σοβαρό και αξιόπιστο ασχολείται με τα προβλήματα.

Θα μου πείτε γιατί να κάνουμε μια ξεχωριστή συζήτηση για τη μετανάστρια. Θα έλεγα αυτό που λέμε χρόνια ολόκληρα στους φεμινιστικούς κύκλους: «Ότι η μετανάστρια αντιμετωπίζει διπλή εκμετάλλευση, έχει προβλήματα που προέρχονται και από την ανισότητα λόγω φυλής και λόγω φύλου». Επιτρέψτε μου να πω ότι και εγώ θα πρόσθετα και την ταξική ανισότητα, διότι δεν έχω δει μέχρι τώρα κάποια μετανάστρια να είναι μέλος της οικονομικής ελίτ. Αλλά και αν υπάρχουν, θα είναι εξαιρέσεις στον κανόνα.

Γι' αυτό λοιπόν, πρέπει να δούμε τις ιδιαίτερες ανάγκες και μάλιστα αυτή την εποχή θα έλεγε κανείς ότι είναι επίκαιρο το θέμα, όχι μόνο διότι αυξάνονται τα μεταναστευτικά ρεύματα, όχι μόνο γιατί το μισό του μεταναστευτικού πληθυσμού είναι γυναίκες, αλλά και γιατί γίνονται συζητήσεις στην Ευρώπη και στο επικείμενο τώρα Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα έρθει προς υιοθέτηση το Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο.

Γνωρίζω ότι σ' αυτό το κείμενο έχουν κάνει παρεμβάσεις και έχουν δώσει τις προτάσεις τους οι γυναικείες οργανώσεις της Ευρώπης, το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών, που είναι μια ομπρέλα άνω των 4.000 οργανώσεων, αλλά και μεταναστευτικές κοινότητες, κοινότητες μεταναστριών και ενώσεις μεταναστριών από τη χώρα μας.

Βέβαια πρέπει να πούμε ότι εμείς, ως μη κυβερνητικές οργανώσεις που στεκόμαστε στο έδαφος του ανθρωπισμού και της διεθνούς αλληλεγγύης, προσεγγίζουμε αυτά τα προβλήματα των μεταναστριών και μεταναστών από τη σκοπιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν είναι η ίδια σκοπιά με την οποία οι κυβερνήσεις, οι κυβερνώσες ελίτ, αντικρίζουν τα προβλήματα αυτά. Διότι απ' ό,τι βλέπουμε όλα αυτά τα χρόνια εστιάζουν την προσοχή τους περισσότερο στη λεγόμενη «λαθραία μετανάστευση», στις απελάσεις, στα εξωτερικά σύνορα, στη διαχείριση του μεταναστευτικού ρεύματος, στη συνεργασία με τρίτες χώρες προκειμένου να ελέγξουν τις μεταναστευτικές εισροές, εν πάση περιπτώσει, στο άσυλο... Δεν είναι αυτή η σκοπιά η δική μας. Τη θεωρούμε στενή, τη δε οικοδόμηση της Ευρώπης-φρούριο απαράδεκτη πολιτική.

Θα έλεγα ότι εμείς στηρίζουμε εκείνη την αντίληψη, που είναι και αντίληψη του ΟΗΕ, υπηρεσιών του, οργάνων του, ότι πράγματι οι μετανάστες και οι μετανάστριες προσφέρουν στην κοινωνία σε διπλό επίπεδο και στη χώρα υποδοχής, διότι συντελούν στην αύξηση του εθνικού εισοδήματος, βοηθούν στην οικονομία αλλά και στη χώρα προέλευσης, στη γενέθλια γη, διότι στέλνουν εκεί ενισχύσεις και δι' αυτού του τρόπου βοηθούν και την πατρίδα τους.

Θα έλεγα λοιπόν, αν δεν έχουμε αισθήματα ευγνωμοσύνης, τουλάχιστον πρέπει να οικοδομήσουμε θετική στάση. Επιμένω στη γωνία όρασης διότι από αυτή εξαρτάται πραγματικά και τι πολιτική κανείς θα εφαρμόσει. Άμα θεωρείς ότι είναι μπελάς, ότι είναι κίνδυνος για τη διάρρηξη του οικονομικού και κοινωνικού ιστού ο μετανάστης και η μετανάστρια ή αν είναι κίνδυνος για την ασφάλεια, είναι μια οπτική και άρα από εκεί προκύπτουν πολιτικές συγκεκριμένες, και άλλη είναι εκείνη η προσέγγιση που λέει ότι δεν είναι πρόβλημα αλλά έχουν προβλήματα και πρέπει επομένως να κοιτάξουμε να διευκολύνουμε την ομαλή ένταξή τους στον οικονομικό και κοινωνικό ιστό της χώρας υποδοχής και εν προκειμένω της χώρας μας.

Δεν θέλω να μπω στο θέμα διότι πιστεύω ότι θα αναδειχτούν πλευρές εδώ και αν έχουμε και λίγη ώρα θα κάνουμε κάποια συζήτηση, γι' αυτό θα ήθελα να δώσω το λόγο στη Δήμητρα, με την ίδια της την πείρα να μας πει πάνω στο θέμα τι σκέπτεται. Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

Δ. ΜΑΛΛΙΟΥ: Καλησπέρα και από μένα. Πρώτα θέλω να το κάνω λίγο διαφορετικά σήμερα, επειδή συνήθως πάμε σε πολλά συνέδρια και τέτοια, αυτή τη στιγμή θέλω να ευχαριστήσω τις Ελληνίδες που είναι εδώ πέρα και θέλουνε μια φορά να είναι μαζί μας και να συζητήσουμε. Γιατί και όταν πάμε και δουλεύουμε δεν έχουμε και πολύ χρόνο να συζητάμε.

Όταν μας κάνανε πρόσκληση από το Δήμο Βύρωνα, στην αρχή, εντάξει είπα, αλλά βλέπω πως πράγματι εδώ υπάρχει κάτι το διαφορετικό. Το έχω πει και άλλες φορές η γυναίκα μετανάστρια, λόγω εργασίας, είναι η μόνη από τον πληθυσμό των μεταναστών που μπαίνει άμεσα στην ελληνική κοινωνία. Και όμως η νομοθεσία και όλα αυτά έχουν φτιάξει έναν αόρατο τοίχο, που πράγματι είναι πολύ σκληρό, και ο Δήμαρχος, που τον ευχαριστώ ειλικρινά κάνει αυτό το βήμα, δεν θέλω να πω, αλλά με κάποιο τρόπο, μπορεί να έχει και πολιτικό κόστος, αλλά λέει «όχι, έτσι πρέπει να γίνει, οι μετανάστες είναι πολίτες του Δήμου Βύρωνα και είναι η τιμή του Δημάρχου και του Δημαρχείου, αυτοί οι πολίτες να νοιώθουν πολιτισμένα». Συγγνώμη γιατί κάποια πράγματα δεν τα λέω καλά με τα ελληνικά μου.

Τώρα, η Ελλάδα σε σχέση με άλλες χώρες, σχεδόν είναι η μόνη χώρα που το θέμα νομιμοποίησης έχει άμεσα σχέση με τα ένσημα. Δηλαδή είσαι υγιής, δουλεύεις, μπορεί να έχεις ένσημα, μπορείς να πάρεις άδεια παραμονής. Το αντίθετο, δεν μπορείς να πάρεις άδεια παραμονής. Και όταν μιλάμε για γυναίκα μετανάστρια, που οι περισσότερες δουλεύουν μέσα στα σπίτια, το ξέρετε πολύ καλά, πως το θέμα ενσήμων είναι ένα τεράστιο ζήτημα.

Δεν θα πω πολλά εγώ επειδή η φίλη μας με την πολύ μεγάλη εμπειρία θα τα πει τα πράγματα όπως είναι, αλλά εμείς σαν Δίκτυο Γυναικών Μεταναστριών, δεν συμφωνούμε με αυτή την ορολογία «οικιακή βοηθός». Είναι πολύ ομαλό, πολύ ωραιοποιημένο. Όχι, είναι μία πολύ σκληρή δουλειά. Το έχω πει και άλλη φορά και δεν μου αρέσει όταν μου λένε «ανήκεις σε ευπαθείς ομάδες». Ήρθα γερή από Αλβανία και κατάλαβα ξαφνικά πως πάσχω από μια αρρώστια που δεν θα γλιτώσω ποτέ, «ευπαθείς ομάδες». Αυτό λόγω και γλώσσας.

Τώρα, όταν μιλάμε για γυναίκες μετανάστριες, μετανάστες συνήθως εννοούμε τους άνδρες. Αλλά υπάρχουν. Ξέρετε είναι λίγο περισσότερο από το 50% γυναίκες μετανάστριες και υπάρχουν και κοινότητες, που είναι σχεδόν καθαρά γυναικείες, όπως είναι πρώτες οι Φιλιππινέζες, μετά οι Ρωσίδες, οι γυναίκες από τη Βουλγαρία και τις άλλες κοινότητες. Δηλαδή έχει τεράστια σημασία πως σ' αυτές τις κοινότητες είναι σχεδόν γυναικείος πληθυσμός.

Τώρα, η γυναίκα μετανάστρια έχει πολλά προβλήματα. Αυτό που βλέπουμε στο Δίκτυο Γυναικών Μεταναστριών, που λειτουργούμε με βάση εκπροσώπησης πάνω από 15 χώρες του κόσμου, θέλω να τονίσω τον πολύ σημαντικό ρόλο της Ένωσης Γυναικών Αφρικανών που προχωρήσανε με το θέμα «όχι ρατσισμό από την κούνια», που το συζητήσαμε χτες. Το Δίκτυο Γυναικών βάζει σαν πρώτο θέμα τη μεγάλη έλλειψη πληροφόρησης. Εγώ προσωπικά που βρίσκομαι με τους Έλληνες και με όλα αυτά που προσφέρει αυτή η κοινωνία, στεναχωριέμαι και πράγματι λυπάμαι πολύ πως αυτή η προσφορά που πράγματι αυτή η κοινωνία δίνει, δεν πάει στις μετανάστριες λόγω της έλλειψης μεγάλης πληροφόρησης.

Εδώ ερχόμαστε στο θέμα της γλώσσας. Σε πολλά πράγματα η μετανάστρια είναι παγιδευμένη στο νόμο, να πούμε οι περισσότερες έχουν άδεια παραμονής σαν προστατευόμενα μέλη. Είναι ολόκληρη γυναίκα, μάνα παιδιών, κάνει δύο και τρεις δουλειές, αλλά δεν φιγουράρει νόμιμα σε καμία δουλειά. Γι' αυτό έστω και αν κρατάει τη βάση και το βάρος της ζωής, αυτή φιγουράρει ως προστατευόμενο μέλος. Και όμως, εάν έχει αποκτήσει αυτή την άδεια με οικογενειακή συνένωση, δεν μπορεί να παρακολουθήσει το πρόγραμμα της ελληνικής γλώσσας. Πώς να πάει να μάθει, να δουλέψει, να επικοινωνήσει; Δεν μπορεί να πάει σε ένα πρόγραμμα κατάρτισης γιατί από τη στιγμή που αποκτά την άδεια παραμονής, δηλαδή οικογενειακή συνένωση με τον άντρα της, δεν μπορεί

να βγάλει κάρτα ανεργίας στον ΟΑΕΔ. Δεν μπορεί να πάει στο πρόγραμμα κατάρτισης. Είναι πολύ δύσκολα, είναι ένας φαύλος κύκλος και το έχουμε πει και πριν στα προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας ωφελούνται ή οι γυναίκες που είναι σύζυγοι ελλήνων πολιτών ή οι ομογενείς.

Άλλο θέμα με τις γυναίκες μετανάστριες είναι η έλλειψη ενσήμων, δεν είναι απλώς για περίθαλψη και όλα αυτά, αλλά είναι θέμα νομιμοποίησης. Είναι πράγματι δύσκολο να το πιστέψει κανείς αλλά εγώ η ίδια τώρα έχω 17 χρόνια εδώ στην Ελλάδα και έχω στο χέρι μια βεβαίωση. Εάν εγώ θέλω ένα χαρτί για κάποιους λόγους ή θέλω να φύγω από την Ελλάδα, πρέπει να αποδείξω πως είμαι 17 χρόνια εδώ νόμιμη, μεγάλωσα δύο παιδιά, τα έφερα μικρά στο νηπιαγωγείο και τώρα τελείωσαν πανεπιστήμιο.

Όταν μιλάμε όμως για οικογενειακή συνένωση πώς μπορεί η γυναίκα μετανάστρια να έχει τα δικαιολογητικά που χρειάζονται; Αν δουλεύει και είναι προπαντός γυναίκες που μεγαλώνουν τα παιδιά μόνες τους, σημαίνει ότι στο εκκαθαριστικό πρέπει να έχουν 8.500€ το βασικό συν 15€ για κάθε παιδί. Υπάρχει καμία μετανάστρια ή Ελληνίδα μάλλον να έχει στο εκκαθαριστικό 12.000 ευρώ; Και δεν μπορεί να έχει τα παιδιά νόμιμα.

Να μην πολυλογώ όμως άλλο. Θέλω να θέσω ένα θέμα και το τονίζω αυτό το πράγμα: Η σχέση γυναίκας μετανάστριας στην εργασία, στην κοινωνία, είναι πολύπλευρη. Γιατί οι εργοδότες, το 95% των εργοδοτών είναι γυναίκες, έτσι; Που σημαίνει ότι από τη μια πλευρά έχει να κάνει με την εργοδότη, από την άλλη όμως, αυτή η εργοδότη είναι και η πρώτη φίλη της μετανάστριας, έστω και μέσα σε εισαγωγικά. Δηλαδή με το πρώτο πρόβλημα που έχει με το παιδί ή με κάτι άλλο, πρέπει να εκτιμάμε το ρόλο των Ελληνίδων, που βοηθάνε αυτές τις γυναίκες για την άδεια παραμονής τους και μέσα από αυτές τις καταστάσεις μαθαίνουν και τα προβλήματά τους.

Άλλο θέμα που πρέπει να τεθεί είναι η βία στη γυναίκα μετανάστρια που έχει πολλαπλές μορφές. Σίγουρα υπάρχει μια ψυχολογική βία αλλά υπάρχει και σωματική. Βέβαια πρώτα υπάρχει στην εργασία και μετά έρχεται στο σπίτι και βρίσκει το χειρότερο αφεντικό. Εδώ με όλη την εκτίμηση για τη δουλειά που κάνει η Γενική Γραμματεία Ισότητας, αυτή τη στιγμή ούτε για τις Ελληνίδες, όσο ξέρω εγώ, δεν υπάρχει Γραμμή ΣΟΣ και αυτά τα λίγα κέντρα, αλλά η υποδομή είναι τόσο λίγη, που οι μετανάστριες τουλάχιστον, αλλά νομίζω και οι Ελληνίδες, δεν μπορούν να βρουν άμεσα στέγη και βοήθεια σε κάποιο κέντρο υποδοχής.

Μετά θέλω να θέσω το θέμα μορφή trafficking εκτός από την κλασική μορφή trafficking, έχει πάρει μορφή trafficking και η δουλειά στα σπίτια. Γιατί λέει «θα έρθεις στο σπίτι, θα κάνεις τη δουλειά αλλά πρέπει αν μπορείς να κάνεις όλες τις εξυπηρετήσεις», δηλαδή και τη σεξουαλική εξυπηρέτηση.

Να μην πολυλογώ, στο Δίκτυο Γυναικών Μεταναστριών που πράγματι έχει δρομολογηθεί και λειτουργεί με βάση εκπροσώπησης από κάθε κοινότητα, με την πρωτοβουλία μου και με την ύπαρξή μου στο Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, για τρία χρόνια, είχα τη δυνατότητα και από πλευράς υποδομής να προχωρήσει και να είμαστε ενεργά μέλη στο Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών.

Υπάρχουν και κάποιες προτάσεις. Το Δίκτυο Γυναικών Μεταναστριών μεταξύ των άλλων θέλει και να καταργηθεί η υπογραφή του Έλληνα πολίτη, που είναι σύζυγος αλλοδαπών. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να καταργηθεί η υπογραφή που κάθε πέντε χρόνια χρειάζεται για να ανανεωθεί η άδεια παραμονής, όταν κάποιος αλλοδαπός ή αλλοδαπή παντρεύεται, γιατί συνήθως γυναίκες μετανάστριες παντρεύονται περισσότερο. Ο Έλληνας πολίτης κάνει μια απλή υπεύθυνη δήλωση, που γράφει «...Ο γάμος μου με τη Δήμητρα Μάλλιου ισχύει ομαλά και δεν έχει πρόβλημα». Αν δεν υπάρχει αυτή η υπογραφή - υπεύθυνη δήλωση, δεν μπορεί να την ανανεώσει και το είπα και στη Βουλή αυτό, έτσι μου ξέφυγε επίτηδες, αυτή η υπογραφή σημαίνει «κάτσε καλά». Υπάρχουν πάρα πολλές καταγγελίες στους μικτούς γάμους. Υπάρχουν και γάμοι που έχουν γίνει από συμφέρον, το δεχόμαστε και αυτό. Ζητάμε λοιπόν ακύρωση της υπογραφής.

Ζητάμε εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας χωρίς όρια και προϋποθέσεις και η γέννα των γυναικών που δεν είναι ασφαλισμένες, να είναι δωρεάν. Και αυτή τη στιγμή υπάρχει υποστήριξη από οργανώσεις γυναικών και το τονίζω αυτό: αν δεν κάνανε και το ΜΗΚΥΟ αυτή τη στήριξη προς τις γυναίκες μετανάστριες και γενικά για τους μετανάστες, θα ήταν πολύ δύσκολα και εκτιμώ τη δουλειά της κυρίας Σούλας που είναι η φίλη μας. Το ΠΕΚΟΠ που κάνουμε μια έρευνα μαζί, το ΚΕΘΙ που έχει κάνει και αυτό έρευνες σημαντικές, αλλά πρέπει να πάνε στις γυναίκες μετανάστριες. Και το τελευταίο που έχει δημιουργηθεί είναι ένα δίκτυο ΔΕΣΜΕ για τις γυναίκες που δουλεύουν μέσα στα σπίτια. Ελπίζω να προχωρήσουμε. Και πάλι για μια ακόμη φορά λέω ότι αυτό το ξεκίνημα στο δημοτικό πλαίσιο είναι πάρα πολύ σημαντικό από όλα τα συνέδρια που έχουμε κάνει. Είναι πολίτες, πρέπει να υπάρχει αυτή η φιλία και η συνύπαρξη. Να υπάρχουμε και να συνυπάρχουμε όπως είμαστε. Αυτό... και συγγνώμη...

Σ. ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ: Απ' όλα όσα είπε η Δήμητρα θέλω μόνο να πω, επειδή μας κάνει την τιμή να παρευρίσκεται και ο Δήμαρχος εδώ, ότι είναι πολύ σημαντική η συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της πρωτοβάθμιας ιδιαίτερα, στη δημιουργία υποδομών. Και για τη βία, την ενδοοικογενειακή και άλλη, και με τη συνεργασία βέβαια γυναικείων οργανώσεων μπορεί να γίνει αυτό και με τη συνεργασία της Γενικής Γραμματείας Ισότητας. Είναι ένα σημαντικό θέμα και δεν έχουμε κατορθώσει, παρά τις -να το πω- πιέσεις; παρά τις εκκλήσεις προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση, δεν έχουμε κατορθώσει να συνεργαστούμε ώστε να φτιαχτούν τέτοιες δομές είτε γραμμή τηλεφωνική, είτε ξενώνες, κέντρα συμβουλευτικής κ.λ.π., παρά το γεγονός ότι υπάρχει η πρόβλεψη στο νέο Κώδικα, απ' ότι είδα, Δήμων και Κοινοτήτων. Ας το σκεφτούμε.

Λοιπόν, να δώσουμε το λόγο να συμπληρώσει την εικόνα η Κωνσταντίνα Κούνεβα και να προχωρήσουμε τη συζήτηση.

Κ. ΚΟΥΝΕΒΑ: Γεια σας. Από πού να ξεκινήσω; Επειδή έχουμε μαζευτεί εδώ για να μιλήσουμε για τα προβλήματα των γυναικών, θα ήθελα να γυρίσω την προσοχή σας προς τη γυναίκα.

Ποια είναι η γυναίκα; Η γυναίκα είναι αυτή που κάνει όλες τις δουλειές του σπιτιού, που μαγειρεύει, που ράβει, που πλέκει, που μεγαλώνει τα παιδιά, που μας αγκαλιάζει, που μας χαϊδεύει, που κάνει τόσες πολλές δουλειές οι οποίες μένουνε πλάι. Όταν θα έρθει η ώρα για το συμφέρον μας, δεν της δίνουμε σημασία ποτέ. Αυτό φαίνεται στην κοινωνία ότι είναι η γυναίκα. Τέτοια συμπεριφορά έχουμε προς εκείνη, δεν της δίνουμε σημασία.

Όμως, εγώ νομίζω, ότι η γυναίκα αντιπροσωπεύει τη σοφία της φύσης. Η γυναίκα είναι αυτή που κρατάει την παράδοση και η γυναίκα είναι αυτή που δίνει παιδιά στην κοινωνία. Εξαρτάται από εκείνη τη γυναίκα, στην οποία δεν δίνουν ούτε καν σημασία και την πουλάνε και την κακοποιούν, από εκείνη εξαρτάται τι κοινωνία έχουμε. Εμείς φταίμε για την κοινωνία τη σημερινή. Γιατί εμείς παραχαϊδέψαμε τα παιδιά μας, εμείς παραχαϊδέψαμε τους άνδρες μας και εμείς τραβάμε τώρα την αδιαφορία τους.

Ο άνδρας είναι το παράδειγμα, ο άνδρας είναι η κίνηση και πρέπει πάρα πολύ να προσέχει πως κινείται στην κοινωνία. Γιατί εξαρτάται από εκείνους, είναι και η δύναμη της γυναίκας για να ξαναδώσει αυτή την παράδοση και αυτή τη γνώση στα παιδιά της. Όταν όμως ο άνδρας έχει άσχημο λόγο, βρίζει παντού όπου βρίσκεται, η γυναίκα δεν μπορεί να αποκτήσει αυτά που ωφελείται. Δεν είναι έτσι; Πώς τα βλέπετε εσείς;

Τότε τι κάνουμε, συζητάμε τα ίδια και τα ίδια χρόνια και δεν έχει βελτιωθεί τίποτα μέχρι τώρα. Εγώ βρίσκομαι 7 χρόνια στην Ελλάδα και χαίρομαι που βρίσκομαι εδώ γιατί αυτή η αλλαγή που έχει γίνει στη Βουλγαρία είναι πολύ άσχημη για το λαό μας. Πιστεύω ότι εδώ μπορώ να βοηθήσω λίγο τον ελληνικό λαό, ο οποίος μου έδωσε πάρα πολλά. Δεν είναι θέμα τώρα να συζητήσουμε τι μου έχει δώσει η Ελλάδα. Αλλά νομίζω ότι μόνο η κουλτούρα του λόγου θα μπορεί να μας δώσει το κίνητρο να ξεκινήσουμε μια αλλαγή.

Η κουλτούρα του λόγου μέσα από τα περιοδικά, μέσα από τις τηλεοράσεις, μέσα από την καθημερινή ζωή, μέσα από τη συνεργασία των κοινωνιών. Και μετά, μπαίνουν οι διανοούμενοι, που σήμερα πρέπει να θεμελιώσουν ξανά την παράδοση όλων των λαών, γιατί κάθε μια κουλτούρα έχει τη σοφία της. Και έχει λόγο να είναι έτσι φτιαγμένη. Και έχουμε υπόψη αυτό: είπαμε ότι 50% από τις μετανάστριες είναι γυναίκες, από τις οποίες 60,7% δουλεύουνε στις οικίες. Αυτές οι γυναίκες δεν έχουν καμιά προστασία και έτσι περπατάμε στα ίδια χρόνια. Η το κράτος ή κανένας δεν κάνει τίποτα. Παρόλο που υπάρχει μια ρύθμιση ότι ο βασικός μισθός της Ελλάδας είναι 780 ευρώ, τα καθαρά λεφτά του εργαζόμενου για πλήρη εργασία, δεν λέμε πόσο είναι η πλήρης εργασία, δεν φτάνουν τα 700 ευρώ σε μια γυναίκα η οποία εργάζεται 20 και 24 ώρες στα σπίτια. Και έχει ένα ρεπό την εβδομάδα. Και κάνουνε φασαρία και κάνουνε παζάρι και κάνουνε διάφορα και πάει να ψωνίζει η γυναίκα, τέσσερα άτομα εξυπηρετεί η γυναίκα, αυτοί στο σπίτι και οι δυο, θα αγοράσεις τέσσερις μπριζόλες, εκείνη δεν είναι άνθρωπος, δεν θέλει να φάει;

Αυτά όλα μένουν αρρυθμιστά και οι γυναίκες αυτές τραβάνε τόσα προβλήματα στα σπίτια και αρρώστιες και ψυχολογικά προβλήματα... Φεύγουν από εδώ και μπαίνουν 20% στα ψυχιατρεία, αν δεν είναι γνωστό να το ακούσετε. Οι γυναίκες οι οποίες δουλεύουν χωρίς ρεπό ή με ένα ρεπό την εβδομάδα και απασχολούνται 24 ώρες στα σπίτια, φεύγοντας από την εργασία, μένουν 20% στα νοσοκομεία για ψυχολογικές αρρώστιες.

Δεν θέλω να μιλήσω περισσότερο γι' αυτό, θέλω να σας διαβάσω κάτι που έχω γράψει πρόσφατα, δεν είναι πολύ σχετικό με το θέμα των μεταναστών, είναι για τους ανθρώπους γιατί όλοι είμαστε το ίδιο, είτε είναι μια Ελληνίδα που έχει τελειώσει πανεπιστήμιο και έχει μπει μέσα στα σπίτια για να μεγαλώσει μερικά παιδάκια και δεν της κολλάνε ούτε ένσημα ούτε παίρνει το βασικό μισθό, είτε είναι μια ξένη που τραβάει τα ίδια, δεν έχει διαφορά νομίζω, όλοι είμαστε ίδιοι σ' αυτή την κοινωνία.

Ξεκινάω. Αν δεν με καταλαβαίνετε, με συγχωρείτε.

«Στο σημερινό υπερβολικά αλληλεξαρτώμενο κόσμο, τα άτομα και τα έθνη δεν μπορούν πια μόνοι να λύσουν πολλά από τα προβλήματά τους. Χρειαζόμαστε ο ένας τον άλλον. Επομένως, πρέπει να αναπτύξουμε μια αίσθηση παγκόσμιας ευθύνης. Είναι συλλογική και ατομική ευθύνη μας να προστατεύσουμε και να θρέψουμε την πλανητική οικογένεια, να υποστηρίξουμε τα ασθενή μέλη της και να διατηρήσουμε και να φροντίζουμε το περιβάλλον στο οποίο ζούμε».

«Η γη μας με όλα τα όντα είμαστε ενωμένοι σε ένα γερό οργανισμό, να έχουμε την επίγνωση ότι εξαρτιόμαστε αμοιβαία από το καθετί και τον καθένα. Ακόμη και η παραμικρή και πιο ασήμαντη δράση, λέξη ή σκέψη μας έχει πραγματικές συνέπειες σε ολόκληρο τον πλανήτη και το σύμπαν. Το κακό έχει αντικαταστήσει το καλό υπερκοσμικό... το καταλαβαίνετε; Αυτό που λένε οι Έλληνες, ένα παράδειγμα, «άστο είναι αλήτης», αλήτης σημαίνει ότι λέει την αλήθεια. Το λέει για καλό και τον θεωρούνε κακό. Αυτό είναι».

«Η σύγχρονη βιομηχανική κοινωνία είναι σαν μια φανατική θρησκεία. Αφανίζουμε, δηλητηριάζουμε, καταστρέφουμε όλα τα συστήματα ζωής πάνω στη γη. Υπογράφουμε ακάλυπτες επιταγές, τις οποίες τα παιδιά μας δεν θα μπορούν να πληρώσουν. Ενεργούμε σαν να είμαστε η τελευταία γενιά στον πλανήτη. Αν δεν γίνει μια ριζική αλλαγή στην καρδιά, στο νου, η γη θα καταλήξει απανθρακωμένη και νεκρή».

«Βιώνουμε κρίση με συνολικό χαρακτήρα στην οικολογία, στη νέα οικονομία. Χρειάζονται συντονισμένες προσπάθειες από την πλευρά των ανθρώπων με ευθύνη και αποφασιστικότητα. Χρειαζόμαστε ευγενείς δασκάλους και επιστήμονες, ευγενείς ήρωες, γιατρούς, πολιτικούς και οικονομολόγους. Χρειαζόμαστε ήρωες παντού που θα εργάζονται συνειδητά σε κάθε επίπεδο της κοινωνίας για ένα ειρηνικό μέλλον, να αναπτύξουμε πληρέστερα τις ανθρώπινες δυνατότητές μας, να βοηθήσουμε αληθινά τον κόσμο με πιο αποτελεσματικό τρόπο. Πρέπει να αναδιοργανώσουμε τις κοινωνικές υπηρεσίες, έτσι ώστε να είναι πραγματικά η ουσιαστική μας στήριξη και δύναμη».

«Οι κοινωνικές οργανώσεις πρέπει να λειτουργούν πιο σοφά, πιο αποτελεσματικά. Εμείς χρειαζόμαστε αλλαγή μέσα μας. Να μη ζούμε μέρα με τη μέρα χωρίς κατεύθυνση. Να μην τα αφήνουμε όλα στην τύχη με την ελπίδα τα προβλήματα να φτιαχτούν από μόνα τους. Τώρα πονάμε, αισθανόμαστε αδύναμοι, όμως θα πονέσουμε περισσότερο όταν θα έχουμε καταλάβει το κακό που αφήσαμε στα παιδιά μας. Τα παιδιά μας αξίζουν σαν δώρο το δικό μας καλό παράδειγμα. Δεν πρέπει να τους κάνουμε και να τους μάθουμε ότι είναι συνειδητά ζωντανά πτώματα. Οι άνθρωποι ντρέπονται γι' αυτό που δεν χρειάζεται να ντρέπονται. Αυτό που πράγματι αξίζει τη ντροπή είναι οι κακές πράξεις και οι πανούργες ψευτιές και αυτοί που τα κάνουν ή τα λένε δεν ντρέπονται».

«Δεν ξέρουν ποιο είναι επαίσχυντο και ποιο όχι. Οι περισσότεροι άνθρωποι δεν προσέχουν τις πράξεις εκείνες που είναι πραγματικά ανάξιες και επαίσχυντες».

Ευχαριστώ.

Σ. ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ: Ευχαριστούμε την Κωνσταντίνα. Βέβαια με ευαισθησία και με αφορμή αυτή τη συζήτηση έκανε γενικότερες σκέψεις για μια ανθρωπινότερη κοινωνία, για τον αλληλοεμπλουτισμό των πολιτισμών, πολύτιμες σκέψεις. Βέβαια περιμέναμε λίγο περισσότερο να ακούσουμε τα ιδιαίτερα προβλήματα αλλά ίσως να υπάρξει μετά και ειδική ερώτηση και να τα κουβεντιάσουμε στη συνέχεια.

Τώρα να δώσω το λόγο στον κύριο Καψάλη, για να μας δώσει την εικόνα της γυναικείας μετανάστευσης και της απασχόλησης στην Ελλάδα. Για όσους και όσες ήρθαν τώρα, είναι επιστημονικός συνεργάτης του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.

Α. ΚΑΨΑΛΗΣ: Καλησπέρα και από μένα. Θέλω να ευχαριστήσω θερμά το Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών αλλά και το Δήμο του Βύρωνα για αυτή την πολύ ενδιαφέρουσα πρωτοβουλία να γίνει σε τοπικό επίπεδο μία προσπάθεια να βρεθούν μαζί, σε δημοτικό επίπεδο επαναλαμβάνω, οι άνθρωποι οι οποίοι περνούν πολλές ώρες μαζί είτε ως συνάδελφοι είτε ως φίλοι στις γειτονιές και στις δουλειές τους.

Συνήθως λέμε στη διεθνή βιβλιογραφία ότι όταν η μετανάστευση για εργασία, καταλήγει να γίνει μετανάστευση για εγκατάσταση, αυτή η εξέλιξη συνεπάγεται δύο στοιχεία για το κράτος υποδοχής. Πρώτον αύξηση του γυναικείου μεταναστευτικού πληθυσμού και δεύτερον, τη δημιουργία οικογένειας, τη γέννηση παιδιών, άρα την αύξηση της μονιμότητας του φαινομένου.

Λέω ότι σε πολλές χώρες αυτό το φαινόμενο αντιμετωπίζεται σαν εξέλιξη, πρώτα δηλαδή μεταναστεύουν οι άντρες και μετά οι γυναίκες, παρά το γεγονός ότι στην Ελλάδα, εξ αρχής, οι διαθέσιμες μελέτες συντείνουν στο εξής συμπέρασμα: Ότι από την αρχή η μετανάστρια ήταν μεταξύ των μεταναστών πρώτης γενιάς, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στη χώρα.

Με άλλα λόγια, αυτό το οποίο αποτυπώνεται το 2001 στην απογραφή του πληθυσμού ως 45%, νομίζω ότι από τις αρχές, από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '90, οι μισοί περίπου μετανάστες, και στην περίπτωση της Ελλάδας, ήταν γυναίκες. Αυτό το τονίζω διότι δεν δικαιολογεί σε πολύ μεγάλο βαθμό τον αιφνιδιασμό ή την ολιγωρία της ελληνικής πολιτείας απέναντι στην αντιμετώπιση του ειδικότερου ζητήματος της γυναικείας μετανάστευσης.

Οι άνδρες και γυναίκες μετανάστες δεν έχουν στην πραγματικότητα τόσο πολύ μεγάλη διαφορά όσον αφορά την ανάγκη για την αντιμετώπισή τους θεσμικά, όμως από την πράξη προκύπτει ότι η αντιμετώπιση της μετανάστριας, η ισότητα των δικαιωμάτων και κυρίως η προστασία της μητρότητας και των κοινωνικών δικαιωμάτων της, αποδεικνύεται ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για την κοινωνική ένταξη του συνόλου του πληθυσμού. Το λέω αυτό διότι πολλές φορές δεν δίνεται έμφαση στη διάσταση της μετανάστευσης σε ότι αφορά το ρόλο που παίζει η πλήρης ένταξη της γυναίκας μετανάστριας για τη συνολική ένταξη του μεταναστευτικού πολιτισμού.

Στις χώρες της Κεντρικής και της Βόρειας Ευρώπης που αντιμετωπίζουν το ζήτημα εδώ και πάρα πολλά χρόνια, πολλές φορές δεν δίνεται έμφαση στην εξής διάσταση: Ότι τα παιδιά δεύτερης και τρίτης γενιάς των μεταναστών, στη Γαλλία, στη Γερμανία, στο Βέλγιο, μεγαλώνουν μέσα σε οικογενειακές συνθήκες, στις οποίες η μητέρα τις περισσότερες φορές αντιμετωπίζει ποσοστά ανεργίας πολλές φορές 60 και 75%. Στη Γαλλία για παράδειγμα, οι μητέρες οι οποίες κατάγονται από την Αλγερία, την Τυνησία ή το Μαρόκο, πολλές φορές αντιμετωπίζουν ποσοστά ανεργίας άνω του 70 ή του 75%.

Θέλω να πω ότι στην ελληνική περίπτωση, αυτή η διάσταση θα έχει ή μπορεί να αποκτήσει πολύ επικίνδυνες κοινωνικές διαστάσεις και για τα παιδιά δεύτερης γενιάς. Σύμφωνα με την ελληνική μεταναστευτική πολιτική, για να αποκτήσεις άδεια διαμονής για εργασία πλέον, την ενιαία άδεια διαμονής για εργασία, θα πρέπει να αποδείξεις ένα συγκεκριμένο αριθμό ενσήμων. Εάν δεν αποδείξεις αυτόν το συγκεκριμένο αριθμό ενσήμων, εκπίπτεις της νομιμότητας, σου αφαιρείται η άδεια διαμονής, δεν μπορείς να την ανανεώσεις με απλά λόγια, με αποτέλεσμα να μην μπορείς να εργαστείς παρά μόνο στην αδήλωτη αγορά εργασίας. Στην πραγματικότητα η ελληνική μεταναστευτική πολιτική, θα λέγαμε, ότι σ' αυτό το επίπεδο έχει προ πολλού εφαρμόσει μια άτυπη μέθοδο επιλεκτικής μετανάστευσης.

Με δυο λόγια, εάν αποδείξεις ότι εργάζεσαι με δικιά σου ευθύνη, έχεις το δικαίωμα να συνεχίσεις να εργάζεσαι νόμιμα και να διαμένεις μόνιμα στη χώρα. Παρά το γεγονός ότι σε πολύ μεγάλο ποσοστό, οι μετανάστες και οι μετανάστριες έχουν απορροφηθεί από την αγορά εργασίας, η χώρα μας εμφανίζει από τα υψηλότερα ποσοστά ανεπίσημων μεταναστών, δεν νομίζω ότι πρέπει να αναφέρουμε τον όρο «παράνομοι» - κανένας άνθρωπος δεν είναι παράνομος, η Ελλάδα εμφανίζει ένα από τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεπίσημων μεταναστών στον κόσμο, την ίδια στιγμή που εμφανίζει υψηλά ποσοστά απορρόφησης από την αγορά εργασίας τόσο των μεταναστών όσο και των μεταναστριών.

Αυτό το παράδοξο της ελληνικής μεταναστευτικής πολιτικής έχει ως αποτέλεσμα, οι μετανάστριες κυρίως, αλλά και οι μετανάστες, να μη θεμελιώσουν ποτέ συνταξιοδοτικό δικαίωμα σε καμία από τις χώρες, ούτε καταγωγής ούτε υποδοχής. Να φέρω ένα παράδειγμα για να γίνω πιο συγκεκριμένος, μία κυρία από την Αλβανία η οποία δούλεψε στο δημόσιο τομέα είτε ως γεωπόνος είτε ως δημόσιος υπάλληλος, δεν έχει καμία σημασία αυτό, για 16 χρόνια στην Αλβανία πριν μεταναστεύσει στην Ελλάδα, δεν έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα στη χώρα καταγωγής. Ερχόμενη εδώ το '90, μέχρι το 1997 υποχρεωτικά απασχολήθηκε σε συνθήκες αδήλωτης αγοράς εργασίας. Δεν είχε προβλεφθεί από την ελληνική πολιτεία καμία διαδικασία να αποκτήσει άδεια διαμονής και άδεια εργασίας, οπότε να έχει πρόσβαση στην επίσημη αγορά εργασίας. Από το 1997 και μετά, για δέκα χρόνια περίπου μέχρι τώρα, δέκα, έντεκα, στην καλύτερη περίπτωση να κολλάει με το σύστημα της αυτασφάλισης – στο οποίο θα επανέλθουμε στη συνέχεια αν θέλετε να κάνουμε κάποιες διευκρινήσεις – από μόνη της δηλαδή να κολλάει κάποια ένσημα, τα οποία, στην καλύτερη περίπτωση, θα είναι 150 το χρόνο, όσα χρειάζεται δηλαδή για να ανανεώσει την άδεια διαμονής.

Με αυτούς τους ρυθμούς είναι πολύ δύσκολο εφ' όσον είναι σε ηλικία περίπου 40-45 χρονών να θεμελιώσει πλήρες ασφαλιστικό δικαίωμα και στην περίπτωση της Ελλάδας. Πολλές μελέτες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι θα δημιουργήσει εκρηκτικές καταστάσεις στην ελληνική κοινωνία με την έννοια ότι τα παιδιά τους, οι μετανάστες «δεύτερης γενιάς», θα έχουν επιπλέον ένα βάρος το οποίο θα πρέπει να αντιμετωπίσουν. Τη συντήρηση των

γονέων τους, της μητέρας δηλαδή και του πατέρα, που πρώτοι μετανάστευσαν στην Ελλάδα, επειδή δεν θα έχουν κανέναν πόρο και καμία σύνταξη όταν πλέον αποσυρθούν από την εργασία.

Σε πολλές περιπτώσεις αυτή η διάσταση έχει οδηγήσει σε αθεράπευτες πλέον κοινωνικές μάστιγες, σε πολλές χώρες της Κεντρικής και της Βόρειας Ευρώπης. Αλλά φαίνεται ότι στη δικιά μας περίπτωση, δεν μπορούμε να διδαχθούμε από τα λάθη στα οποία υποπίπτουν άλλες χώρες.

Στην πραγματικότητα, όταν μιλάμε για μια σύγχρονη ελληνική μεταναστευτική πολιτική, λόγω της ιδιαιτερότητας την οποία ανέλυσα με μεγάλη συντομία νωρίτερα, δεν νομίζω ότι θα πρέπει να ξεφύγουμε από έναν και βασικό κύριο στόχο. Τουλάχιστον αυτόν βάζουμε εμείς από την πλευρά των συνδικάτων: Την καταπολέμηση της αδήλωτης απασχόλησης συνολικά σαν εθνικό στρατηγικό στόχο. Ενδεχομένως με κάποιες ειδικότερες δράσεις, με κάποια ειδικότερα μέτρα προσαρμοσμένα στην εργασία των μεταναστών. Αλλά δεν μπορούμε να συζητάμε για μεταναστευτική πολιτική όταν στην πραγματικότητα, δια των πράξεων και των παραλείψεων της, η πολιτεία ενθαρρύνει την ανεπίσημη εργασία των μεταναστών, την εργασία δηλαδή στην αδήλωτη αγορά εργασίας.

Και το λέω αυτό διότι παρά το γεγονός ότι έχουν γίνει πολλές προτάσεις από τα συνδικάτα μονομερώς αλλά και από τα επίσημα θεσμικά όργανα διαβούλευσης, όπου δηλαδή οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι εκπρόσωποί τους συμφωνούν, η πολιτεία αγνοεί συστηματικά τις προτάσεις μας για να αντιμετωπισθεί το ζήτημα της αδήλωτης απασχόλησης των μεταναστών ή των μεταναστριών.

Για να δώσω ένα παράδειγμα, πολύ χαρακτηριστικό, για τις μετανάστριες οι οποίες εργάζονται στα σπίτια, τις κατ'οίκον μισθωτές, οι οποίες είναι πάνω από το 50% του συνόλου των μεταναστριών. Αυτή τη στιγμή θα πρέπει, με βάση τις αποδείξεις τις οποίες κόβουν, το μπλοκάκι δηλαδή για όσες δεν είναι οικοσίτες, να πληρώσουν μόνες τους την ασφαλιστική εισφορά η οποία τους αναλογεί. Από την τσέπη τους δηλαδή να πληρώσουν τα ένσημα τα οποία αναλογούν στην εργασία τους.

Στην πραγματικότητα, τα ελληνικά νοικοκυριά, οι ελληνίδες εργοδότες που έλεγε πριν η Δήμητρα Μάλλιου, δεν έχουν την πολυτέλεια, ή αν θέλετε, έχουν τη μεγάλη δυσκολία, να νομιμοποιήσουν αυτή τη σχέση εργασίας. Αλλά δεν φταίνε αυτές, δεν φταίνε τα ελληνικά νοικοκυριά γι' αυτό. Φταίει η κατάρρευση του κοινωνικού κράτους. Στην πραγματικότητα, οι γυναίκες, οι Ελληνίδες, τα ελληνικά νοικοκυριά, πληρώνουν από την τσέπη τους τις ελλείψεις του κράτους πρόνοιας στην ελληνική περίπτωση. Δεν υπάρχουν επαρκείς δομές και υπηρεσίες για τη φύλαξη των παιδιών, για τις γυναίκες, οι οποίες δουλεύουν και τους συζύγους τους ή για την περίθαλψη των ασθενών, των αναπήρων ή των υπερηλίκων. Αυτή την ανάγκη την καλύπτουν σε ένα πολύ μεγάλο βαθμό στη χώρα μας, εδώ και 15 περίπου χρόνια, οι οικιακές μισθωτοί, οι γυναίκες δηλαδή μετανάστριες κατά κύριο λόγο, κατά 80%, οι οποίες δουλεύουν σε σπίτια και καλύπτουν αυτή την ανάγκη, την έλλειψη σε υποδομές και υπηρεσίες του ελληνικού κράτους πρόνοιας.

Συνολικά αν το δει κανείς, η αδήλωτη απασχόληση των μεταναστριών ενθαρρύνεται διότι, ως ανεπίσημη, είναι και χαμηλού κόστους. Συνολικά όμως θα δούμε ότι στην ελληνική περίπτωση, η εργασία συνολικά αντιμετωπίζεται σαν κόστος με κύρια μέριμνα να συμπίεσθεί όσο το δυνατόν προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες της ελληνικής οικονομίας.

Μέσα λοιπόν σ' αυτό το πλαίσιο, δεν γίνεται καμία προσπάθεια να νομιμοποιηθεί αυτή η σχέση εργασίας, τουλάχιστον στο παράδειγμα των οικιακών μισθωτών. Αυτό θα μπορούσε να γίνει εφ' όσον βεβαίως τα ελληνικά νοικοκυριά έχουν χρηματοδοτήσει τις κοινωνικές υπηρεσίες, έχουν πληρώσει όλα αυτά τα χρόνια το ΙΚΑ ως εργαζόμενοι, να μπορούν να φοροαπαλλάσσονται για παράδειγμα όλα τα δηλωμένα έξοδα ενός ελληνικού νοικοκυριού, τα οποία καταβάλλονται σαν μισθός, σαν ανταμοιβή σε μια οικιακή μισθωτό είτε είναι Ελληνίδα είτε είναι μετανάστρια για να καλύψει τις ανάγκες που έλεγα νωρίτερα.

Αυτό δεν είναι μια αφηρημένη πρόταση, η οποία είναι δυσεφάρμοστη στην ελληνική περίπτωση, ακριβώς γιατί έχει εφαρμοστεί με επιλογή και με πρόταση των συνδικάτων και στην Ισπανία και στην Ιταλία. Εκεί έχουμε εθνικές κλαδικές συλλογικές συμβάσεις, που στην πραγματικότητα από τη μια πλευρά είναι το κράτος και από την άλλη είναι οι Σύλλογοι των εργαζομένων, αλλά έχουν καταφέρει να βάλουν σε τάξη την οικιακή εργασία. Ειδικά σε ότι αφορά τους μετανάστες, έχουν ληφθεί ειδικά μέτρα προκειμένου οι μετανάστριες σ' αυτές τις δύο χώρες, επαναλαμβάνω Ισπανία, Ιταλία, να μην εργάζονται σε συνθήκες αδήλωτης αγοράς εργασίας.

Κλείνω λέγοντας ότι στην ελληνική περίπτωση δεν είναι νωρίς να αναληφθεί μια πρωτοβουλία να ενταχθεί η εργασία των μεταναστριών στην επίσημη αγορά εργασίας, να αποσυνδεθεί η απόδειξη ενός οποιουδήποτε

αριθμού ενσήμων από την ανανέωση του δικαιώματος να δουλεύει κανείς επίσημα, διότι δεν είναι καθόλου μακρινό και δεν είναι καθόλου απίθανο να βιώσουμε και εμείς κοινωνικές συνέπειες και αναταραχές σαν αυτές που βίωσαν πριν δύο ή τρία χρόνια ή που βιώνουν ακόμα οι χώρες της Κεντρικής και της Βόρειας Ευρώπης.

Δεν είναι δυνατόν τα παιδιά των μεταναστών, οι μετανάστες δεύτερης και τρίτης γενιάς να επωμισθούν από μόνοι τους, από την τσέπη τους το βάρος της οικονομικής ενίσχυσης των γονέων τους, οι οποίοι δεν έχουν θεμελιώσει επαναλαμβάνω ασφαλιστικό δικαίωμα σε καμία από τις δύο χώρες ούτε στη χώρα υποδοχής ούτε στη χώρα καταγωγής.

Πρωτοβουλίες σαν αυτές τις οποίες έχει αναλάβει ο Δήμος Βύρωνα, θα έπρεπε να ακολουθηθούν από όλους τους Δήμους της χώρας ακριβώς γιατί και οι ίδιοι οι Δήμοι συμμερίζονται και καταλαβαίνουν την ανάγκη για κοινωνικές υπηρεσίες. Η βοήθεια στο σπίτι, γνωρίζουν όλοι, δεν μπορεί κανείς να υποστηρίξει ότι μπορεί να καλύψει τις μεγάλες ανάγκες των νοικοκυριών είτε είναι ελληνικών νοικοκυριών προς το παρόν είτε σε λίγο και μεταναστευτικών νοικοκυριών για υπηρεσίες φύλαξης και περίθαλψης ηλικιωμένων, παιδιών και οποιονδήποτε άλλων έχουν ανάγκη.

Κλείνω με μια γενικότερη παρατήρηση, δεν έχει δοθεί η έμφαση ούτε από τις μεταναστευτικές κοινότητες ούτε βεβαίως από τα ίδια τα συνδικάτα και σε καμία περίπτωση από την ελληνική πολιτεία στο γεγονός ότι η αδήλωτη αγορά εργασίας στην Ελλάδα, η απλήρωτη απασχόληση, έχει να κάνει με τα υψηλά ποσοστά ανεπίσημων μεταναστών στη χώρα, κάτι που δεν δικαιολογείται, όπως είπαμε από τα υψηλά ποσοστά απορρόφησής τους από την αγορά εργασίας.

Επαναλαμβάνω το κλειδί για μια σύγχρονη ελληνική μεταναστευτική πολιτική είναι η καταπολέμηση της αδήλωτης απασχόλησης στο σύνολό της. Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

Σ. ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ: Νομίζω ότι ακούσαμε πολύ ενδιαφέρουσες προτάσεις πέρα από την περιγραφή της κατάστασης και θα έλεγα ότι ένα μέρος αυτών των προτάσεων πρέπει και εμείς να ενσωματώσουμε στα αιτήματα, τα οποία έχουμε γενικά, το κίνημα δηλαδή, το φεμινιστικό γυναικείο και να το παλεύουμε μαζί με τα συνδικάτα.

Δηλαδή χρειάζονται εδώ ευρύτερες πραγματικά κοινωνικές συμμαχίες, προκειμένου αυτά τα ζητήματα να προωθούνται και προκειμένου να έρχονται εις τα ώτα των κυβερνήσεων.

Να δώσουμε όμως τώρα το λόγο για τη συμπλήρωση της εικόνας στην κυρία Έλενα Ζενάκου, Πρόεδρο του Κέντρου Έρευνας για Θέματα Ισότητας, να μας πει και για τις πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί, ενδεχομένως τι σκέπτεται και το ΚΕΘΙ να κάνει σχετικά με τα θέματα αυτά, διότι πραγματικά βοηθάει με τις έρευνες και με τα στατιστικά στοιχεία και με την τεκμηρίωση, το έργο της Γραμματείας Ισότητας που είναι μηχανισμός ισότητας σε κυβερνητικό επίπεδο.

Ε. ΖΕΝΑΚΟΥ: Καλησπέρα σας. Κατ' αρχήν θα μου επιτρέψετε να συγχαρώ τον Δήμαρχο του Βύρωνα, το φίλο Νίκο Χαρδαλιά, γιατί γνωριζόμαστε από φοιτητές, τυχαία βρέθηκα σήμερα εδώ βέβαια γιατί αντικαθιστώ την κυρία Τσουμάνη, παρ' όλα αυτά πρέπει να σας πω ότι ζήλεψα. Αγαπητέ φίλε Νίκο, ζήλεψα γιατί είμαι Πρόεδρος του 7ου διαμερίσματος του Δήμου Αθηναίων, του μεγαλύτερου Δήμου της χώρας, και ο Δήμος Βύρωνα πήρε αυτήν την πρωτοβουλία και διοργανώνει αυτή την εξαιρετικά ενδιαφέρουσα συνάντηση, στο πλαίσιο του φεστιβάλ, σήμερα. Εύχομαι να συνεργαστούμε και διαδημοτικά και ως Πρόεδρος του ΚΕΘΙ πλέον.

Κυρίες και κύριοι, ήθελα να σας πω ότι λόγω του λίγου χρόνου που μας δόθηκε ως ΚΕΘΙ να ετοιμάσουμε τη σημερινή παρουσία μας εδώ, ο λόγος τον οποίον είχαμε ετοιμάσει με τις συνεργάτριές μου ήταν να παρουσιάσουμε μια έρευνα που να μιλάει για τη γυναικεία μετανάστευση στην Ελλάδα. Παρ' όλα αυτά με την ευκαιρία που μου δόθηκε να μιλήσω τελευταία, πρέπει να πω ότι συγκινήθηκα γιατί οι κυρίες, οι δυο οι μετανάστριες, οι οποίες κατέθεσαν την ψυχή τους και μας μίλησαν με την καρδιά τους, μου έδωσαν την ευκαιρία να αναλογιστώ αν οι έρευνες τελικά πρέπει να μένουν μόνο στο χαρτιά και όχι απλά να βγαίνουν προς τα έξω με αυτόν εδώ τον οδηγό, που υπάρχει στο περίπτερο της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, ένας συνοπτικός οδηγός για τις μετανάστριες, πρέπει να κατέβουμε πιο κάτω. Πρέπει να κατέβουμε στην κοινωνία, να αναζητήσουμε τις μετανάστριες και να κάνουμε και πολλά προγράμματα έτσι ώστε να βοηθήσουμε αυτούς τους ανθρώπους να ενταχθούν, εν πάση περιπτώσει, σε αυτήν την κοινωνία.

Ο Δήμος Αθηναίων, μόνο αυτή θα είναι η παρένθεση που θα κάνω, κάνει πολλά προγράμματα, έχει το Δημοτικό Ραδιόφωνο, τον 9,84, ο οποίος εκπέμπει ξενόγλωσσα προγράμματα σε πέντε γλώσσες και έχει και το πρόγραμμα

«Η Μαμά Μαθαίνει Ελληνικά». Αυτό το επισημαίνω επειδή αναφέρθηκε και η κυρία Μάλλιου στα παιδιά της που μεγάλωσαν εδώ.

Λοιπόν, επανέρχομαι στο θέμα της σημερινής μου παρουσίας. Η μετανάστευση, όπως ξέρουμε όλοι, είναι γένους θηλυκού. Η γυναίκα είναι γένους θηλυκού, η γειτονιά, η πόλη είναι γένους θηλυκού. Η μετανάστευση όμως κανένας δεν ήξερε ότι είναι γένους θηλυκού, γιατί στη δεκαετία του '50 ήταν γένους αρσενικού. Το ξέρουμε πολύ καλά ότι από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά του μεταναστευτικού φαινομένου σήμερα είναι η συνεχώς αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών. Πράγματι, μέχρι τη δεκαετία του 80 ο μόνος τύπος μετανάστευσης που συνδεόταν με τις γυναίκες ήταν αυτός της οικογενειακής επανένωσης, δηλαδή των γυναικών που μετανάστευαν για οικογενειακούς λόγους. Κατά την τελευταία δεκαετία εμφανίζεται πια η τάση για αυτόνομη μετανάστευση των γυναικών. Σήμερα όλο και περισσότερες γυναίκες μεταναστεύουν μόνες τους ως αρχηγοί νοικοκυριών και οικονομικά ενεργά υποκείμενα. Η νέα αυτή εξέλιξη έχει καταγραφεί στη βιβλιογραφία με τον όρο «θηλυκοποίηση της μετανάστευσης».

Στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια έχει εγκατασταθεί μεγάλος αριθμός γυναικών μεταναστριών κυρίως από τις βαλκανικές και τις ανατολικο-ευρωπαϊκές χώρες. Η παρουσία τους δεν περνάει απαρατήρητη αφού αποτελούν μέρος της οικονομικής και οικογενειακής ζωής πολλών Ελλήνων.

Το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), στο οποίο έχω την τιμή να προεδρεύω, υλοποίησε την έρευνα: «Η Γυναικεία Μετανάστευση στην Ελλάδα» με επιστημονική υπεύθυνη την Δρ. Λ. Μαράτου-Αλιπράντη, Διευθύντρια του Κέντρου Ερευνών ΕΚΚΕ, είναι η μοναδική έρευνα που έχει υλοποιηθεί σχετικά με τη γυναικεία μετανάστευση σε πανελλαδικό δείγμα.

Η έρευνα αυτή είχε ως αντικείμενο τη διερεύνηση των διαδικασιών άφιξης και εγκατάστασης των γυναικών μεταναστριών καθώς και των συνθηκών διαβίωσης και απασχόλησής τους στην ελληνική κοινωνία. Στην έρευνα στοχεύαμε να διερευνήσουμε α) το βαθμό στον οποίον η γυναικεία μετανάστευση μπορεί να χαρακτηριστεί ως ατομική ή οικογενειακή, β) τη συμμετοχή των μεταναστριών στον κοινωνικό και επαγγελματικό χώρο, γ) τις ευκαιρίες και συνθήκες απασχόλησής τους, δ) τις εμπειρίες τους από τη διαδικασία μετανάστευσης, ε) τα προβλήματα κυρίως που αντιμετωπίζουν στη χώρα μας και στ) τα μοντέλα συγκατοίκησης και διαβίωσής τους.

Τι έδειξε αυτή η έρευνα: Οι περισσότερες μετανάστριες που βρίσκονται στην Ελλάδα κατάγονται από την Αλβανία σε ποσοστό 67,2%. Ενώ ακολουθούν οι γυναίκες από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, σε ποσοστό 16,5 % και από τις βαλκανικές χώρες, σε ποσοστό 11,3%. Οι περισσότερες λοιπόν από τις γυναίκες μετανάστριες είναι έγγαμες. Έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, 48,5%, σχεδόν το 50%. Το 26,5% αυτών των γυναικών έχει φοιτήσει ή έχει πτυχίο από κάποιο ανώτερο ή ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα της χώρας τους.

Οι λόγοι λοιπόν που τους οδήγησαν στη μετανάστευση είναι οι χαμηλοί μισθοί: 38,6%, η ανάγκη εύρεσης εργασίας και η δυσμενής οικονομική κατάσταση που επικρατούσε στο χώρο προέλευσης: ποσοστό 27%. Η Ελλάδα εμπλέκεται ως χώρα προορισμού από την πλειοψηφία των μεταναστριών κυρίως για δύο λόγους.

Πρώτον, γιατί διαμένουν σε χώρα που είναι πολύ κοντινή, γεωγραφικά δηλαδή στην Ελλάδα και γιατί ήδη βρίσκεται ένα συγγενικό ή φιλικό τους πρόσωπο ήδη στην Ελλάδα και εργάζεται εδώ.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το 38,5% του δείγματος των γυναικών, που ρωτήθηκαν και απάντησαν ότι σχεδιάζουν να μείνουν για πάντα στην Ελλάδα, είτε με σχέση εξαρτημένης εργασίας είτε δημιουργώντας δική τους επιχείρηση, κάτι που βλέπουμε με ταχείς ρυθμούς να αναπτύσσεται, με πολλές επιχειρήσεις στην Ελλάδα.

Οι περισσότερες από τις ερωτώμενες γυναίκες εργάζονται, κατά ποσοστό περίπου 70%, ως οικιακοί βοηθοί, καθαρίστριες, μπέιμπυ σίτερς και πληρώνονται με μεροκάματο, σε ποσοστό 51%, με μηνιαίες αποδοχές μέχρι 700 ευρώ, όπως ακούσαμε.

Αξίζει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι οι περισσότερες από τις μετανάστριες είναι ανασφάλιστες. Το ποσοστό είναι πολύ μεγάλο, είναι 42,5%. Ποια είναι τα προβλήματα λοιπόν που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες μετανάστριες στην Ελλάδα; Γραφειοκρατία, περίπου 50%, η δυσκολία απόκτησης άδειας παραμονής και στέγασης, κάτι το οποίο ήδη ακούσαμε. Ιδιαίτερη σημασία πάντως έχει ότι από τις γυναίκες που ρωτήθηκαν, το 68%, περίπου το 70% εργάζεται και μόνο το 15% είναι άνεργες.

Οι μετανάστριες λοιπόν οι οποίες συμμετείχαν στην έρευνα, απάντησαν και σε ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, δηλαδή μας έκαναν και προτάσεις σε σχέση με το βαθμό που θα μπορούσαν να ενταχθούν κοινωνικά. Μας είπαν λοιπόν: Οι συναλλαγές με τις κρατικές υπηρεσίες και η απλοποίηση της γραφειοκρατίας. Τα εργασιακά ζητήματα ως προς την ανασφάλιστη εργασία από την οποία κινδυνεύουν σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό οι γυναίκες μετανάστριες λόγω της φύσης των εργασιών στις οποίες απασχολούνται. Τα ζητήματα της επιχειρηματικότητας. Οργάνωση σεμιναρίων. Οργάνωση προγραμμάτων συμβουλευτικής για την επιχειρηματικότητα των μεταναστριών γυναικών. Θέσπιση συστημάτων επιδότησης για τη δημιουργία επιχειρήσεων με ευνοϊκούς όρους. Δωρεάν εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας. Πρόληψη φαινομένων αστικού διαχωρισμού και κοινωνικού αποκλεισμού και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσω παροχής επιδομάτων στέγασης, ιδιαίτερα σε ευπαθείς ομάδες, μονογονεϊκές οικογένειες.

Πρέπει να σας πω βέβαια ότι όταν μιλούσε η κυρία Μάλλιου ότι ανήκει σε ευπαθή κοινωνική ομάδα, πραγματικά δεν μου άρεσε σαν λέξη, αλλά, δυστυχώς, όπως βλέπετε και οι έρευνες εκεί καταλήγουν.

Η έρευνα λοιπόν του ΚΕΘΙ καταλήγει σε πολύ σημαντικές προτάσεις σχετικά με την εθνική πολιτική, την οποία πρέπει να χαράξουμε και η Γενική Γραμματεία Ισότητας και το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Εξωτερικών ως προς την οικονομική και την κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστριών γυναικών, στην ανάπτυξη προγραμμάτων πρόνοιας, στην ενίσχυση της κοινωνικής συμμετοχής των μεταναστριών για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους, την προστασία τους από την υπερεκμετάλλευση κατά την απασχόλησή τους στον εργασιακό τομέα και βέβαια στην προσπάθεια αποτίμησης και ανάδειξης της συμβολής τους στην ανάπτυξη της χώρας. Ας μην ξεχνάμε και αυτό το κομμάτι, πόσο σημαντικό έργο προσφέρουν αυτοί οι άνθρωποι.

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας έχει δεσμευτεί, κατά τη δημόσια παρουσίαση των πορισμάτων της έρευνας, να λάβει υπόψη της τις καταγεγραμμένες προτάσεις, την εξειδίκευση του άξονα 3, που αφορά την ενδυνάμωση των πολιτικών ισότητας σε όλο το εύρος της δημόσιας δράσης, του επιχειρησιακού προγράμματος διοικητικής μεταρρύθμισης του Υπουργείου Εσωτερικών, όπου και προβλέπονται ειδικά μέτρα για την κοινωνική ένταξη των γυναικών μεταναστριών στη χώρα μας.

Φίλες και φίλοι, αυτό που χρειάζεται σε γενικές γραμμές να γίνει συνείδηση και πράξη, είναι να εντατικοποιήσουμε τις προσπάθειές μας σε επίπεδο πολιτικών και δράσεων για να διασφαλίσουμε ότι εάν οι μετανάστριες απολαμβάνουν ένα ασφαλές και αυτόνομο εργασιακό νομικό καθεστώς στις χώρες υποδοχής και εν προκειμένω στην Ελλάδα, δεν θα υφίστανται επιπλέον διακρίσεις.

Απαιτείται να δημιουργηθούν ευνοϊκές συνθήκες για την πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας και την εναρμόνιση της επαγγελματικής και της προσωπικής τους ζωής. Στο πλαίσιο των εθνικών σχεδίων δράσης για την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη, είναι αναγκαίο να συμπεριλαμβάνονται μέτρα με στόχο την προώθηση της συμμετοχής των μεταναστριών στην αγορά εργασίας, την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας, όπως ήδη ακούσαμε και τη διασφάλιση του σεβασμού των κοινωνικών δικαιωμάτων τους.

Το ΚΕΘΙ στο πλαίσιο των κατευθύνσεων και των προτεραιοτήτων που αποφασίζονται από το Υπουργείο Εσωτερικών και τη Γενική Γραμματεία Ισότητας, έχει υλοποιήσει τα τελευταία χρόνια δράσεις που απευθύνονται στις γυναίκες μετανάστριες με στόχο την ενίσχυση τους στον οικογενειακό, κοινωνικό, εργασιακό και πολιτικό χώρο όπως είναι η συμβουλευτική. Παρέχουμε συμβουλευτική λοιπόν στις γυναίκες, είναι τα λεγόμενα ΣΥΥ, τα προγράμματα ενημέρωσης για θέματα υγείας και οικογενειακού προγραμματισμού των γυναικών μεταναστριών και νέων κοριτσιών. Στο πλαίσιο του έργου ολοκληρωμένης παρέμβασης υπέρ των γυναικών, του επιχειρηματικού προγράμματος απασχόλησης και επαγγελματικής κατάρτισης που υλοποιήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας, ωφελήθηκαν 1.117 γυναίκες, που ανήκαν σ' αυτές τις ομάδες, οι περισσότερες από τις οποίες ήταν μετανάστριες.

Στο πλαίσιο του ίδιου προγράμματος εκπονήθηκε οδηγός για τις μετανάστριες, που σας έδειξα ήδη, με σκοπό την παροχή χρήσιμων πληροφοριών προκειμένου να διευκολύνουν την αναζήτηση των δικαιωμάτων τους και των ευκαιριών για πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας EQUAL πραγματοποιήθηκε το έργο «ενδυνάμωση των οικονομικών μεταναστών και προσφύγων στην αγορά εργασίας, υλοποιήθηκαν δράσεις για τη θέση των μεταναστριών στην αγορά εργασίας, τη δημιουργία ποιοτικότερων θέσεων εργασίας και ταυτόχρονη μείωση της αδήλωτης εργασίας.

Τι έχει κάνει η πολιτεία λοιπόν για όλα αυτά; Να αναφέρουμε ενδεικτικά:

Το νόμο 3386 του 2005, το νόμο 3304 του ίδιου έτους που καθιερώνει τις αναγκαίες θεσμικές εγγυήσεις ώστε κάθε μετανάστης και μετανάστρια να ζει και να εργάζεται με αξιοπρέπεια στη χώρα μας και διευκολύνουν τις διαδικασίες αδειών παραμονής και εργασίας χωρίς διακρίσεις.

Το πρόγραμμα «Εστία» 2007-2013, που είναι το πρώτο ολοκληρωμένο πρόγραμμα για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών, το οποίο περιλαμβάνει και τον περιορισμό του φαινομένου περιθωριοποίησης, ρατσισμού, ξενοφοβίας, εξασφαλίζει ίση συμμετοχή με τους Έλληνες στην κοινωνική οικονομική και πολιτική ζωή του τόπου.

Οι δράσεις μας για την ενίσχυση των μεταναστριών γυναικών θα συνεχιστούν. Η ελληνική πολιτεία μέσα από όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα της επόμενης προγραμματικής περιόδου 2007-2013, σχεδιάζει την ενίσχυση των περιφερειών και των ΟΤΑ της χώρας μας προκειμένου να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών και ιδιαίτερα των μεταναστριών γυναικών σε όλη την επικράτεια. Εμείς ως ΚΕΘΙ κατά το σχεδιασμό του έτους 2009, έχουμε επιλέξει τον τομέα της γυναικείας μετανάστευσης ως έναν από τους βασικούς άξονες προτεραιοτήτων μας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Σ. ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ: Ευχαριστούμε την κυρία Ζενάκου για τις πληροφορίες και κρατάμε αυτό ότι θα είναι μια βασική πτυχή της δραστηριότητας η ενασχόληση με τις μετανάστριες και η ένταξη προγραμμάτων στο ΕΣΠΑ, στον ειδικό άξονα για τη διοικητική μεταρρύθμιση. Είναι σημαντικά όλα αυτά και βέβαια πολύ σημαντική και η έρευνα διότι στον τόπο μας συνήθως πάσχουμε από τέτοια στατιστικά στοιχεία. Χρειαζόμαστε ακόμα περισσότερες έρευνες και χαίρομαι διότι η κυρία Αλιμπράντη που αναφέρατε είναι και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου μας, αξιολογότερη επιστήμων στο ΕΚΚΕ.

Έχουμε λοιπόν τώρα μία εικόνα. Δεν ξέρω πόσος χρόνος, σύμφωνα με το πρόγραμμα μας απομένει; Μπορούμε να έχουμε κανένα μισάωρο ή είναι πολύ;

Ορίστε; ένα τέταρτο. Να δούμε αν υπάρχουν ερωτήσεις ή να κάνουμε αμέσως ορισμένες παρεμβάσεις και εκεί να ενσωματωθούν και τυχόν απορίες που υπάρχουν και να απαντηθούν μετά. Να δώσουμε λίγα λεπτά και στο πάνελ να απαντήσουν.

Αν θέλει κάποιος, κάποια να πάρει το λόγο, ευχαρίστως.

A. ΤΣΟΥΤΣΟΥΛΙΑΝΟΥ: Καλησπέρα σας. Χαίρομαι που βρίσκομαι εδώ δίπλα σας και πρέπει πρώτα να παρουσιαστώ. Λέγομαι Άννα Τσουτσουλιάνου, είμαι παρουσιάστρια και παραγωγός της εκπομπής στη ρουμάνικη γλώσσα στο Ράδιο Φιλία, επίσης συνεργάζομαι και με τη ρουμάνικη εφημερίδα που εκδίδεται εδώ στην Αθήνα, οπότε έχουμε να πούμε ζεστά πράγματα από τους μετανάστες γενικώς και από τη ρουμανική κοινότητα.

Εγώ δυστυχώς έχω κάνει μια ομιλία, η οποία έρχεται να συμπληρώσει αυτά που έχουν πει οι κύριοι εδώ, αλλά πιστεύω, ότι δεν έχει πλέον σημασία ό,τι έχω γράψει εδώ, γιατί βλέπω ότι μιλάμε από την ψυχή μας, μιλάμε από την καρδιά μας, από αυτά που έχουμε ζήσει.

Θα ήθελα όμως να πω ότι η ρουμάνικη μετανάστευση έχει επηρεαστεί από τις δυσκολίες προσαρμογής των Ρουμάνων στις καινούργιες οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές καταστάσεις, που έχουν καταγραφεί στη ζωή τους μετά το '89, χρονιά αλλαγής καθεστώτος στη Ρουμανία, έτσι μας λέει τουλάχιστον ο κοινωνιολόγος Μονίκ Σαβουλέσκου Βουντούρι στο βιβλίο *Rumanian Immigration in a Run-Away World*, αυτή που έχει εκδοθεί στη Ρουμανία.

Οι Ρουμάνοι που βρίσκονται τώρα εδώ παρόλο που η Ρουμανία είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά το 2007, έτσι όπως ξέρουμε, έχουν ακόμα προβλήματα. Και επειδή θέλετε να ακουστούν περισσότερο τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε εμείς σαν γυναίκες, θα ήθελα να σημειώσω εδώ ότι η γυναίκα και ο ρόλος της στην οικογένεια έχει αλλάξει, ότι η γυναικεία μετανάστευση έχει φέρει όμως στις πιο αναπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες και θετικά χαρακτηριστικά. Όπως είναι οι θέσεις εργασίας, ειδικές για τις γυναίκες, εδώ θα μπορούσα να πω οικιακή βοηθός, baby sitter, και τα λοιπά, έχει αποδείξει ότι οι γυναίκες προσαρμόζονται πιο εύκολα στις καινούργιες κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες, έχει δείξει μια αύξηση του ρόλου της γυναίκας στην οικογένεια και στην κοινωνία αλλά έχει οδηγήσει και στην οικονομική ανεξαρτησία της γυναίκας.

Εδώ θα μπορούσα να πω ότι η ανεξαρτησία της γυναίκας τρομάζει λίγο τους άνδρες και πρέπει να το αναγνωρίζουν όλες οι γυναίκες γιατί όταν έχουμε απέναντί μας έναν άντρα και μας βλέπει ότι είμαστε λίγο δυναμικές, κάνει λίγο πέρα, να το πούμε έτσι και τότε υπάρχει και ένα πρόβλημα...

...απομακρύνθηκε από μικρόφωνο, δεν ακούγεται.....

ΠΑΡΙΣΤΑΜΕΝΟΣ: Το θέμα εδώ στο Δήμο Βύρωνα που είμαστε με τρία παιδιά, ο μεγάλος είναι 21 χρονών, ο άλλος 18 και ο άλλος 9 ετών, που έχει γεννηθεί εδώ στην Ελλάδα, θέλει χαρτιά και αυτό το μικρό παιδί, που έχει γεννηθεί εδώ από την Αλβανία, πάνω κάτω να μας φέρει. Και το μεγάλο που πηγαίνει τρίτη λυκείου έχει καταθέσει τα χαρτιά πριν εβδομάδες και ζητούσε χαρτί εργοδότη. Εμείς πήραμε τη βεβαίωση από το Λύκειο Καισαριανής, που πάει στο σχολείο το παιδί και λένε: «Δεν μας ενδιαφέρει, θέλει χαρτί εργοδότη». Τον ερχόμενο χρόνο, χωρίς να έχει γίνει ακόμα 21 χρονών, θέλουν τα ένσημα. Που να πάμε; Να σπάσουμε κανένα μαγαζί; Να κλέψουμε; Τι να κάνουμε; Που να τα βρούμε τα ένσημα;

Εγώ είμαι οικοδόμος, με τρία παιδιά, εργαζομαι για να συντηρήσω τα παιδιά, την οικογένειά μου και θέλω να γίνουν όλοι το ίδιο, όχι να βλέπουν αλλιώς αυτούς που είναι από Αλβανία και αλλιώς αυτούς που είναι από εδώ. Εμείς είμαστε το ίδιο. Αγαπάω τους Έλληνες και μας αγαπάνε και θέλουν να μπούμε σε τάξη με νόμο, όχι όπως λέει το μυαλό. Και τώρα και μετά νομίζω, ότι με αυτή τη συνομιλία που γίνεται τώρα εδώ για μας, νομίζω θα το κοιτάμε αυτό, γιατί εμείς ζούμε πολύ δύσκολα, μας μπαίνουν πολλά εμπόδια.

Τα παιδιά, που γίνονται εδώ δέκα χρόνων ή εγώ που έχω πάρει δύο φορές πράσινη κάρτα, δεν μας γνωρίζουν και μας βάζουν στο ίδιο τσουβάλι με τον ίδιο που ήρθε χθες. Και αυτοί που είναι εδώ δύο - τρία χρόνια, που είναι χωρίς χαρτιά, νομίζω ο Δήμος ή το κράτος να πάρουν το νόμο στα χέρια, να ανοίξουν τα χαρτιά, να πληρώσουν τα παράβολα όπως έχω πληρώσει εγώ για τα παιδιά από 14 χρονών, που είναι στο σχολείο συνέχεια και πληρώνω συνέχεια τα παράβολα. Τα παιδιά πάνε σχολείο, εγώ είμαι με το μεροκάματο, με τρία παιδιά, πως τα καταφέρνω δεν ξέρω, δουλεύω μέρα - νύχτα. Και θέλω να σηκωθούμε όλοι επάνω να δούμε πως θα καταφέρουμε με ένα μεροκάματο να πληρώσουμε τα παράβολα, να πληρώσουμε το ενοίκιο, να πληρώσουμε τα έξοδα, το Δήμο σαν Έλληνας, πληρώνουμε τα πάντα. Και μετά μας σβήνουν σαν να είμαστε οι τελευταίοι. Εμείς θέλουμε να είμαστε το ίδιο, σαν τους εργατές τους Έλληνες να είμαστε και εμείς.

Αυτά θέλω να πω και μπορεί να έχουμε πολλά προβλήματα αλλά δεν μπορώ να τα πω όλα τώρα γιατί δεν έγραψα τίποτα για να τα πω ένα - ένα, δεν χρειάζεται. Το θέμα είναι ότι έχουμε προβλήματα και τα προβλήματα πρέπει να τα βλέπουμε εδώ που κατοικούμε στον Βύρωνα, πρέπει να τα βλέπουμε σαν παιδιά του Βύρωνα.

Το θέμα είναι ότι πρέπει να κοιτάμε ο ένας τον άλλον στα μάτια, στα ίσα, δεν πρέπει να κοιτάμε αν είναι ξένος ή αν είναι αλλοδαπός. Ευχαριστώ πολύ.

Σ. ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ: Ευχαριστούμε και εμείς. Είναι κάποιος άλλος, είναι κάποιος άλλοι; Σύντομα μόνο λίγο γιατί πιεζόμαστε από το χρόνο.

Σ. ΤΖΩΡΤΖΙΩΤΗΣ: Γεια σας. Είμαι ο Σταύρος Τζωρτζιώτης ο, Δημοτικός Σύμβουλος της Αριστερής Παρέμβασης Βύρωνα.

Ακούγοντας και τη χθεσινή και τη σημερινή συζήτηση και τα προβλήματα των γυναικών και τα προβλήματα της δεύτερης γενιάς μεταναστών και ειδικά τον κύριο που μίλησε πριν, όλοι νοιώθουμε πρώτα και κύρια ως εργαζόμενοι, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε καθημερινά. Πόσο μάλλον οι μετανάστες που τα νοιώθουν και τα βιώνουν πολύ περισσότερο.

Ακούσαμε τον κύριο πριν να μιλάει για το παιδί του. Θα σας πω κάτι που το αντιμετωπίζω καθημερινά στο σχολείο. Βλέπω τη μάνα να έρχεται να ρωτάει για το παιδί της. Όταν δεν ξέρει τη γλώσσα, φωνάζει το παιδί της δίπλα. Όταν λες κάτι «ότι το παιδί πρέπει να διαβάσει», η μάνα αρχίζει και δακρύζει. «Πώς να διαβάσει», λέει, «που το παιδί μου δεν ξέρει τη μητρική του γλώσσα, εγώ δεν ξέρω τη δικιά σας γλώσσα, πώς να βοηθήσω εγώ αυτό το παιδί;»

Αυτά τα προβλήματα είναι καθημερινά. Είναι προβλήματα που τα βιώνει ο μετανάστης στο πετσί του. Είναι προβλήματα που βιώνει με την ανασφάλιστη εργασία. Μας είπε πριν η κυρία που μίλησε από τη Ρουμανία, ότι στη Ρουμανία, λέει απαγορεύεται η τετράωρη εργασία, η μερική απασχόληση. Εδώ επιτρέπεται η τετράωρη εργασία, επιτρέπεται χάρη στην πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χάρη στην πολιτική των κυβερνήσεων. Εδώ για να ανατραπεί η τετράωρη εργασία, για να ανατραπεί η εκμετάλλευση και του μετανάστη και συνολικά του

Έλληνα εργαζόμενου, πρέπει να ανατραπούν αυτές οι πολιτικές από εκεί που εκπορεύονται.

Πρέπει να ανατραπούν όλες αυτές οι πολιτικές και οι λογικές που θέλουν τον εργαζόμενο μόνο και μόνο ως ένα κομμάτι κρέας για να κερδίζουν κάποιοι. Βλέπουμε αυτή τη στιγμή την κρίση που βιώνουν τα χρηματιστήρια κατ' αυτούς και να ρίχνουν πακτωλό χρημάτων, όταν όμως είναι να δώσουν κάποιο χρήμα, λίγο δηλαδή για τους εργαζόμενους ή για τους μετανάστες, δεν το δίνουν. Πρέπει να καταλάβουμε ότι αυτές οι πολιτικές και αυτές οι λογικές μπορούν να ανατραπούν και μπορούν να ανατραπούν παρέα με τους μετανάστες. Οι Έλληνες εργαζόμενοι και οι ξένοι μετανάστες δεν έχουν να χωρίσουν τίποτα παρά μόνο να ενωθούν μαζί στα συνδικάτα, να ενωθούν στη γειτονιά έτσι ώστε και οι ίδιοι να κερδίσουν και όλοι μας να πετύχουμε αυτό που θέλουμε. Ευχαριστώ.

Σ. ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ: Ευχαριστούμε. Φοβάμαι ότι δεν έχουμε άλλο χρόνο, σύντομα μόνο λίγο για να τελειώσουμε με αυτό.

Ε. ΣΙΟΥΤΗ: Καλησπέρα και από μένα. Λέγομαι Σιούτη Εριφύλη και είμαι μέλος της Οργάνωσης Μεταναστών Γυναικών της Ελλάδας. Ζω εδώ και 18 χρόνια στην Ελλάδα, μου αρέσει η Ελλάδα πάρα πολύ και οι άνθρωποί της. Αλλά έχουμε και εμείς τα δικά μας προβλήματα, αυτά που είπε και ο προηγούμενος ομιλητής.

Το θέμα είναι ότι πρέπει να καταλάβει και η πολιτεία και η κοινωνία τι άνθρωποι είμαστε. Ο καθένας, θα πείτε εσείς, θα βάλει στη θέση του την προσωπικότητα του και το κάθε τι. Τουλάχιστον εγώ που ζω στην Ελλάδα πολλά χρόνια, νοιώθω, έχω νοιώσει στο πετσί μου ότι δεν έχω κανένα δικαίωμα εδώ. Για ποιο πράγμα; Για τα πολύ - πολύ λεπτά πράγματα και καθημερινά, πολύ απλά πράγματα. Δεν μπορώ εγώ να δεχτώ να με βάλουν σε μία τάξη, η πολιτεία, οι νόμοι δεν ξέρω τι, με κάποια άλλη γυναίκα που έχει έρθει εδώ τα τελευταία χρόνια, όπως ήρθα και εγώ αυτά τα χρόνια που ήρθα. Δεν έχω κανένα, κανένα... είμαστε το ίδιο. Αυτό δεν το παραδέχομαι, δεν έχω ένα χαρτί, δεν με νομιμοποιούν ποτέ, για ποιο λόγο; Πού γίνεται αυτό; Σε ποια χώρα γίνεται αυτό; 18 χρόνια, το παιδί μου ήρθε μωρό και έχει γίνει άντρας, δεν καταλαβαίνει τι είναι; Από πού είναι; Που να βρει το δίκιο; Αναγκάζεται να μεταναστεύει και ο ίδιος. Είναι πράγματα αυτά παιδιά; Δεν είναι! Να φύγει το παιδί από την Ελλάδα. Για ποιο λόγο; Γιατί δεν βρίσκει η μαμά του κάποιο δίκιο, δεν βρίσκει ο πατέρας του και ούτε και αυτός θα βρίσκει.

Αυτά ήθελα να πω, σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Μ' αρέσει πάρα πολύ που γίνεται αυτή η διοργάνωση και πιστεύω κάτι να βγει από αυτή τη συζήτηση απόψε. Σας ευχαριστώ πολύ.

Σ. ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ: Μα γι' αυτό τα συζητάμε, για να διαχέονται τα μηνύματα στην κοινωνία. Ήθελα να παρακαλέσω εδώ τις κυρίες και τον κύριο Καψάλη μήπως θέλουν να κάνουνε κάποιο σύντομο σχόλιο, για να κλείσουμε.

Δ. ΜΑΛΛΙΟΥ: Απλώς να μεταφέρω τη θέση του Ελληνικού Φόρουμ Μεταναστών πως πιστεύει πως αυτή τη στιγμή, έτσι όπως είναι τα πράγματα, πιστεύουμε ακράδαντα στην αυτοδιοίκηση. Δηλαδή μπορεί να κάνει τη ζωή της οικογένειας του μετανάστη πολύ καλύτερη, τουλάχιστον να τη βοηθήσει και ο Δήμος να μην είναι απλώς κλητήρας. Συγγνώμη αλλά έτσι .. Δηλαδή με όλη τη διάθεση που να έχει ο Δήμος και ο καλός Δήμαρχος, αφού ο νόμος δεν του δίνει δικαίωμα, δηλαδή αυτά τα παιδιά και όλα αυτά που λέμε. Και για όλους σας που είστε μαζεμένοι εδώ, δεν θα είναι καλά, μια στιγμή όλοι οι φίλοι των παιδιών σας μια μέρα να φύγουν όλοι γιατί δεν μπορούν να αποκτήσουν τα δικαιώματα.

Το μήνυμα και μια φορά προς τις φίλες μας Ελληνίδες να μας καταλάβουν και να μας στηρίξουν και κάποιοι αυστηροί νόμοι, να γίνουν πιο ομαλοί και να μας αφήσουν να αγαπάμε την Ελλάδα και να δείξουμε τον εαυτό μας.

Σ. ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ: Μία πρόταση Ντίνα.

Κ. ΚΟΥΝΕΒΑ: Δεν έχω ελέγξει τη γραμματική της πρότασής μου γιατί έχω κάνει μετάφραση του Τολστόι: «Κάθε δράση ή πράξη μπορεί να καθοριστεί σαν καλό ή κακό μόνο από ένα αίθριο δείκτη. Αν αυξάνει την ποσότητα της αγάπης στον κόσμο είναι καλό, αν χωρίζει τους ανθρώπους και δημιουργεί απάθεια μεταξύ τους, είναι κακό».

Σ. ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ: Ευχαριστούμε Ντίνα. Νομίζω καλύτερο επίλογο δεν θα μπορούσαμε να βρούμε.

Επιτρέψτε μου κλείνοντας αυτή τη σύντομη συζήτηση, να πω ότι πιστεύουμε στο ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ιδιαίτερα της πρωτοβάθμιας και για τη διάχυση των ανθρωπιστικών μηνυμάτων και για το γεγονός ότι μπορεί να αναλάβει να δημιουργήσει υποδομές, υπηρεσίες, που να διευκολύνουν αυτό που λέμε διαδικασία ένταξης των μεταναστριών και των μεταναστών στον οικονομικό και κοινωνικό ιστό της χώρας.

Επίσης θέλω να εξάρω τη σημασία της αυτοοργάνωσης των ίδιων των μεταναστριών και των μεταναστών. Χωρίς αυτό, δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα. Δεν μπορεί να απελευθερώσεις κάποιον που δεν θέλει να αγωνιστεί για την υπόθεσή του και επίσης θεωρώ πολύ σημαντική την κοινωνική συμμαχία και με τις άλλες οργανώσεις του κινήματος του γυναικείου -φεμινιστικού, αλλά και με τα συνδικάτα, με το εργατικό κίνημα, με όλες τις κοινωνικές οργανώσεις, που θέλουν ένα καλύτερο αύριο και για τον τόπο και για τον κόσμο ολόκληρο.

Και με αυτές τις σκέψεις να ευχαριστήσουμε για άλλη μια φορά τον Δήμο Βύρωνα που είχε αυτή την πρωτοβουλία και ελπίζω τα πορίσματα αυτών των συζητήσεων να έρθουν και εις γνώση των συλλογικών οργάνων της Αυτοδιοίκησης, της ΤΕΔΚΝΑ και της ΚΕΔΚΕ και μακάρι να βρει το παράδειγμα αυτό μιμητές σε όλη την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση και όχι μόνο. Ευχαριστώ θερμά για την προσοχή σας.

Συντονιστής: Στέλιος Κούλογλου, Δημοσιογράφος

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Είναι πολύ σημαντικό για ένα Δήμο να ασχολείται με τα προβλήματα των πολιτών του και ιδιαίτερα σημαντικό για ένα Δήμο να ασχολείται με τα προβλήματα μιας μερίδας των πολιτών του που αντιμετωπίζει και ειδικά προβλήματα. Αξίζουν συγχαρητήρια στην πρωτοβουλία αυτή, αυτός ήταν τουλάχιστον ο λόγος που εγώ οδηγήθηκα εδώ.

Το θέμα μας σήμερα είναι η Μετανάστευση και η Τοπική Αυτοδιοίκηση, τι θα μπορούσε δηλαδή να κάνει και η τοπική αυτοδιοίκηση για να βελτιώσει την κατάσταση και τις συνθήκες των μεταναστών και νομίζω ότι καλό θα ήταν να ξεκινάγαμε με έναν μετανάστη για να μας πει ποια είναι τα ειδικά προβλήματα των μεταναστών, σε σχέση πάντα με την τοπική αυτοδιοίκηση, με τους Δήμους, έτσι ώστε να ανοίξει μια συζήτηση και να πάρουμε τη γνώμη και των άλλων ανθρώπων.

Νομίζω ότι πρέπει να γίνει μια συζήτηση ανοικτή, να αποφύγουμε πολλούς μονολόγους και να κάνουμε περισσότερο μια κουβέντα, από την οποία στο τέλος να μπορέσουν να βγούν και ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα, τα οποία και ο Δήμαρχος θα τα αξιοποιήσει και στην εκπόνηση της δικής του πολιτικής.

Οπότε κύριε Μοαβία που είστε Συντονιστής του Φόρουμ Μεταναστών, να μας πείτε εσείς πρώτος τα προβλήματα που έχετε σε σχέση με την τοπική αυτοδιοίκηση.

A. ΜΟΑΒΙΑ: Καλησπέρα σας. Στην πραγματικότητα δεν έχω ένα λόγο, με την έννοια... απλώς θα κάνω κάποιες παρατηρήσεις, βοηθώντας πιο πολύ μάλλον. Ο ρόλος μου είναι να βοηθήσει τη συζήτηση να πάει μπροστά. Το θέμα δεν είναι εύκολο, τουλάχιστον από την πλευρά μας, έτσι όπως το βλέπουμε και ξεκινώντας θα πω ότι σε μια παλαιότερη συζήτηση, μάλλον παρέμβασή μου, έχω επισημάνει ένα θέμα, ένα σημείο, σε σχέση με την κοινωνική ένταξη. Είναι ότι αυτό το θέμα δεν τέθηκε ποτέ από τους ίδιους τους μετανάστες. Ήταν πάντα αίτημα της κοινωνίας που φιλοξενεί τους μετανάστες. Και το λέω αυτό επειδή το θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό θέμα, μάλλον εν μέρει, εξηγεί γιατί η ένταξη είναι πάρα πολύ δύσκολη διαδικασία.

Την ίδια στιγμή, δεν εξήγησε κανένας στους μετανάστες γιατί η ένταξη είναι σημαντική. Αυτός είναι ο λόγος ίσως ότι μέχρι σήμερα οι ίδιοι οι μετανάστες δεν καταλαβαίνουν, δεν κατανοούν τι σημαίνει κοινωνική ένταξη. Αυτό δεν ισχύει μόνο στην Ελλάδα, ισχύει σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από την άλλη όμως, η ένταξη τέθηκε, συζητιέται ευρέως, χωρίς την ουσιαστική συμμετοχή των ίδιων των μεταναστών. Αυτό είναι μια άλλη πτυχή του θέματος.

Αυτό φαίνεται επίσης από την έλλειψη ισχυρών ή δυνατών αισθημάτων συλλογικών των ίδιων των μεταναστών, αναγνωρισμένοι τουλάχιστον ως κοινωνικοί εταίροι στο ζήτημα αυτό. Το γνωρίζετε, ότι έχουν ήδη αποκλειστεί από τη συμμετοχή της Εθνικής Επιτροπής για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών εδώ στην Ελλάδα, μια Επιτροπή που ανήκει στο Υπουργείο Εσωτερικών. Πιστεύω ότι αυτές οι ελλείψεις, αυτό το κενό, έχει μετατρέψει τουλάχιστον στις χώρες που έχουν προχωρήσει στη διαδικασία της ένταξης, να αισθάνεται ο ίδιος ο μετανάστης, ο στόχος δηλαδή, ότι οι πολιτικές διαδικασίες που ήδη εφαρμόζονται είναι ένα είδος τιμωρίας παρά ενθάρρυνση να συμμετάσχει και να προχωρήσει ο ίδιος γιατί η αποδοχή του και η συμμετοχή του είναι το πιο σημαντικό.

Μπορώ να αναφερθώ σε ένα παράδειγμα, στην Ολλανδία, όπου το σύστημα της ένταξης στη χώρα εκείνη επιβάλλει την εκμάθηση της ολλανδικής γλώσσας και μάλιστα πρέπει να πληρώσει κάποια χρήματα ο μετανάστης. Σύμφωνα όμως με τις δηλώσεις της αρμόδιας Υπουργού, φέτος η αποτυχία του συστήματος αυτού έφτασε στο 65%. Δηλαδή δεν έμαθαν απολύτως τίποτα. Έτσι αναγκάστηκαν τώρα να ξανακοιτάζουν αυτό το θέμα από την αρχή. Αυτά όλα συμβαίνουν όμως τη στιγμή που μετανάστες και κοινωνία συμφωνούν απόλυτα ότι το θέμα της γλώσσας είναι πάρα πολύ σημαντικό, είναι το κλειδί της ένταξης. Επομένως είναι σαφές ότι το λάθος δεν βρίσκεται στο στόχο αλλά στις πολιτικές που εφαρμόζονται.

Εμείς εδώ στην Ελλάδα, εννοώ το Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, δώσαμε και συνεχίζουμε να δίνουμε την έμφαση στη σπουδαιότητα της συμμετοχής των μεταναστών σε όλες τις πτυχές οποιασδήποτε πολιτικής

κοινωνικής ένταξης. Γιατί αυτοί είναι ο στόχος και επομένως μπορούν να συμβάλουν με πάρα πολλά σημαντικά και χρήσιμα πράγματα. Γι' αυτό, νομίζω ότι αυτό που είναι πολύ σημαντικό είναι να βοηθηθούν αυτοί οι άνθρωποι να οργανωθούν, αυτό είναι που κάνει το Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, αυτή είναι η αιτία που βρίσκεται το Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, να αυτοοργανωθούν οι μετανάστες, να ενδυναμώνονται αυτές οι οργανώσεις, να αναγνωριστούν αυτές οι οργανώσεις, ώστε να μπορέσουν οι ίδιοι οι μετανάστες να διαβουλευονται και οργανωμένα να έρθουν σε επαφή με την κοινωνία σε όλα τα επίπεδα.

Το Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, μέσα σε αυτή την προσπάθεια, έχει αντιληφθεί από την πρώτη στιγμή ότι δεν μπορεί να προχωρήσει τέτοια προσπάθεια χωρίς τη στήριξη της ίδιας της κοινωνίας. Το Φόρουμ βρήκε τη στήριξη αυτή στις μη κυβερνητικές οργανώσεις και στη συνέχεια από το συνδικαλιστικό κίνημα και με αυτά τα δύο στηρίγματα αυτή τη στιγμή συνεχίζει τη δουλειά του. Όλα αυτά όμως, δεν θα έχουν καμιά σημασία, δεν θα έχουν κανένα αποτέλεσμα, θα μείνουν μόνο αιτήματα και ελπίδες χωρίς τη συμβολή του κράτους.

Γι' αυτό νομίζω ότι αυτή η πρωτοβουλία του Δήμου Βύρωνα, που κατά τη γνώμη μου αντιπροσωπεύει όλη την τοπική αυτοδιοίκηση, είναι πάρα πολύ σημαντική πρωτοβουλία, τουλάχιστον για εμάς. Ωστόσο, η εικόνα της τοπικής αυτοδιοίκησης ή του Δήμου στο μυαλό του μετανάστη δεν είναι καλή, δεν είναι όπως έπρεπε. Αυτή τη στιγμή εμφανίζεται να είναι το κύριο πρόβλημα του μετανάστη. Αυτό τώρα το συνοψίζω, γιατί όπως όλη η ταλαιπωρία που υπέστη αυτή τη στιγμή με την άδεια της παραμονής, με τις διαδικασίες κ.λπ., αυτός και η οικογένειά του ουσιαστικά συνδέονται με την τοπική αυτοδιοίκηση.

Αυτό πρέπει να αλλάξει. Εμείς προσπαθήσαμε στο Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών πάρα πολύ, ειδικότερα πέρυσι, στο να εξηγήσουμε στις ηγεσίες των κοινοτήτων των μεταναστών, των μελών μας τουλάχιστον, οργανώσαμε σεμινάρια και συζητήσεις ώστε να καταλάβουν ότι ο Δήμος είναι κάτι πολύ πιο πέρα από την απλώς άδεια παραμονής. Το συμπέρασμα πάντως που βγήκε από όλη αυτή τη δουλειά τουλάχιστον, είναι η ευθύνη –και εδώ πέρα είναι ο Δήμαρχος, ο φίλος ο Νίκος, ρίχνει και την ευθύνη στους άρχοντες της Δημοτικής αρχής, είναι να εξηγήσουν σ' αυτό τον κόσμο να τους φέρουν πιο κοντά, να τους εξηγήσουν κάποια πράγματα, εννοώ ενημέρωση, η ενημέρωση είναι κάτι πολύ σημαντικό.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Πρέπει να συντομεύουμε για να πάρουμε και οι άλλοι το λόγο...

A. ΜΟΑΒΙΑ: Ωραία, εγώ σταματάω εδώ και στη συνέχεια μπορούμε να συνεχίσουμε.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Είναι μαζί μας και ο Δήμαρχος Καλλιθέας ο κύριος Ασκούνης, ο οποίος είναι και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων. Λοιπόν ο κύριος Μοαβία, είπε ότι και οι μετανάστες ή θέλουν ή δεν θέλουν, δεν μπορούν να ενσωματωθούν, υπάρχει πρόβλημα με την εικόνα των μεταναστών επίσης. Αυτά ήθελα να μας τα σχολιάσετε λίγο εκ μέρους του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής. Πριν δώσουμε μετά τον λόγο στον κύριο Κουβέλη.

A. ΖΑΒΟΣ: Κατ' αρχήν ήθελα να συγχαρώ τον Δήμαρχο Βύρωνα για μία πρωτοβουλία, την οποίαν ξεκίνησε, εκ μέρους της τοπικής αυτοδιοίκησης, δίνοντας ακριβώς το στίγμα ότι η τοπική αυτοδιοίκηση.....

-ακούγονται συνθήματα-

N. ΧΑΡΔΑΛΙΑΣ: Θα μου επιτρέψετε... Με πολλή χαρά υποδεχόμαστε τους φίλους μας, οι οποίοι θέλουν να εκφράσουν τη δική τους άποψη, αλλά είμαι σίγουρος ότι στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας, θα μας επιτρέψετε να εκφράσουμε και τη δική μας άποψη και με πολλή χαρά να πάρετε το λόγο αργότερα να πείτε τις απόψεις σας.

A. ΖΑΒΟΣ: Νομίζω ότι μπορούμε να συνεχίσουμε... Θα ήθελα λοιπόν να μιλήσω. Θα ήθελα να πω ότι θα μπορούσαμε να κάνουμε ένα διάλογο, επειδή ακριβώς φωνάζετε, αν νομίζετε ότι ο διάλογος μπορεί να δώσει τη δυνατότητα σε σας να εκφραστείτε. Εάν θέλετε να κάνετε μονόλογο είναι ένας τρόπος τον οποίον τουλάχιστον στα δημοκρατικά καθεστώτα δεν το συνηθίζουν. Εάν έχετε κάποια άλλη τάση, μπορούμε να συνεχίσουμε.

Λοιπόν, εγώ θα ήθελα να πω το εξής. Σε σχέση με το θέμα που έθεσε ο κύριος Μοαβία, που είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Ειπώθηκε, αν θα μπορούνε...

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: (Προς τους διαμαρτυρούμενους) Με συγχωρείτε γιατί δεν περιμένετε να πάρετε το λόγο με τη σειρά σας;

N. ΧΑΡΔΑΛΙΑΣ: Σεβαστείτε ότι αυτή η εκδήλωση οργανώνεται από το Φόρουμ Μεταναστών. Σεβαστείτε. Μην αποφασίζετε πριν από αυτούς γι' αυτούς. Κάνετε το ίδιο λάθος το οποίο γίνεται κάθε φορά. Κάποιοι εκπρόσωπόι σας με χαρά, μόλις τελειώσουμε, να πάρει το λόγο. Με πολλή χαρά. Θα σας ακούσουμε όλους με πολλή χαρά. Είναι στοιχείο της δημοκρατίας.

A. ΖΑΒΟΣ: Πάντως αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει κανένα Υπουργείο εδώ και το Ινστιτούτο δεν απολογείται για καμία κυβέρνηση.

Εκείνο λοιπόν που ήθελα να πω και επειδή μπορώ και εγώ να φωνάζω με τον ίδιο τρόπο, δεν θα χρειαστώ το μικρόφωνο, θα προσπαθήσω να μιλήσω πιο δυνατά και ελπίζω να με ακούτε.

Ειπώθηκε από τον κύριο Μοαβία κάτι το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Είναι το θέμα της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών, που είναι το ζητούμενο σε κάθε χώρα που υπάρχουν μετανάστες. Το πρόβλημα, όμως, είναι ότι για να μπορέσει να υπάρξει κοινωνική ένταξη, η διαδικασία πρέπει να είναι αμφίδρομη. Δηλαδή χρειάζεται και η συμμετοχή των μεταναστών, όπως και ο ίδιος ο κύριος Μοαβία το ανέφερε και η συμμετοχή του ίδιου του κράτους. Πρέπει κάπου να συνειδητοποιήσουμε ότι πρέπει να το θέλουμε και οι δύο για να γίνει. Ειπώθηκε αυτή τη στιγμή ότι οι μετανάστες, αφ' ενός δεν είναι ενημερωμένοι σε πολλά πράγματα και εγώ θα συμφωνήσω με τον κύριο Μοαβία σ' αυτό, κατά δεύτερο λόγο ότι δεν μετέχουν σε θέματα που τους αφορούν, όπως για παράδειγμα η Εθνική Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών.

Σε ό,τι αφορά την Εθνική Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών θα ήθελα να εξηγήσω κάτι. Η Εθνική Επιτροπή είναι ένας θεσμικός φορέας. Δηλαδή ένας φορέας, μέσα στον οποίον, αυτοί που συμμετέχουν, συμμετέχουν μετά από θεσμικές διαδικασίες. Είναι για παράδειγμα, όλα τα κόμματα της Βουλής που ορίζουν τους εκπροσώπους τους, είναι όλα τα συνδικάτα, δηλαδή η ΓΣΕΕ και η ΑΔΕΔΥ, είναι η τοπική αυτοδιοίκηση, η ΚΕΔΚΕ και η ΕΝΑΕ, είναι ο Δικηγορικός Σύλλογος της Αθήνας, είναι ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης.

Με τους μετανάστες και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις υπήρχε ένα πρόβλημα, το οποίο ήταν ποιος τους εκπροσωπεί; Γιατί ακριβώς δεν έχουν υπάρξει οι θεσμικές διαδικασίες που αναγνωρίζονται από το κράτος ο τρόπος με τον οποίον επιλέγονται οι εκπρόσωποί τους. Γι' αυτό το λόγο, ο Υπουργός δήλωσε στην Εθνική Επιτροπή ότι μόλις αυτή η θεσμική εκπροσώπηση των μεταναστών υπάρξει, αυτομάτως θα συμμετέχουν στην Εθνική Επιτροπή, άρα νομίζω ότι σε πρώτη φάση θα γίνει σύντομα και προς αυτή την κατεύθυνση κινείται και το Φόρουμ, για να αποκτήσει αυτή τη θεσμική έκφραση. Και κατά δεύτερο λόγο, ωστόσο γίνεται αυτό, ορίστηκε το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής που μετέχει στην Εθνική Επιτροπή να είναι ο διαμεσολαβητής ανάμεσα στην κοινωνία των πολιτών, δηλαδή στις οργανώσεις των μεταναστών και στις μη κυβερνητικές οργανώσεις αλλά και στην Εθνική Επιτροπή ώστε να μεταφέρει τα μηνύματα από τη μία πλευρά στην άλλη και να γίνεται η αλληλοενημέρωση και στο πλαίσιο αυτό βρισκόμαστε απόψε εδώ. Στο ίδιο πλαίσιο ήμασταν χτες σε μια εκδήλωση Αλβανών μεταναστών και καθημερινά βρισκόμαστε σε κάποια άλλη συγκέντρωση, που ακριβώς το Ι.ΜΕ.ΠΟ. να μπορεί να δέχεται τα μηνύματα προς την Εθνική Επιτροπή και να τα μεταφέρει.

Άλλωστε αυτή τη στιγμή προχωράει και σε μια άλλη διαδικασία, η οποία είναι εξ ίσου έντονη ότι χωρίζεται η Εθνική Επιτροπή σε Υποεπιτροπές, που οι επιτροπές θα συζητάνε εξειδικευμένα θέματα και μπορούν να καλέσουν τον οποιονδήποτε θέλουν να συμμετέχει σε αυτή τη διαδικασία, άρα μπορούν κάλλιστα να καλέσουν τους μετανάστες και όπως καταλαβαίνετε δεν νομίζω ότι ούτε η ΓΣΕΕ ούτε η ΚΕΔΚΕ ούτε η ΕΝΑΕ ούτε κανένας άλλος από τους φορείς αυτούς, ΑΔΕΔΥ κ.λ.π. θα ήθελε να αποκλείσει κανέναν από αυτόν το διάλογο.

Η προσπάθεια βέβαια για την κοινωνική ένταξη συνεπάγεται και μια σειρά μέτρων που λαμβάνονται ή που πρέπει να ληφθούν. Αυτή λοιπόν τη στιγμή πρέπει να πω ότι πέρα από μέτρα που υπάρχουν σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής και κάποιους Δήμους, όπως είναι ο Δήμος της Αθήνας, ή με κάποιες μη κυβερνητικές οργανώσεις για θέματα που αφορούν τους μετανάστες, την ένταξή τους, τη βοήθειά τους σε θέματα υγείας και άλλους τομείς, την ενημέρωσή τους και πολλά άλλα, υπάρχει και μια σειρά μέτρων που ξεκινάνε επίσημα από την πολιτεία και τα οποία προβλέπουν:

- Την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, θα προσφέρονται δωρεάν μαθήματα από τη Γενική Γραμματεία του Υπουργείου Παιδείας που ασχολείται με τα θέματα επιμόρφωσης ενηλίκων.
- Επίσης μέσα από το Υπουργείο Εργασίας ξεκινάνε μαθήματα και διαδικασίες για την αναγνώριση των δεξιοτήτων των μεταναστών που βρίσκονται στην Ελλάδα ώστε να μπορούν να περάσουν και σε άλλους τομείς εργασίας εκτός από αυτούς που μέχρι τώρα δουλεύουν.
- Θα υπάρξουν και θα ιδρυθούν ειδικά κέντρα για την ενημέρωση των μεταναστών γιατί σε πάρα πολλές περιπτώσεις, το βασικό πρόβλημα που υπάρχει είναι ότι οι μετανάστες δεν είναι ενημερωμένοι για τα

δικαιώματά τους.

- Θα ξεκινήσουν να υπάρχουν ατομικές συνεντεύξεις σε διάφορες περιοχές της χώρας με τους μετανάστες ώστε να δημιουργούνται ειδικά τμήματα που θα τους εντάσσουν μέσα στα τμήματα μαθημάτων που θα υπάρχουν.
- Πέρασε τώρα και πρέπει να το γνωρίζουν αυτό, ίσως περισσότερο ο Δήμαρχος, ότι έχουν το δικαίωμα οι μετανάστες που εργάζονται, οι μετανάστριες, να πηγαίνουν τα παιδιά τους, αφού πάρουν μία βεβαίωση από τον εργοδότη σε παιδικούς σταθμούς και για κάθε μετανάστη δίνεται μία επιταγή, που πηγαίνει στο Δήμο, της τάξεως των 3.000 ευρώ, για να μπορούν τα παιδιά τους να πάνε σε παιδικούς σταθμούς.
- Και μία σειρά άλλων μέτρων που νομίζω ότι μπορούν να υλοποιηθούν, βέβαια πάντα με τη συνεργασία της τοπικής αυτοδιοίκησης, και γι' αυτό θέλω να πω ότι είναι σημαντικός ο ρόλος που μπορεί να παίξει η τοπική αυτοδιοίκηση μέσα σ' αυτό το παιχνίδι. Είναι ο πρώτος τομέας με τον οποίο έρχονται σε επαφή οι μετανάστες, γνωρίζουν στην τοπική αυτοδιοίκηση την καθημερινότητα των μεταναστών και τα προβλήματα αλλά και το πώς μπορούν να τους προσεγγίσουν και πώς θα τα επιλύσουν.

Η τοπική αυτοδιοίκηση, οι δήμοι, μπορούν να είναι ο φορέας μέσω του οποίου φτάνει αυτή η πληροφόρηση προς το κέντρο και γι' αυτό ακριβώς χρειάζεται μια στενότερη συνεργασία ανάμεσα σε όλους αυτούς τους φορείς, για να προχωρήσουμε σε κάτι που είναι απαίτηση όλων μας διότι είναι προφανές ότι η μετανάστευση δεν έχει χρώμα. Δεν παίζει ούτε μαύρο, ούτε πράσινο, ούτε κόκκινο.

Ένα είναι το πρόβλημα, ότι είμαστε όλοι μαζί, ότι θα μείνουμε όλοι μαζί και αφού θα μείνουμε όλοι μαζί θα πρέπει να μάθουμε να συνυπάρχουμε. Και για να συνυπάρξουμε σημαίνει ότι πρέπει να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις συνύπαρξης. Και οι προϋποθέσεις αυτές απαιτούν ότι συνεργαζόμαστε όλοι όχι με συνθήματα και με φωνές, αλλά με έργα και με διάλογο. Και σ' αυτό το πλαίσιο, προτιθέμεθα να κινηθούμε και το ερχόμενο χρονικό διάστημα.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Λοιπόν κύριε Ζαβέ σας ευχαριστούμε, ας κάνουμε εδώ ένα διάλειμμα ...Με εσάς κύριε Κουβέλη.

-διαμαρτυρίες-

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Μισό λεπτάκι, να ξεκαθαρίσουμε την κατάσταση. Πράγματι, αυτά που συμβαίνουν στα σύνορά μας είναι απαράδεκτα. Και υπάρχει σοβαρή κρατική ευθύνη γι' αυτό. Γίνονται δολοφονίες ή πεθαίνουν άνθρωποι με συννενοχή. Εδώ όμως, υπάρχουν και άλλα προβλήματα. Κάποιοι από αυτούς τους μετανάστες επιβιώνουν. Και έρχονται σε δήμους όπως ο Βύρωνας. Συζητάμε σήμερα για τα προβλήματα των μεταναστών -εδώ δεν είμαστε ο Δήμος Μυτιλήνης- θα με ακούσετε λίγο...

-διαμαρτυρίες-

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: ...με ακούτε πολύ ώρα, έχω μιλήσει πολλή ώρα. Λοιπόν, εδώ δεν είναι ο Δήμος Μυτιλήνης για να συζητήσουμε... Εδώ είναι ο Δήμος που πήρε την πολύ καλή πρωτοβουλία να συζητήσει τα προβλήματα των μεταναστών - δημοτών εδώ. Υπάρχουν προβλήματα. Στο όνομα των συνόρων δεν πρέπει να ...σας παρακαλώ.. τελείωσε τώρα αυτή η αντιπαράθεση μεταξύ μας. Δεν έχουμε έρθει για να... αν θέλετε να πάρετε το λόγο μετά, ευχαρίστως... Σας λέω τώρα ότι εδώ πέρα συζητάμε για τα προβλήματα των ανθρώπων, που είναι εδώ χρόνια στην Ελλάδα. Υπάρχουν και τέτοια προβλήματα. Και στο όνομα των άλλων, μην υπονομεύετε τη συζήτηση γι' αυτά. Ευχαριστώ πολύ. Κύριε Κουβέλη.

Φ. ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Ναι, ήθελα να πω ότι και οι απαράδεκτες συνθήκες υπάρχουν και άνθρωποι πνίγονται στους χώρους που επιχειρούν να προσεγγίσουν και η Μανωλάδα υπάρχει, αλλά για όλα αυτά νομίζω ότι επανειλημμένα, συστηματικά, αγωνίζονται κάποιοι άνθρωποι να τα φέρουν στην επιφάνεια και να τα αποτρέψουν. Έτσι λοιπόν γίνεται υπερβολικός ο λόγος την ώρα που συζητάμε για ζητήματα που έχουν σχέση με την τοπική αυτοδιοίκηση να αναδεικνύονται καταστάσεις για τις οποίες, επαναλαμβάνω, πολλοί από τους παρόντες εδώ, αποδεδειγμένα έχουν αγωνιστεί και αγωνίζονται.

Αλλά θα περιοριστώ στο συγκεκριμένο θέμα για το οποίο σήμερα συζητάμε, αφού θεωρήσω και εγώ ότι είναι πάρα πολύ σημαντική η εκδήλωση, που γίνεται σε συνεργασία του Δήμου και του Φόρουμ των Μεταναστών.

Αγαπητοί φίλοι και φίλες, οι Δήμοι καλούνται να χειριστούν με υπευθυνότητα ζητήματα διοικητικής φύσεως, προκειμένου να αντιμετωπιστούν διοικητικού χαρακτήρα καταστάσεις των μεταναστών. Σας είναι γνωστό ότι

υπάρχει ένας νόμος από το 2005, ο 3386, ο οποίος δίνει συγκεκριμένες αρμοδιότητες στο Δήμο προκειμένου να πληροφορεί τους ενδιαφερόμενους αλλοδαπούς μετανάστες σχετικά με τις διαδικασίες και τις προϋποθέσεις χορήγησης και ανανέωσης των αδειών διαμονής και εργασίας.

Παραλαμβάνει η τοπική αυτοδιοίκηση αιτήσεις για την αρχική χορήγηση και την ανανέωση των αδειών διαμονής. Ελέγχει την πληρότητα των κατά περίπτωση προβλεπόμενων δικαιολογητικών και σε συνεργασία με την Περιφέρεια, αντιμετωπίζει τα διοικητικής φύσεως θέματα. Εκδίδει βέβαια και χορηγεί βεβαιώσεις κατάθεσης για άδεια διαμονής. Δεν πρόκειται για μια τυπική διοικητική πράξη. Είναι η πύλη εισόδου, είναι η πρώτη σημαντική διαδικασία με την οποία ο μετανάστης έρχεται σε επαφή και επικοινωνία με το διοικητικό μηχανισμό της χώρας.

Κατά συνέπεια, ο τρόπος διεκπεραίωσης των συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων και διοικητικών υποχρεώσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι εκείνος που σηματοδοτεί στην αφετηρία την έναρξη της διοικητικής υποδοχής του ίδιου του μετανάστη. Βεβαίως η τοπική αυτοδιοίκηση, ο Δήμος εν προκειμένω, δεν έχει δικαίωμα κρίσης αναφορικά με τη νομιμότητα των εγγράφων, αλλά επαναλαμβάνω ότι είναι η πρώτη επαφή του μετανάστη με τη διοικητική δομή της χώρας και κατά συνέπεια έχουν υποχρέωση, καλούνται οι Δήμοι, αυτή την πρώτη επαφή με τη διοίκηση της χώρας να την εξασφαλίζουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο για τον μετανάστη, πολύ δε περισσότερο όταν ο μετανάστης αγνοεί την ελληνική γλώσσα, αγνοεί τις διοικητικές διαδικασίες και έχει στην κυριολεξία ανάγκη αυτής της διοικητικής φροντίδας.

Πέρα όμως από αυτό, υπάρχουν άλλα ζητήματα στα οποία η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να είναι παρούσα. Τι μπορεί να κάνει η τοπική αυτοδιοίκηση; Η τοπική αυτοδιοίκηση πρέπει να αναπτύξει ένα δίκτυο κοινωνικής αλληλεγγύης, στο πλαίσιο μιας γενικότερης πολιτικής αλληλεγγύης, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα ιδιαίτερα προβλήματα που έχουν οι μετανάστες. Και τα ιδιαίτερα προβλήματα είναι η εκμάθηση της γλώσσας, η οικείωση του μετανάστη με τη νέα κοινωνική πραγματικότητα και βεβαίως άλλες ανάγκες που μπορούν να αντιμετωπιστούν, όπως για παράδειγμα, το παράδειγμα εξυπηρετεί την κατανόηση του ισχυρισμού μας, οι παιδικόι σταθμοί, που είναι μια χαρακτηριστική περίπτωση, την οποίαν έχουν πάρα πολύ μεγάλη ανάγκη οι μετανάστες και ιδιαίτερα οι γυναίκες μετανάστριες.

Υπάρχει ένα ζήτημα. Παιδιά μεταναστών γεννιούνται στην Ελλάδα και δεν εγγράφονται στα δημοτολόγια. Και βεβαίως δεν είναι ζήτημα της τοπικής αυτοδιοίκησης, είναι υπόθεση της κεντρικής διοίκησης που πρέπει να το αντιμετωπίσει. Επανελημμένα υποστηρίζουμε την άποψη ότι δεν είναι δυνατόν το παιδί του μετανάστη ή της μετανάστριας που γεννήθηκε στην Ελλάδα να μην εγγράφεται αυτοδίκαια στα δημοτολόγια. Αυτό είναι μια πράξη διοικητικού βέβαια χαρακτήρα, αλλά εξαιρετικά ουσιαστική με την έννοια ότι δεν τακτοποιεί μόνο διοικητικά το παιδί, αλλά του δίνει και εκείνο το εισιτήριο για την πραγματική συσσωμάτωση του στην ελληνική πραγματικότητα.

Αν με ρωτήσετε γιατί δεν επιλέγω την έκφραση ενσωμάτωση αλλά συσσωμάτωση, θα σας πω ότι δεν το κάνω τυχαία ούτε σήμερα ούτε στη Βουλή όταν αναδεικνύω αυτό το ζήτημα. Γιατί η συσσωμάτωση σέβεται τις ιδιαίτερες πολιτισμικές ιδιότητες του μετανάστη. Σέβεται τις ιδιαιτερότητες που μπορεί να έχει με τον πολιτισμό και την κουλτούρα της χώρας από την οποίαν προέρχεται. Γι' αυτό μιλάω για συσσωμάτωση και όχι για ενσωμάτωση, που κάποιοι υποστηρίζουν και τούτο σημαίνει μια αφομοίωση η οποία αφυδατώνει τον μετανάστη από τις ουσιαστικές πολιτισμικές του ιδιότητες.

Πρέπει ακόμη να επιμείνουμε ότι είναι απαράδεκτο, αγαπητοί φίλοι και φίλες, να έχουμε μετανάστες, οι οποίοι ζουν, διαβιούν στη χώρα μας για μεγάλο χρονικό διάστημα και δεν έχουν πολιτικά δικαιώματα, δεν εγγράφονται στα δημοτολόγια, δεν έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Και νομίζω ότι έχει έρθει ο καιρός αυτό το δίκαιο αίτημα να ικανοποιηθεί και να αναγνωριστεί ότι ο μετανάστης πρέπει να έχει τη δυνατότητα να προσδιορίζει τη λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης και με τη δική του παρουσία και στο επίπεδο του εκλέγειν και στο επίπεδο του εκλέγεσθαι. Και θέλω να πιστεύω ότι θα είναι σύντομος ο χρόνος μέσα στον οποίον θα αντιμετωπιστεί αυτό το θέμα. Υπάρχει επιμονή από τη μεριά μας, εμείς ζητάμε να ικανοποιηθεί αυτό το δίκαιο αίτημα. Και μιλάμε για την τοπική αυτοδιοίκηση, που είναι το πρωτογενές κύτταρο των μεγάλων συνθέσεων, είναι το πεδίο, όπου πράγματι τα ατομικά δικαιώματα και οι κοινωνικές ελευθερίες μπορούν να αναπτύσσονται με μεγαλύτερη ευχέρεια από άλλα επίπεδα της δημόσιας ζωής.

Θα ήθελα πάρα πολλά άλλα να προσθέσω αλλά η κλεψύδρα του χρόνου με παρακολουθεί, μόνο επιτρέψτε μου να σημειώσω τούτο. Οι μετανάστες δεν είναι κατάρα για τον τόπο, όπως κάποιοι λένε. Οι μετανάστες είναι πολύ θετικό στοιχείο με την παρουσία τους. Εγώ δεν ανήκω σε εκείνους που μετράνε και αξιολογούν τα πράγματα

με οικονομικούς όρους, αλλά και για αυτούς οι οποίοι θέλουν να τα μετράνε με οικονομικούς όρους, σας λέω χαρακτηριστικά ότι με επίσημα στοιχεία, ο κύριος Ζαβός μπορεί να το πιστοποιήσει, ότι είχαν συμμετοχή στην αύξηση του ΑΕΠ, μόλις το 2004, 2,8%. Όταν στην Ισπανία η συμμετοχή των μεταναστών στο ΑΕΠ ήταν 0,6%.

Επαναλαμβάνω δεν αποτιμώ τις ανθρώπινες υπάρξεις, δεν αποτιμώ την ανθρώπινη αξία με όρους οικονομικούς, το λέω όμως για όλους εκείνους, οι οποίοι, ας μη χρησιμοποιήσω την έκφραση, επιβουλεύονται -επικίχης είναι η έκφραση- την παρουσία των μεταναστών στη χώρα μας και τα δικαιώματά τους. Και βεβαίως, να σημειώσω, κύριε Κούλογλου, και να τελειώσω με αυτό, ότι δεν είναι δυνατόν ο μετανάστης εργαζόμενος να είναι καλός όταν παίρνει 20 και 22 ευρώ με συνθήκες αιχμαλωσίας και δουλείας στη Μανωλάδα. Δεν μπορεί ο μετανάστης να είναι καλός όταν καλύπτει όλα εκείνα τα εργασιακά ζητήματα της λεγόμενης επιλεκτικής ανεργίας και να γίνεται κακός όταν αυτός ο μετανάστης διεκδικεί, μαζί και με μας, με τον κάθε ενεργό δημοκρατικό πολίτη, την αναγνώριση των πολιτικών του δικαιωμάτων και των ατομικών του ελευθεριών. Σας ευχαριστώ.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Ο κύριος Αλεβυζάκης, Υπεύθυνος της Γραμματείας της ΓΣΕΕ για τους μετανάστες. Τι μπορεί να γίνει, τι κοινές δράσεις υπάρχουν μεταξύ ΓΣΕΕ και Δήμων, και τοπικής αυτοδιοίκησης;

Γ. ΑΛΕΒΥΖΑΚΗΣ: Φίλες και φίλοι, για να μπορούμε να μιλάμε για τους μετανάστες, θα πρέπει να δούμε τη συμβολή που είχαν στην ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας μας και από εκεί και πέρα να καταλάβουμε και να φτάσουμε σε ένα σημείο τέτοιο που να τους καταλάβουμε κιόλας.

Ποιος μπορεί να μας πει ή να αμφισβητήσει ότι δεν συνέβαλαν στην ένταξη της χώρας μας στην ΟΝΕ; Δεν συνέβαλαν στην επιτυχία των Ολυμπιακών Αγώνων; Στη δημιουργία υποδομών στη χώρα μας; Οι μετανάστες δεν είναι αυτοί που έδωσαν πνοή στο ασφαλιστικό σύστημα της χώρας μας; Δεν μπορούμε να πείσουμε ότι θα αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά τα προβλήματα των μεταναστών εάν δεν αναγνωρίσουμε πρώτα την προσφορά τους. Αυτές είναι οι διαπιστώσεις τις οποίες αξίζει να θυμόμαστε κάθε μέρα όταν προσεγγίζουμε ένα φαινόμενο που προκαλεί έντονες συζητήσεις όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και σε όλο τον κόσμο. Στεκόμαστε απέναντι από τις αντιλήψεις και τις νοοτροπίες, που θεωρούν ότι επειδή κάποιος ήρθε από κάποια άλλη χώρα, μιλάει μια άλλη γλώσσα, είναι διαφορετικός, δεν μπορεί να έχει τα ίδια δικαιώματα.

Η απάντηση είναι σαφής. Κάθε υποχρέωση αντιστοιχεί σε ένα δικαίωμα. Το μέλλον της κοινωνίας μας, το μέλλον της πόλης, του χωριού, της γειτονιάς είναι συνυφασμένα με το πώς θα αντιμετωπίσουμε το θέμα της μετανάστευσης. Το ζήτημα των μεταναστών δεν είναι ζήτημα φιλανθρωπίας. Σε μια δημοκρατία το στοίχημα συνοχής κερδίζεται ή χάνεται από την ικανότητά μας να ισορροπούμε δικαιώματα και υποχρεώσεις σε συνθήκες ισοπολιτείας. Προϋπόθεση γι' αυτό είναι οι μετανάστες να έχουν συμμετοχή στα όργανα που αποφασίζουν. Π.χ. στα πολιτικά κόμματα, γιατί όχι; Στα αγροτικά συμβούλια; Στα συνδικάτα; Στις μεταναστευτικές οργανώσεις, οι οποίες θα αναγνωρίζονται και από το ίδιο το κράτος και από την κοινωνία.

Η τοπική αυτοδιοίκηση άργησε -βέβαια «ποτέ δεν είναι αργά»- να ασχοληθεί με τους μετανάστες. Μέχρι σήμερα το μόνο αντικείμενο που είχε να κάνει η τοπική αυτοδιοίκηση είναι να κάνει τον ταχυδρόμο μεταξύ του μετανάστη και της πολιτείας. Χωρίς να έχει την υποδομή με αποτέλεσμα τα κυκλώματα να πλουτίζουν έξω από τα γραφεία των Δήμων, το οποίο συνεχίζει ακόμα αυτό το φαινόμενο.

Εμείς, πολύ έγκαιρα, από το 2005 είχαμε προτείνει να έχουν δικαίωμα ψήφου οι μετανάστες στις τοπικές εκλογές. Βέβαια η πολιτική που εφαρμόζεται στη χώρα μας, σκεπτόμενη πονηρά ή πελατειακά, αν θέλετε, έβγαλε το περίφημο άρθρο που λέει ότι: Για να μπορεί ένας μετανάστης να πάρει το επί μακρόν διαμένοντος θα πρέπει να ξέρει την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό της χώρας μας. Βέβαια εκ των υστέρων, η Επιτροπή που έφτιαξε το ίδιο το Υπουργείο, ήρθε να ακυρώσει και να πει ότι είναι παράνομη αυτή η παράγραφος του άρθρου. Δεν χρειάζεται να πάρει το πτυχίο για την ελληνική γλώσσα. Διαβάστε τη μελέτη που έχει βγάλει το Υπουργείο Εσωτερικών για την απλοποίηση της διαδικασίας, ακριβώς αυτό λέει. Δεν χρειάζεται, πουθενά δεν το λέει αυτό το πράγμα, ότι θα πρέπει ο επί μακρόν διαμένοντος να έχει πτυχίο για να ξέρει την Ελληνική γλώσσα.

Και να πούμε ότι με καλή πρόθεση το έκαναν. Μπορούν να μας πουν τι υποδομές υπάρχουν για να πάνε οι 450.000 μετανάστες στο σχολείο, να χάσουν 400 ώρες από τη δουλειά τους για να πάρουν αυτό το χαρτί, για να πάρουν το «επί μακρόν διαμένοντος»; Γιατί να το κάνουν αυτό; Για να πληρώσουν 900 ευρώ την πενταετία; Το παράβολο είναι 900 ευρώ. Όταν το χρόνο, ανά δύο χρόνια, είναι 150. Οι μεταναστευτικοί νόμοι που γίνανε μέχρι σήμερα είναι καθαρά εισπρακτικοί. Δεν υπάρχουν νόμοι οι οποίοι να μιλάνε για ενσωμάτωση ή να βοηθούν το μετανάστη.

Εμείς προτείνουμε στην τοπική αυτοδιοίκηση να πάρει την πρωτοβουλία, να σπάσει το κατεστημένο που υπάρχει μέχρι σήμερα, να δημιουργήσει δημοτικά συμβούλια άτυπα, μέσα στους Δήμους, σήμερα και όχι όταν ψηφιστεί ο νόμος για να έχουν δικαίωμα ψήφου. Δεν μπορεί τα παιδιά, η νεολαία, να κάνουν Συμβούλια Νεολαίας μέσα στους Δήμους και το παιδί το δικό μου, που πάει με το μετανάστη δίπλα, στην ίδια τάξη να μην έχει το δικαίωμα να συμμετέχει σ' αυτό το Συμβούλιο.

Τα παιδιά των μεταναστών, τα είπε και ο σύντροφος Κουβέλης, είναι άνθρωποι οι οποίοι έχουν χρόνια στη χώρα μας και είναι χωρίς πατρίδα και χωρίς χαρτιά. Το μόνο χαρτί που έχουν είναι ότι έχουν γεννηθεί σε κάποιο νοσοκομείο της Αθήνας ή της επαρχίας. Δεν έχουν τίποτα άλλο. Σε ένα διαβατήριο, αν υπάρχει πρεσβεία και υπάρχει διαβατήριο, μπορεί να είναι στο διαβατήριο τα παιδιά, αλλά είναι στο διαβατήριο της μάνας και όταν κυκλοφορούν έξω, αν είναι δύο παιδιά, δεν έχουν κανένα χαρτί που να αποδείξουν ποιοι είναι, που μένουν και από που έρχονται.

Εμείς απαιτούμε στα δημοτολόγια, να γίνει ξεχωριστό δημοτολόγιο που να εγγράφονται οι μετανάστες. Είναι προς όφελος και των μεταναστών και των δήμων. Και μη μου πείτε ότι αυτό είναι παράνομο ή παράτυπο ή ενάντια στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν είναι, ορίστε... αυτές είναι ταυτότητες Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι ο δήμος που την έχει εκδώσει και λέει: Άδεια για αλλοδαπό στο Βέλγιο. Είναι μια ταυτότητα η οποία δίνεται στο Βέλγιο, αυτή εδώ είναι στη Γερμανία, την οποία τη δίνει ο δήμος και εκεί δεν είχαν δικαίωμα ψήφου εκείνη την εποχή -μιλάω πριν 30 χρόνια- δεν υπήρχε μηχανογράφηση τότε. Και όμως, οι δήμοι εκδίδανε ταυτότητες στους μετανάστες, η μόνη διαφορά από του Έλληνα ήταν διαφορετικό χρώμα και έγραφε απ' έξω ότι ήταν ταυτότητα μετανάστη.

Άρα δεν πήραμε τίποτα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, από τα Ευρωπαϊκά κράτη, εμείς φτιάξαμε δικούς μας νόμους, χωρίς να πάρουμε την εμπειρία που υπήρχε και προχωράμε και βλέποντας και κάνοντας. Είναι σημαντικό τα παιδιά των μεταναστών, τα παιδιά που γεννιούνται στη χώρα μας, να έχουν δικαιώματα. Και ξέρετε ποιο είναι το μεγάλο πρόβλημα, που θα αντιμετωπίσουμε στην πορεία; Το ελληνικό κράτος θα τα σπουδάσει, θα βγουν επιστήμονες τα παιδιά αυτά. Θα επενδύσει επάνω τους χρήματα. Και κάποια στιγμή τα παιδιά αυτά θα είναι εργάτες, διότι στα 18 τους θα πρέπει να έχουν ένσημα αν δεν σπουδάζουν, αν έχουν δικαίωμα να σπουδάσουν, θα πρέπει να μαζεύουν ένσημα για να αποδείξουν το αυτονόητο.

Άρα ο ρόλος του Δήμου είναι σημαντικός, μπορεί να αναγκάσει τα κόμματα και την κυβέρνηση να πάρει και πρωτοβουλίες στη Βουλή με νομοθετήματα για να λυθεί αυτό το πρόβλημα, που μας ταλανίζει τώρα 15 χρόνια. Ευχαριστώ πολύ.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Ευχαριστούμε και εμείς. Ο κύριος Ρυλμόν, Επιστημονικός Συνεργάτης του Ινστιτούτου Εργασίας της ΑΔΕΔΥ και της ΓΣΕΕ, αν μπορούσατε να ...πριν τον Δήμαρχο ...έχουν αναφερθεί μια σειρά από ζητήματα, άλλα αφορούν τις εργασιακές σχέσεις, άλλα τις σχέσεις με τους δήμους, άλλα γενικότερα προβλήματα που αφορούν την ενσωμάτωση, τη συσσωμάτωση, όπως είπε ο Φώτης....

Π. ΡΥΛΜΟΝ: Συμφωνώ και εγώ με την ιδέα που αναπτύχθηκε ότι οι δήμοι μπορούν και πρέπει σ' αυτή τη φάση, σ' αυτή την περίοδο να παίξουν ένα σημαντικό ρόλο για την ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία και για τη διαδικασία, αυτή την επίπονη διαδικασία εξασφάλισης δικαιωμάτων αλλά και δικαιωμάτων με την ευρεία έννοια για μετανάστες που ζουν, εργάζονται στην Ελλάδα και για τα παιδιά τους.

Αυτό δεν είναι μια εύκολη υπόθεση. Νομίζω ότι πρέπει πολύ συνοπτικά να αναφερθώ στο γεγονός ότι στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρωπαϊκή Ένωση γενικότερα, υπάρχει σήμερα μια προσέγγιση του θέματος της μετανάστευσης, η οποία με τον πιο ευγενικό τρόπο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί υποκριτική. Δεν νομίζω δηλαδή, για να είμαι σύντομος, ότι η πολιτική που εφαρμόζεται στην Ελλάδα, πραγματικά προσπαθεί να εντάξει τους μετανάστες και προσπαθεί να τους εξασφαλίσει δικαιώματα και δε νομίζω ότι εφαρμόζεται και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης ένας τέτοιος προσανατολισμός.

Να πούμε ορισμένα συγκεκριμένα πράγματα. Η μετανάστευση στην Ελλάδα είναι σε μεγάλο βαθμό, κατά πλειοψηφία, μία μετανάστευση από τα Βαλκάνια. Με την ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αρχίζει πια μια διαδικασία κατά την οποίαν η μετανάστευση και επομένως το θέμα των δικαιωμάτων των μεταναστών, εργασιακών και άλλων, να αφορούν πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την ανοχή στην πραγματικότητα των κυβερνήσεων και της Ευρώπης συνολικά διαμορφώνεται, δημιουργείται μπροστά στα μάτια μας μια παράλληλη πανευρωπαϊκή αγορά παράνομης, όχι παράνομης, μαύρης εργασίας και οδηγούμαστε επομένως σε μία κατάσταση που σταθεροποιείται αυτός ο διχασμός σε ευρωπαϊκό πλέον επίπεδο.

Οι Βούλγαροι που έρχονται να εργαστούν στην Ελλάδα δεν έχουν στην πλειοψηφία τους δικαιώματα ίδια με αυτά που εξασφαλίζει ο νόμος, το ίδιο συμβαίνει με τους Ρουμάνους, και παρ' όλο που η Ευρωπαϊκή Ένωση ισχυρίζεται ότι επιδιώκει να μειώσει την αδήλωτη εργασία, δεν έχουν τεθεί ούτε σε ευρωπαϊκό αλλά ούτε σε εθνικό επίπεδο στόχοι οι οποίοι να πηγαίνουν πραγματικά προς αυτή την κατεύθυνση, και νομίζω ότι η άρνηση να τεθούν τέτοιοι στόχοι έχει σχέση και με τα προβλήματα που συναντούν οι μετανάστες για να νομιμοποιηθούν, την αναποτελεσματικότητα των νόμων για τη μεταναστευτική πολιτική και ούτω καθεξής.

Αυτό είναι το πλαίσιο, αυτό είναι το περιβάλλον στο οποίο κινείται το θέμα της μετανάστευσης. Είμαστε σε μία Ευρώπη, για να μη μιλήσουμε τώρα και να μην επεκταθούμε σε ευρύτερες γεωγραφικές ζώνες, είμαστε σε μία Ευρώπη, όπου οικοδομείται μία ενοποίηση με την ευρύτερη ανοχή απέναντι στην απουσία δικαιωμάτων για τους μετανάστες τόσο εργασιακών όσο και των άλλων δικαιωμάτων.

Πιστεύω ότι η κοινωνία πρέπει να κινητοποιηθεί για κάτι τέτοιο, δεν υπάρχει σε επίπεδο των πολιτικών και των οικονομικών ελίτ, δεν υπάρχει πρόθεση να παλέψουν για να ανατραπεί αυτή η κατάσταση και βέβαια επειδή τα προβλήματα είναι σύνθετα, έχουν εντοπιότητα, έχουν πολυπλοκότητα και μόνο σε τοπικό επίπεδο μπορούν να γίνουν πλήρως κατανοητά, η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί και πρέπει νομίζω να παίξει ένα πολύ σημαντικό ρόλο στο μέλλον. Αυτά ήθελα να πω.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Ευχαριστούμε. Ας έλθουμε και στην τοπική αυτοδιοίκηση τώρα, να μιλήσουμε με τον Δήμαρχο. Και ήθελα πριν, δεν ξέρω τι θέλετε να πείτε σχετικά ή τι πρωτοβουλίες έχετε να κάνετε, αλλά εγώ έχω το εξής ερώτημα: Σήμερα οι δήμοι παραπονιούνται ότι δεν έχουν χρήματα, δεν έχουν χρόνο, δεν έχουν δυνάμεις και όλα αυτά. Παρόλα αυτά εσείς αποφασίζετε να οργανώσετε ένα φεστιβάλ για τους μετανάστες, να ξοδέψετε δυνάμεις, χρήματα, να βγάλετε φυλλάδια, τα οποία είναι σε πολλές γλώσσες. Τι σας έκανε εσάς να αποφασίσετε κάτι τέτοιο; Αυτό μου έχει κάνει εντύπωση και γι' αυτό το ρωτώ εκτός διαδικασίας.

Ν. ΧΑΡΔΑΛΙΑΣ: Νομίζω είναι καλή ερώτηση για να μπούμε και στο θέμα που αφορά την τοπική αυτοδιοίκηση.

Ξέρετε, στην τοπική αυτοδιοίκηση, πράγματι δεν έχουμε χρήματα και δεν έχουμε χρήματα διότι επίσημα το κράτος παρανομεί. Χρόνια τώρα παρακρατεί πόρους που έχει θεσμοθετήσει για να αποδοθούν στην τοπική αυτοδιοίκηση και δυστυχώς όλες οι κυβερνήσεις μέχρι σήμερα παίζουν αυτό το μπαλάκι της μεταφοράς των αρμοδιοτήτων χωρίς τους αντίστοιχους πόρους στους δήμους. Ένα θέμα που θέλουμε να πιστεύουμε ότι αργά ή γρήγορα θα λήξει γιατί και δυνάμεις έχουμε και κουράγιο και μεράκι και διάθεση, στα θέματα που αφορούν τις κοινωνίες μας να πάμε προς τα εμπρός.

Και ξέρετε, επέλεξα και παρακάλεσα τον κύριο Κούλογλου να μιλήσω τελευταίος διότι όλες αυτές τις ημέρες βρισκόμαστε πολύ καρτερικά και παρακολουθούμε όλες αυτές τις συζητήσεις που γίνονται, διότι ο ρόλος μας εδώ, δεν έχουμε έρθει εδώ εμείς ως αυτοδιοίκηση, ως δημοτική αρχή, ως Δημοτικός Σύμβουλος στο Βύρωνα για να μιλήσουμε. Έχουμε έρθει για να ακούσουμε. Να μπορέσουμε να καθορίσουμε μια ατζέντα θεμάτων σε συνεργασία με την ΤΕΔΚΝΑ, υπό την αιγίδα της οποίας είναι και οι σημερινές εκδηλώσεις, να καθορίσουμε μια ατζέντα θεμάτων που θα αφορούν στο πώς θα αντιμετωπίσουμε καθημερινά ζητήματα των μεταναστών στις πόλεις μας.

Τα περισσότερα, από όσα θα έπρεπε να αναφερθούν, αναφέρθηκαν και στην πρώτη συζήτηση για τη δεύτερη γενιά των μεταναστών και στη χθεσινή συζήτηση για τη γυναίκα μετανάστρια αλλά και σήμερα και από τον κύριο Αλεβυζάκη αλλά και από τους υπόλοιπους αγαπητούς συνομιλητές. Και ξέρετε κάτι; Αυτή η πόλη εδώ του Βύρωνα -να είστε σίγουροι- ότι ξέρει και να δημιουργεί και να ισχυροποιεί θεσμούς. Τα όσα σημαντικά ειπώθηκαν αυτές τις ημέρες, μας έκαναν γνώστες των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες.

Φίλες και φίλοι,

Μιλώντας για τη μετανάστευση, πρέπει να ξεκινήσουμε από τρεις παραδοχές:

Πρώτη παραδοχή είναι ότι η μετανάστευση είναι ένα διεθνές φαινόμενο. Δεν αφορά μόνο στην Ελλάδα ή μόνο στην Ευρώπη. Αφορά στο σύνολο της παγκόσμιας κοινότητας.

Δεύτερη παραδοχή είναι ότι η τάση για μετανάστευση δεν είναι ένα καινούριο φαινόμενο. Είναι παλαιό όσο και ο σύγχρονος κόσμος μας. Σήμερα στον 21ο αιώνα, τον αιώνα της κινητικότητας σε όλα τα επίπεδα, ζούμε ξανά μια τέτοια εποχή. Μια εποχή ιδιαίτερης κινητικότητας του παγκόσμιου πληθυσμού.

Και τρίτη παραδοχή είναι ότι σε ευρωπαϊκό αλλά και ελληνικό επίπεδο, υπάρχει μια έντονη ανησυχία για τα αυξανόμενα φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας. Και παρ' ότι στη χώρα μας μπορεί να μην έχουν εκδηλωθεί βίαια ρατσιστικά φαινόμενα όπως σε άλλες χώρες της Δυτικής Ευρώπης, υπάρχει όμως πάντα ο φόβος του διαφορετικού. Και αυτό απεικονίζεται και στις δημοσκοπήσεις της κοινής γνώμης.

Τρεις παρατηρήσεις μετά τις τρεις παραδοχές. Η πρώτη έχει να κάνει με το γεγονός ότι η Ελλάδα υπήρξε, σε αντίθεση με πολλές άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, μια χώρα με εθνοτική ομοιογένεια πληθυσμού που έφθανε το 98%. Σήμερα οι μετανάστες αλλοδαποί εκτός χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών, της ΕΖΕΣ, υπολογίζονται συντηρητικά σε 900.000 περίπου. Συνυπολογίζοντας τους μετανάστες που έχουν κάρτα ομογενή, ο αριθμός ανέρχεται σε 1.150.000 ανθρώπους. Το 10,3% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Και βέβαια η Ελλάδα βρέθηκε αντιμέτωπη ξαφνικά με μια μεγάλη μεταναστευτική ροή στις αρχές της δεκαετίας του '90, κυρίως ίσως εξαιτίας της κατάρρευσης των καθεστώτων των Ανατολικών χωρών. Και η Ελληνική οικονομία είχε το μέγεθος εκείνο ώστε να μπορεί να δεχθεί την εισροή των οικονομικών ιδίως μεταναστών, των ανθρώπων εκείνων που με την εργασία τους στηρίζανε, στηρίζουν και θα συνεχίσουν να στηρίζουν την οικονομική μας ανάπτυξη με τα στοιχεία που έδωσαν και οι υπόλοιποι συνομιλητές, αλλά είναι οι ίδιοι οι οποίοι είναι έρμαιο της φθηνής και ανασφάλιστης, εν πολλοίς, εργασίας σε όλους τους τομείς της οικονομίας μας.

Η δεύτερη παρατήρηση είναι ότι σήμερα μιλάμε για ένα νέο είδος μετανάστευσης πληθυσμών που αναζητούν νέες πατρίδες για μόνιμη εγκατάσταση, δεν πρόκειται απλώς για μια πρόσκαιρη μετακίνηση πληθυσμού με κριτήριο την εργασία. Η μετανάστευση σήμερα δεν συνδέεται δηλαδή μόνο με την εργασία αλλά και με οικονομικά αλλά και αν θέλετε, με πολιτικές αστάθειες, που παρατηρούνται ιδιαίτερα στις χώρες της Ασίας και της Αφρικής.

Ο τρίτος λόγος είναι ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, και είναι μια παραδοχή που είναι σημαντική για την εξέλιξη της συζήτησης, δεν έχει αναπτύξει ακόμη τους κατάλληλους μηχανισμούς αντιμετώπισης των μεταναστευτικών και προσφυγικών προβλημάτων. Και αυτό πρέπει να το παραδεχθούμε με ειλικρίνεια, με θάρρος. Αντίθετα, η πολιτική της είναι αντιφατική, είναι ασυντόνιστη, είναι αδύναμη να αποτελέσει και είναι προσωπική γνώμη, εργαλείο αντιμετώπισης του προβλήματος.

Σε μια Ευρώπη που κατοχυρώνεται προς όφελος της οικονομίας η ελεύθερη μετακίνηση των κατοίκων της, σ' αυτή την ίδια Ευρώπη οι πολιτικές για τους εκτός της Ένωσης πληθυσμούς παραμένουν αμήχανες. Και βέβαια δεν έχουν άδικο όσοι υποστηρίζουν ότι φτιάξαμε έναν ενιαίο χώρο ελευθερίας για εμάς τους ίδιους, αγνοώντας προκλητικά όσους είναι έξω από αυτόν.

Μετά τις τρεις παραδοχές και τις τρεις παρατηρήσεις, υπάρχουν τρεις άξονες στρατηγικής για το τι πρέπει να γίνει για τους μετανάστες. Νομίζω, αναδείχθηκε από τις συζητήσεις αυτών των τριών ημερών. Γιατί στη χώρα μας τα στοιχειώδη και ατομικά κοινωνικά δικαιώματα δεν κατοχυρώνονται και δεν πρέπει να κατοχυρώνονται επιτέλους μόνον για όσους έχουν την ιδιότητα του πολίτη, για όλους εκείνους που κατοικούν εδώ και αισθάνονται πολίτες αυτής της χώρας.

Το πρώτο πράγμα νομίζω είναι το αυτονόητο. Το να ενθαρρύνουμε τους μετανάστες να εκφράζουν τον εαυτό τους, τη δημιουργικότητά τους, τον πολιτισμό τους μέσα από το σεβασμό στα δικαιώματά τους, αλλά αυτό πρέπει να εξασφαλίζεται με πράξεις, όχι με λόγια. Τα φαινόμενα του ρατσισμού πολλές φορές και στον κρατικό μηχανισμό που υπάρχουν, πρέπει να πατάσσονται με αυστηρότητα. Και σε τελική ανάλυση πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι αυτό είναι ένα στοιχείο που δεν αφορά εμάς, είναι ένα στοιχείο που αφορά την ίδια τη δημοκρατία μας.

Το δεύτερο είναι ότι πρέπει να ενθαρρύνουμε την ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Με σεβασμό, όμως, στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την τήρηση όλων των ασφαλιστικών και εργασιακών τους δικαιωμάτων. Ανασφάλιστη εργασία για ένα τμήμα του πληθυσμού σημαίνει επιστροφή στον εργασιακό Μεσαίωνα του 19^{ου} αιώνα. Και θυμίζει, αν θέλετε να το πω έτσι απλά, έναν άγριο καπιταλισμό κάποιων άλλων εποχών.

Το τρίτο ζήτημα είναι ότι πρέπει να ενθαρρύνουμε τη συμμετοχή τους σ' αυτό που λέμε τοπικός, πολιτικός και κοινωνικός ιστός. Στο λεγόμενο καθημερινό γίνεσθαι. Η συμμετοχή των μεταναστών στις εκλογές της τοπικής αυτοδιοίκησης μετά από ένα εύλογο χρονικό διάστημα παραμονής τους, πρέπει να εξετασθεί με σοβαρότητα και δεν θα πρέπει, σε τελική ανάλυση, να μας φοβίζει, να μας τρομάζει. Είναι ευθύνη δική μας να γινόμαστε καλύτεροι, οι Δήμαρχοι, τα Δημοτικά Συμβούλια, οι παρατάξεις, ώστε να μπορούμε να πείσουμε και τους οικονομικούς μετανάστες, οι οποίοι τα παιδιά τους πηγαίνουν στα σχολεία μας, πηγαίνουν στους παιδικούς μας

σταθμούς, ζουν ανάμεσά μας, συνεργαζόμαστε στα σπίτια μας, να τους πείσουμε ότι πραγματικά μπορούμε να τους παρέχουμε βασικούς άξονες κοινωνικής ένταξης και βασικά ζητήματα αλληλεγγύης.

Και εδώ ερχόμαστε στο ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης. Και ξέρετε, δεν θα μείνω μόνο στο γεγονός ότι όλοι συμφωνούμε ότι η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να παίξει σπουδαίο ρόλο. Και δεν αφορά την πρώτη γραμμή για ειρηνική συμβίωση και ένταξη των μεταναστών στην κοινωνία μας. Σήμερα οι δήμοι ούτως ή άλλως, ξέρετε πολύ καλά και αναφέρθηκε, το είπε και ο αγαπητός ο Φώτης Κουβέλης, ότι σε μια σειρά ζητημάτων που αφορούν τα θέματα των μεταναστών, αλλά παραμένουμε ταχυδρόμοι, ουσιαστικά, δηλαδή, μεταφέρουμε έγγραφα, δεν κάνουμε κάτι πιο σημαντικό.

Γι' αυτό, λοιπόν και η εμπλοκή της τοπικής αυτοδιοίκησης στη διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου, το οποίο, προσέξτε, είναι πολύ σημαντικό και διαδεδομένη σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προωθείται πολύ αμύχανα από τους θεσμούς και τα όργανα της Ένωσης. Όλες οι ευρωπαϊκές χώρες αναγνωρίζουν φερ' ειπείν, τις αυτοδιοικητικές αρχές ως έναν κρίσιμο παράγοντα στη διαμόρφωση και υλοποίηση μεταναστευτικών πολιτικών. Πολλές μάλιστα χώρες, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της Ελλάδας, αλλά και μεταξύ άλλων, του Βελγίου, παράδειγμα, της Ιταλίας, της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Ολλανδίας, αναθέτουν σ' αυτές συγκεκριμένες αρμοδιότητες, βέβαια και τους αντίστοιχους πόρους, στο πλαίσιο των διοικητικών διαδικασιών, που αφορούν στη χορήγηση των αδειών διαμονής.

Τι μπορούμε να κάνουμε; Καταρχάς πρέπει να τολμήσουμε περισσότερο. Και πρέπει να τολμήσει περισσότερο η πολιτεία, η οποία, πέρα από τη διάθεση και την πρόθεση ανθρώπων που έχω την τιμή να γνωρίζω και να έχω συνεργαστεί και στο παρελθόν, και μιλάω και για τον Πρόεδρο του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής, τον κύριο Ζαβό, και τον Υπουργό Εσωτερικών, που κατά καιρούς συζητάμε θέματα που αφορούν τα θέματα των μεταναστών, πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι πρέπει να κάνουμε βήματα προς τα εμπρός. Πρέπει να τολμήσουμε. Πρέπει να αποδείξει η πολιτεία ότι έχει θάρρος να προχωρήσει μια σειρά ζητημάτων. Να μην υπάρχει αυτή η αμηχανία και ο εγκλωβισμός στους λίγους, οι οποίοι, ουσιαστικά, παραθέτουν διάφορα φοβικά σύνδρομα που αφορούνε πολλές φορές τις τοπικές τους κοινωνίες ή την ίδια τους την πελατεία. Και αυτό πρέπει να γίνει ξεκάθαρο.

Πώς μπορεί να γίνει αυτό; Μόνο αν η τοπική αυτοδιοίκηση τολμήσει. Πάρεi συγκεκριμένες πρωτοβουλίες.

Εμείς στο Δήμο Βύρωνα και σε συνεργασία με την ΤΕΔΚΝΑ, θα το πω ξεκάθαρα και δημόσια, δεν σκεπτόμαστε να καθίσουμε σαν καλά παιδιά στο θέμα αυτό. Θα πάρουμε συγκεκριμένες πρωτοβουλίες και αυτή είναι η συνειδητή μας επιλογή. Συνειδητή επιλογή που λέει ότι θα προχωρήσουμε μέσα στη χρονιά που έρχεται και μέχρι το επόμενο Φεστιβάλ Μεταναστευτικών Κοινοτήτων στη δημιουργία τοπικού Συμβουλίου Μεταναστών, που θα αποτελέσουν και τους διαύλους επικοινωνίας και με τις δημοτικές αρχές αλλά και με τα δημοτικά δρώμενα, ειδικών δημοτικών υπηρεσιών που θα αφορούν στην πληροφόρηση, στο διάλογο, στη συμβουλευτική αλλά και στην εξυπηρέτηση των ίδιων των μεταναστών και πάνω απ' όλα με την αποτελεσματική συνεργασία των ίδιων των κοινοτήτων και των δικτύων τους, θα πάρουμε συγκεκριμένες πρωτοβουλίες συνεργασίας των Δήμων, στο πλαίσιο της ΤΕΔΚΝΑ, με μη κυβερνητικές οργανώσεις, με τα συνδικάτα, οι οποίες βρίσκονται στην πρώτη γραμμή ένταξης των μεταναστών, ώστε να προωθήσουμε, να πιέσουμε, να διεκδικήσουμε, να εξασφαλίσουμε τη δυνατότητα συγκεκριμένων τροπολογιών, σχεδίων νόμου, που θα απαντούν στα καθημερινά ζητήματα των μεταναστών, και πάνω απ' όλα θα προτείνουμε στην ΚΕΔΚΕ και στην ΕΝΑΕ, τη δημιουργία ενός παρατηρητηρίου ανταλλαγής πρακτικών.

Τι εννοώ; Δεν χρειάζεται να εφεύρουμε τον τροχό στην Ελλάδα. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχουν εφαρμοστεί επιτυχημένες πολιτικές κοινωνικής ένταξης, τις οποίες επιτέλους, μπορούμε να προσαρμόσουμε και να εφαρμόσουμε στις πόλεις μας. Και ακούστηκε κάτι για το δημοτολόγιο Μεταναστών. Ξέρετε, αυτή την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορούμε να την χρησιμοποιούμε κατά το δοκούν. Ή είμαστε διατεθειμένοι να ενσωματώσουμε τις πολιτικές μας στις οδηγίες της και να το κάνουμε στο σύνολό του, αλλά δεν μπορούμε να το κάνουμε αποτελεσματικά.

Και ξέρετε κάτι; Αυτό που εφαρμόζεται σε άλλες χώρες, πρέπει να εφαρμοστεί και εδώ. Είναι τραγικό, είναι απαράδεκτο, ένα παιδί το οποίο γεννιέται εδώ στον Βύρωνα από γονείς μετανάστες, οι οποίοι νόμιμα ζουν στην πόλη αυτή, να μην μπορεί μέχρι τα 18 του να εγγραφεί σε αθλητικό σωματείο και να εκδώσει δελτίο για να συμμετάσχει στις αθλητικές δραστηριότητες της πόλης. Είναι τριτοκοσμικό, είναι απαράδεκτο και πρέπει η αυτοδιοίκηση να δώσει λύσεις ή να ανοίξει δρόμους ώστε και η πολιτεία να πεισθεί ότι πρέπει να προχωρήσει.

Είναι απαράδεκτο μέχρι τα 18, τα παιδιά αυτά να μην έχουν ταυτότητα, να μην έχουν ρόλο, να μην έχουν χαρτιά. Και να πρέπει στα 18 τους, αφού η ίδια η πολιτεία έχει δαπανήσει χρήματα για την εκπαίδευσή τους, στους παιδικούς μας σταθμούς, στα σχολεία μας, να πρέπει ουσιαστικά να εξασφαλίσουν ένσημα για να έχουν το δικαίωμα του να παραμείνουν στη χώρα αυτή. Αλλιώς θα απελαθούν. Να απελαθούν πού; Εδώ γεννήθηκαν, εδώ μεγάλωσαν, εδώ ανδρώθηκαν, εδώ συμμετείχαν και εκείνοι και οι γονείς τους στα δρώμενα τα καθημερινά, τα κοινωνικά.

Αυτά είναι απλά παραδείγματα καθημερινότητας, τα οποία νομίζω, μιλάνε στην καρδιά και στην ψυχή του καθενός ξεχωριστά από μας. Και αν αφήσουμε στην άκρη μικροπολιτικές ή ιδεοληψίες ή εμμονές, και κοιτάξουμε την επόμενη μέρα, που είναι μια μέρα ανοικτή σε κάθε τι καινούριο, σε κάθε τι διαφορετικό, τότε είμαστε έτοιμοι να δώσουμε λύσεις. Και εμείς εδώ στον Βύρωνα, επειδή έχουμε αποδείξει και στο παρελθόν ότι πέρα και από διαφορετικές προσεγγίσεις, υπάρχουν ζητήματα που μπορούμε να συμφωνήσουμε, νομίζω το Δημοτικό Συμβούλιο θα μπορέσει να πάρει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες. Γιατί ξέρετε το να είμαστε όλοι διαφορετικοί και το να είμαστε όλοι ίσοι είναι μια καμπάνια που την τρέχουμε 6 χρόνια στον Βύρωνα, σε συνεργασία με την εκπαιδευτική κοινότητα, στα σχολεία μας, παντού.

Και αυτό μας ενθαρρύνει, διότι δεν αντιμετωπίζουμε αποσπασματικά τα ζητήματα αυτά. Προσπαθούμε να τα εντάξουμε σε μια γενικότερη λογική σε έναν κεντρικό άξονα. Και δεν θα μπορούσε να είναι διαφορετικό αυτό. Διότι ο Βύρωνα παραμένει ο Βύρωνα της προσφυγιάς, παραμένει ο Βύρωνα των κοινωνικών αγώνων. Όπως πολλά χρόνια, πολλές δεκαετίες πριν, από τη Σμύρνη μετανάστες, πρόσφυγες, οι παππούδες μας, οι γιαγιάδες μας ήρθαν σ' αυτή την πόλη, την ίδρυσαν, δούλεψαν σκληρά, για να μπορέσουμε σήμερα να συζητάμε τα αυτονόητα. Και το αυτονόητο είναι ότι επιτέλους πρέπει η ελληνική πολιτεία να τολμήσει. Και επιτέλους η τοπική αυτοδιοίκηση θα πάρει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, έστω και αν έχουμε αργοπορήσει. Σας ευχαριστώ.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Ο Φώτης Κουβέλης μου ζήτησε το λόγο για κάποια διευκρίνιση.

Φ. ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Όχι διευκρίνιση, μία προσθήκη. Στη χώρα μας τα νούμερα βέβαια δεν είναι σαφή. Δεν είναι σαφής ο αριθμός πόσοι μετανάστες βρίσκονται εδώ. Αλλά είναι εξαιρετικά φανερό ότι έχουμε μερικές δεκάδες χιλιάδες, για κάποιους άλλους εκατοντάδες χιλιάδες, οι οποίοι δεν είναι νομιμοποιημένοι. Αυτό τι σημαίνει; Αυτό δημιουργεί την υποχρέωση στην κυβέρνηση, και εμείς το έχουμε ζητήσει –προχθές μάλιστα, όταν συζητούσαμε στη Βουλή το προτεινόμενο Σύμφωνο, όπως λέγεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, να υπάρξει ένα καινούριο νομοθέτημα, με ευχερέστερους όρους νομιμοποίησης των ξένων πολιτών που βρίσκονται εδώ, εργάζονται, υπό καθεστώς εργασιακής ομηρίας, ανασφάλιστοι, με μεροκάματα τα οποία δεν αντιστοιχούν ούτε στο κατώτερο μεροκάματο της συλλογικής σύμβασης. Διαφορετικά δεν πρόκειται να τακτοποιηθεί το θέμα.

Είπε λίγο πριν ο κύριος Αλεβυζάκης για το παράβολο. Δεν είναι μόνο το παράβολο το οποίο είναι υψηλότατο. Είναι και οι άλλες προϋποθέσεις, είναι και ο αριθμός των ενσήμων, όλα αυτά δημιουργούν δυσκολίες, που δεν επιτρέπουν τη νομιμοποίηση, προσέξτε αγαπητοί φίλοι και φίλες, για μετανάστες που βρίσκονται ήδη στην Ελλάδα και πρέπει να νομιμοποιηθούν. Για να μην κινούνται στο κοινωνικό περιθώριο. Για να μπορούν να εντάσσονται αποτελεσματικά στην ελληνική κοινωνία.

Και βέβαια δεν θα αναφερθώ στο θλιβερό κεφάλαιο της μη παροχής πολιτικού ασύλου, διότι η χώρα μας κατέχει τα μαύρα πρωτεία, 1% είναι το πολιτικό άσυλο που δίδεται, 1% και μάλιστα για πολίτες που αποδεδειγμένα πρέπει να εξασφαλίσουν πολιτικό άσυλο, διότι αν γυρίσουν από εκεί που ξεκίνησαν, είναι βέβαιο ότι ή φυλακή θα πάνε ή θα οδηγηθούν στην κρεμάλα.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Και να σκεφτεί κανείς ότι δεν έχουν περάσει πολλά χρόνια που εμείς ζητάγαμε πολιτικό άσυλο αλλού. Δεν έχουν περάσει και τόσα πολλά. Ο κύριος Ζαβός επίσης ήθελε...

Α. ΖΑΒΟΣ: Ξέρετε, είναι λίγο περίεργο όταν χρειάζεται να πλειοδοτούμε σε κοινωνική ευαισθησία και να φαίνονται μερικοί ότι είναι λιγότερο κοινωνικά ευαίσθητοι από κάποιους άλλους, που είναι περισσότερο και το λέω γιατί πολλές φορές, όταν βρίσκομαι σε μία συζήτηση και υποχρεούμαι κατά την άποψή μου, να λέω την πραγματικότητα όπως είναι, νοιώθω σαν να είμαι λιγότερο κοινωνικά ευαίσθητος από τους άλλους. Θέλω να πω όμως ότι αυτό τουλάχιστον μέσα μου δεν το θεωρώ ότι ισχύει και νομίζω ότι είμαι εξίσου κοινωνικά ευαίσθητος όπως είναι όλοι οι υπόλοιποι.

Το λέω αυτό θέλοντας να πω το εξής: Αναφέρθηκε προηγουμένως και από τον κύριο Αλεβυζάκη και τώρα απ' ότι άκουσα και από τον κύριο Κουβέλη, το θέμα της νομιμοποίησης των μεταναστών, των μη νομίμων που

βρίσκονται στη χώρα. Και διερωτώμαι, είναι αλήθεια κοινωνική αναληψία το να λες το αφού αυτοί οι άνθρωποι βρίσκονται εδώ, γιατί δεν τους νομιμοποιούμε; Μπορούμε να δώσουμε απάντηση το τι θα γίνει, όταν πέρυσι μπήκαν 112.000 μη νόμιμοι μετανάστες στη χώρα; Όταν φέτος ξεπερνάει απ' ότι φαίνεται ο αριθμός τις 120.000 και τι θα γίνει αν θα δημιουργηθεί η αίσθηση ότι όποιος μπαίνει μέσα στη χώρα θα πρέπει να νομιμοποιείται; Έχει τη δυνατότητα, όλος αυτός ο κόσμος που θα μπαίνει μέσα στη χώρα, που μπαίνει με αυτές τις διαδικασίες, να γίνεται νόμιμος; Υπάρχει; Μπορεί δηλαδή, όταν γίνεται νόμιμος σημαίνει ότι τον εντάσσουμε στην αγορά εργασίας, έχουμε τη δυνατότητα λοιπόν να δεχτούμε όχι μόνο αυτούς. Γιατί, αν έχουμε τη δυνατότητα να δεχτούμε αυτούς, να δεχτούμε τους πάντες. Και αν μπορούμε να λύσουμε ως χώρα το παγκόσμιο πρόβλημα φτώχειας, εγώ θα νιώσω ιδιαίτερα υπερήφανος. Ειλικρινά το λέω.

Είναι εύκολο να το ακούμε, αλλά ξέρετε μία μελέτη του Ινστιτούτου, επειδή αναφέρθηκε, την οποία έκανε το Πανεπιστήμιο Αθηνών για εμάς, όχι εμείς, λέει ότι αν μπούνε 215.000 μετανάστες χαμηλής εξειδίκευσης τα επόμενα χρόνια στην Ελλάδα και τους βάλουμε μέσα στην αγορά εργασίας αυτομάτως, εκείνοι που θα πληρώσουν πρώτα το μάρμαρο θα είναι οι ίδιοι οι μετανάστες. Διότι θα δημιουργηθεί ανεργία σ' αυτούς που θα ξεπερνάει το 50%. Που θα πέσουν οι μισθοί τους από 25 έως 55%. Που θα δημιουργήσει χαμήλωμα των μισθών ακόμα και στους Έλληνες τους χαμηλόμισθους που εργάζονται στους ίδιους χώρους με αυτούς. Και που τελικά θα έχουμε μία αναδιανομή του εισοδήματος, υπέρ των πλουσιότερων και εις βάρος των φτωχότερων.

Ας έλθουμε λοιπόν να απαντήσουμε στο ερώτημα: Τελικά, το να πούμε ότι πρέπει να τους νομιμοποιούμε, πρέπει να δίνουμε και λύση στην άλλη πλευρά. Και το να λέμε ότι όποιος γεννιέται στην Ελλάδα, παίρνει αυτομάτως την ελληνική ιθαγένεια -βέβαια πρέπει να πούμε ότι σε καμία χώρα της Ευρώπης αυτή τη στιγμή, πλην της Ισπανίας, η οποία, όπως μας δήλωσαν θέλει να το αλλάξει αλλά δεν έχουν την απαιτούμενη πλειοψηφία στη Βουλή, δεν παίρνει την ιθαγένεια με το που γεννιέται ένα παιδί. Έχει δίκιο ο Δήμαρχος γι' αυτό που είπε προηγουμένως, ότι θα πρέπει να βρεθεί τρόπος ώστε το παιδί που γεννιέται στη χώρα να έχει τη δυνατότητα της συμμετοχής του της ισότιμης, εφ' όσον ζει νόμιμα στη χώρα, σε όλα αυτά τα αθλητικά δρώμενα ή οπουδήποτε αλλού. Και προωθείται αυτή τη στιγμή, απ' ό,τι ξέρω και θα περάσει τις επόμενες ημέρες από τη Βουλή, η δυνατότητα στα παιδιά που φτάνουν 18 χρονών να παίρνουν απευθείας την ιδιότητα του επί μακρόν διαμένοντος για να μη χρειάζονται όλα αυτά που ανέφεραν.

Η πρόταση δε του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής και την έχω πει και σε συνεντεύξεις, είναι ότι όποιο παιδί γεννιέται στην Ελλάδα, πηγαίνει σε σχολείο εδώ και φθάσει στα 18 του χρόνια, να παίρνει αυτομάτως την ελληνική ιθαγένεια εφόσον το επιθυμεί, και το τονίζω, εφόσον το επιθυμεί και εφόσον νοιώθει Έλληνας και το τονίζω για τον εξής λόγο. Γιατί υπάρχουν και παιδιά τα οποία δεν θέλουν να πάρουν ελληνική ιθαγένεια. Μίλησα με μια Κινέζα κοπέλα πρόσφατα, που μιλάει άριστα ελληνικά, και της είπα για ποιο λόγο δεν παίρνετε την ελληνική ιθαγένεια, δεν κάνει αίτηση. Και μου είπε, αν πάρω την ελληνική ιθαγένεια, χάνω αυτόματα την κινέζικη και θα χρειάζομαι βίζα για να πάω πίσω στη χώρα μου.

Και τέλος, επειδή μιλήσαμε για το θέμα της ελληνικής γλώσσας. Και αν θα πρέπει να την ξέρουν, που είπε ο κ. Αλεβυζάκης. Δεν υπάρχει χώρα που να δίνει την ιδιότητα του επί μακρόν διαμένοντος και να μη βάζει απαραίτητη προϋπόθεση τη γνώση της γλώσσας της χώρας. Καμία. Και πώς θα συμμετέχει σε τοπικές εκλογές ένας άνθρωπος ο οποίος δεν θα καταλαβαίνει τι ψηφίζει; Διότι αν δεν καταλαβαίνει τη γλώσσα, πώς θα ξέρει τι θα του πει ο κύριος Ασκούνης, ας πούμε ως Δήμαρχος; Τι πρεσβεύει ο κύριος Ασκούνης; Πώς θα ξέρει τι λέει ο κάθε φορέας, πώς θα ξέρει για ποιο πράγμα ψηφίζει; Εάν δεν γνωρίζει τι είναι η τοπική αυτοδιοίκηση, επειδή το θεωρούμε ότι αυτό δεν θα πρέπει να υπάρχει.

Άρα είναι εύκολο να βγούμε και να υπερθεματίζουμε κάποια πράγματα και να λέμε, ξέρετε πάρτε τα όλα, όλα δικά σας. Έτσι; Αλλά θα πρέπει να ξέρουμε ότι θα πρέπει να ισορροπούμε ανάμεσα στην πραγματικότητα, στο ρεαλισμό και σε καταστάσεις που δεν θα προκαλέσουν αντίθετες αντιδράσεις. Γιατί πάρα πολλές φορές, το τηλέφωνό μου, επειδή δεν ξέρω γιατί αλλά μας ταυτίζουν με την κυβέρνηση, παίρνουν τηλέφωνο και νομίζουν πως για ό,τι γίνεται φταίμε εμείς ή το εισηγηθήκαμε εμείς. Και μας βρίζουν από το πρωί ως το βράδυ, πολλοί Έλληνες για το ότι φέρνουμε και ότι έχουμε ανοίξει τις πόρτες και κουβαλάμε τους μετανάστες συνέχεια.

Καταλαβαίνετε λοιπόν, ότι αν δεν υπάρξει ισορροπία, αν δεν τηρηθεί ισορροπία ανάμεσα στις οποιοσδήποτε προτάσεις και δράσεις κάνουμε, μπορούμε και κινδυνεύουμε να οδηγηθούμε σε αντίθετα αποτελέσματα από αυτά που θέλουμε να πετύχουμε. Εμείς πιστεύουμε ότι έχουν γίνει πάρα πολλά βήματα, θα μπορούσα να σας τα απαριθμήσω αλλά δεν είναι η ώρα. Σε κάποια άλλη στιγμή όμως, ναι. Έχουν γίνει. Ακόμα και η Εθνική Επιτροπή που μετέχουν οι πάντες και που πρέπει να συμφωνούμε για να προχωράμε, εγώ το θεωρώ ότι είναι ένα πάρα πολύ θετικό βήμα για τη χώρα μας και ίσως δεν υπάρχει σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα αυτό.

Πρέπει να αναγνωρίζουμε και τα θετικά και κάποια στιγμή, ας συζητήσουμε λίγο επί της ουσίας γιατί είναι άσχημο να συζητάμε μόνο με συνθήματα. Αυτά ήθελα να πω, ευχαριστώ.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Μάλιστα, τώρα στη συζήτηση έχουν τεθεί ορισμένα σημαντικά σημεία αλλά -επειδή έχουν ζητήσει το λόγο θα στο δώσω μετά. Ναι παρακαλώ...

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Εγώ δεν καταλαβαίνω γιατί έχει το δικαίωμα ο κύριος Ζαβός να παρουσιάζει την εκδοχή του για αυτά που συμβαίνουν...

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Θα την έχεις αμέσως μετά εσύ...

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Εγώ συνεχίζω να μην το καταλαβαίνω αυτό. Γιατί παρουσιάζει μια πραγματικότητα, η οποία είναι φανταστική. Δεν είναι αυτά που συμβαίνουν στη χώρα μας.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Εσύ θέλεις να απαντήσεις σε αυτά που είπε ο κύριος Ζαβός τώρα. Μάλιστα. Ο κύριος Ζαβός μου είχε ζητήσει από πολλή ώρα να πει κάτι. Ας πούνε και από κάτω και θα θυμίσω εγώ τι είπε ο κύριος Ζαβός και θα επανέλθεις εσύ, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα, μη στεναχωριέσαι.

Σ. ΤΖΩΡΤΖΙΩΤΗΣ: Απ' ότι φαίνεται η συζήτηση έχει ανάψει, για να μη φάω πολύ το χρόνο... Τζωρτζιώτης Σταύρος, Δημοτικός Σύμβουλος της Αριστερής Παρέμβασης.

Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης και μετανάστες νομίζω ότι έχει πολλά πράγματα αν τον δούμε από όλες τις σκοπιές. Αν εξετάσουμε πρώτα και κύρια το ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης για τους ντόπιους και δούμε ότι αυτά τα χαρακτηριστικά, τα κοινωνικά χαρακτηριστικά, όποια και αν είχε ο δήμος, χάνονται, σκεφτείτε πόσο αυτά χάνονται για τους ίδιους τους μετανάστες.

Οι μετανάστες αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα. Να σας πω το εξής: Οι μετανάστες συμβάλουν στην οικονομική πολιτική του Δήμου ή θα έλεγα στον προϋπολογισμό του Δήμου με τα δημοτικά τέλη, όπως πληρώνουν όλοι οι άλλοι. Δεν φτάνει όμως μόνο αυτό, συμβάλλουν και με τα παράβολα που πληρώνουν ο καθένας για να πάρει την παραμονή του. Μόνο σας λέω για το 2008, ο προϋπολογισμός του Δήμου Βύρωνα είναι 250.000 ευρώ που θα εισπράξει από τους μετανάστες. Σκεφτείτε δηλαδή τι ποσό είναι αυτό και αν αυτό το ποσόν γυρίζει στους μετανάστες. Ένα.

Δεύτερον, η τοπική αυτοδιοίκηση πώς συμπεριφέρεται στους μετανάστες; Θα έχουμε δει όλοι μας να κουβαλάνε κάποιοι το μπόγο με τις μικροπραγματίες τους στον ώμο. Μόλις τους βλέπει η Δημοτική Αστυνομία ή η Αστυνομία αμέσως μπορεί να τους αρπάξει, να τους βάλει μέσα και πιθανόν να πάνε και για απέλαση. Πριν από λίγο καιρό, πριν από ένα μήνα, δύο, δεν θυμάμαι πόσο ακριβώς, ένας μετανάστης έχασε τη ζωή του γιατί προσπάθησε να αποφύγει ένα τέτοιο μπλόκο. Άρα από αυτή τη σκοπιά βλέπουμε ότι η τοπική αυτοδιοίκηση μάλλον δεν είναι άμοιρη ευθυνών και για αυτά βέβαια που προσφέρει και για αυτά που κάνει στους ίδιους τους μετανάστες.

Από την άλλη σκοπιά, οι μετανάστες αντιμετωπίζουν προβλήματα, όπως ειπώθηκε, αν έχουν το δικαίωμα να εγγράψουν τα παιδιά τους στο σχολείο, να πάνε στους παιδικούς σταθμούς, πώς δηλαδή μια μάνα που δουλεύει στα σπίτια, καθαρίζει, φυλάει παιδιά, δεν ξέρω και εγώ τι, και δεν έχει ασφαλιστική κάλυψη; Αυτή κατά τα άλλα δεν έχει το δικαίωμα να εγγράψει τα παιδιά της στους παιδικούς σταθμούς, γιατί εκτός από αυτό, χρειάζεται να έχει βεβαίωση από τον εργοδότη, αν την πάρει βεβαίως, και δεν φτάνει μόνο αυτό. Χρειάζεται να έχει και νόμιμη παραμονή, που πολλοί από αυτούς δεν την έχουν. Και αναγκάζονται να αφήνουν μωρά παιδιά ακόμα στην κούνια, δηλαδή να τα φυλάει το αδελφάκι τους και ούτω καθεξής.

Να πω και άλλα. Στο Δήμο Βύρωνα, επειδή ακούστηκε και για το ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπάρχει ένα πρόγραμμα, το οποίο το μάθαμε, όπου φιλοξενούνται κάποιοι μετανάστες. Αυτό το πρόγραμμα είναι με κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση από τη μια μεριά προσφέρει, προσέξτε, κάποια κονδύλια, κάποιες ασπιρίνες, για τρίμηνη υποδοχή ή κάλυψη κάποιων μεταναστών. Βέβαια, μετά από αυτή την τρίμηνη, δεν προσφέρει τίποτα και μπορούν αυτοί να φύγουν ή να τους διώξουν. Προσέξτε. Λύνεται το πρόβλημα των μεταναστών με αυτό τον τρόπο; Αν δεν υπάρχει μια σταθερή λογική και πολιτική έτσι ώστε οι μετανάστες όχι να ενσωματωθούν –δεν είναι το θέμα να ενσωματωθούν– πρώτα και κύρια να μπορέσουν να αισθανθούν άνετα στο χώρο που βρίσκονται. Πρώτα και κύρια πρέπει να μπορέσουν να κρατήσουν τα ήθη και τα έθιμά τους, να έχουν τα δικαιώματά τους, να διατηρήσουν τις παραδόσεις τους.

Ως Αριστερή Παρέμβαση το έχουμε πει αυτό πριν από μία δεκαετία, χαιρόμαστε που σήμερα το λέει και ο κύριος Δήμαρχος και πιστεύω να γίνει συζήτηση και στο Δημοτικό Συμβούλιο, γιατί πριν δύο μήνες που έγινε η συζήτηση για το πρόγραμμα αυτό της τρίμηνης φύλαξης δεν ειπώθηκε κάτι. Έπεται η συνέχεια για άλλους, ανανεώνεται κυρία Αδαμοπούλου.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Αυτή είναι για μετανάστες ή για πρόσφυγες;

Σ. ΤΖΩΡΤΖΙΩΤΗΣ: Για πρόσφυγες, εν πάση περιπτώσει. Πρόσφυγες, μετανάστες το ίδιο είναι, αν το δούμε.

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Δεν είναι το ίδιο...

Σ. ΤΖΩΡΤΖΙΩΤΗΣ: Εντάξει, για να λυθούν τα προβλήματα των μεταναστών πρέπει το μόνο που έχουν και οι ίδιοι οι μετανάστες, να συμπαραταχθούν μαζί με τους Έλληνες εργαζόμενους, οι Έλληνες εργαζόμενοι μαζί με τους ίδιους τους μετανάστες για να ανατραπούν όλες αυτές οι πολιτικές, που οι μεν δίνουν κάποια ψίχουλα από την άλλη δεν διστάζουν, όμως, να τους στέλνουν και σε απελάσεις. Πρέπει στην ουσία δηλαδή να ανατραπούν αυτές οι πολιτικές και να ανατραπούν συνολικότερα οι ίδιες οι λογικές που εκπορεύονται, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι κυβερνήσεις και άλλα. Ευχαριστώ.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Εσείς είχατε ζητήσει; Ναι, εσείς και μετά, ορίστε.

ΜΕΛΟΣ ΦΟΡΟΥΜ: Θέλω να ευχαριστήσω στην αρχή τον κύριο Δήμαρχο, που για πρώτη φορά υπάρχει μια τέτοια πρωτοβουλία, που μπορούμε να στηρίζουμε μία μεταναστευτική πολιτική με κάποιο τρόπο και θέλω να πιστεύω ότι εμείς στο Φόρουμ, που είμαι μέλος στο Φόρουμ, να αρχίσουμε μια νέα σελίδα με το θέμα των μεταναστών με αυτή την πρωτοβουλία απόψε, αυτές τις μέρες.

Χαίρομαι απόψε που άκουσα τον κύριο Ζαβό να μιλάει και δεν κατάλαβα ακόμα με αυτά τα ωραία που είπε, το Ινστιτούτο αυτό παράγει πολιτική ή εκτελεί μία συγκεκριμένη πολιτική; Αν παράγει, όπως πρέπει, εμείς είμαστε εδώ σαν Φόρουμ για διάλογο και είμαστε νόμιμοι πια σαν οργάνωση, δεν υπάρχει μια επίσημη εκπροσώπηση για τους μετανάστες να μιλάμε και να κάνουμε πολιτική. Όχι, είμαστε εδώ νόμιμοι και το άλλο μεταξύ αυτών που είπατε κ. Ζαβέ, είπατε στην Ολλανδία κάτι, ότι εκεί πέρα τα παιδιά πληρώνουν, εδώ δεν πληρώνουν και αυτά. Ήθελα να σας πω ότι στην Ολλανδία και άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, που για μένα δεν είναι παράδειγμα, εγώ θέλω το παράδειγμα πάντοτε να το έχω εδώ στην Ελλάδα σαν δεύτερη χώρα, που έζησα τόσα χρόνια, που προσπαθώ να είμαι εντός της κοινωνίας αλλά στην Ολλανδία υπάρχει πολιτική. Η πολιτική εκεί προστατεύει τον πολίτη, προστατεύει την κοινωνία και από την άλλη πλευρά, βοηθάει, ρυθμίζει σωστά την ένταξη των μεταναστών στην κοινωνία αυτή. Και δεν ξέρω μήπως δεν ξέρετε, αλλά δεν μπορούμε να πούμε μόνο εδώ δεν πληρώνουν, εκεί πληρώνουν. Πολλά πράγματα γίνονται στον εκεί Ευρωπαϊκό χώρο, δεν το ξέρουμε ίσως.

Στο τέλος, θέλω να καταλήξω σε δύο σημεία. Το πρώτο θέλουμε να αρχίσουμε σαν Φόρουμ ένα διάλογο για να δούμε τον ρόλο των Δημάρχων. Γιατί όταν εμείς παλεύουμε για ένταξη των μεταναστών στην κοινωνία, ο μετανάστης ζει στη γειτονιά εδώ πέρα, εδώ ζει, εδώ βρίσκεται. Εδώ πάει το παιδί του στο σχολείο, εδώ δουλεύει. Ο Δήμαρχος που ξέρει τις λεπτομέρειες καλά, θέλουμε διάλογο να βοηθήσουμε και να μάθουμε και εμείς να συνεργαστούμε. Τώρα πια εμείς ζητάμε να μάθουμε με ποιον να κάνουμε διάλογο, είμαστε έτοιμοι, είμαστε Φόρουμ, βρισκόμαστε νόμιμοι. Φαίνεται εκεί πέρα χάνονται, όπως είπατε, επιτροπές, επιτροπές, επιτροπές.

Τελικά εδώ και είκοσι χρόνια από τότε που υπήρξε αυτό το φαινόμενο που λέγεται μετανάστης, δυστυχώς στην Ελλάδα και όλες οι κυβερνήσεις που είδαμε, δεν ακούσαμε μία πολιτική, μια εθνική πολιτική που να αντιμετωπίζει το θέμα των μεταναστών. Να πουν τι μετανάστες θέλουν. Από πού; Τον αριθμό, την ποιότητα, δεν το ακούσαμε αυτό καθόλου. Ακούμε κάπου-κάπου μία φωνή στη Βουλή, μία φωνή του Δημάρχου και... αυτά.

Το τελευταίο που θέλω να πω, να το ακούσετε όλοι, ίσως είναι σημαντικό αυτό. Εμείς παλεύαμε χρόνια να είναι το Φόρουμ που μπορεί να εκφράζει τη θέση των μεταναστών. Φθάσαμε στο σημείο να είναι νόμιμο. Υπάρχουν πολλά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε λόγω του ότι λείπει η πολιτική από την κυβέρνηση, το κράτος, την πολιτεία και έτσι αν χάνεται αυτή η προσπάθεια, αν αυτό το Φόρουμ χαθεί, θα έχει συνέπειες πολλές στην κοινωνία και για μία πολιτική για τους μετανάστες. Ευχαριστώ.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Ευχαριστούμε και εμείς. Πριν συνεχίσουμε με τις παρεμβάσεις από κάτω, ήθελα να θυμίσω απλώς ότι το θέμα στη συζήτησή μας σήμερα είναι η μετανάστευση και η τοπική αυτοδιοίκηση. Έχουμε στην Ελλάδα την τάση να συζητάμε γενικά, να γενικεύουμε όλες τις συζητήσεις, και να μην καταλήγουμε πουθενά στο

τέλος. Και φοβάμαι ότι αυτό το συλ σκέψης και συζήτησης που πολλές φορές το διαδίδουν και τα τηλεοπτικά παράθυρα, στις ημέρες μας ιδιαίτερα, έχει επηρεάσει και τους μετανάστες. Και όλοι αρχίζουμε και συζητάμε γενικά πράγματα, βέβαια σήμερα σε μια τέτοια συζήτηση αναγκαστικά τίθενται και γενικότερα ζητήματα αλλά καλό θα ήταν να προχωρήσουμε και σε κάποιες πιο πρακτικές λύσεις και να βοηθήσουμε, αν θέλετε να πιάσουμε τον Δήμαρχο για να κάνει κάτι, από τη στιγμή που πήρε την πρωτοβουλία να ξεκινήσει αυτό το διάλογο. Καλό θα είναι να του πούμε ορισμένα πράγματα για τους Δήμους.

Γιατί αν μιλήσουμε γενικότερα για διάφορα άλλα πράγματα, φοβάμαι ότι δεν θα καταλήξουμε πουθενά. Θα ευχαριστηθούμε όλοι που είπαμε τον καημό μας, θα φύγουμε και θα παραμείνουν τα ίδια πράγματα για όλους και ειδικά για τους μετανάστες. Αυτό σαν παρατήρηση, από εκεί και πέρα, δημοκρατία έχουμε, ο καθένας λέει ό,τι θέλει. Παρακαλώ. Εσείς. Μετά είναι ένας συνάδελφος από εκεί, μετά η κυρία και μετά εσείς.

ΠΑΡΙΣΤΑΜΕΝΟΣ: Καλησπέρα σε όλους και συγχαρητήρια κύριε Δήμαρχε, γιατί πρώτη φορά στην Ελλάδα, κατά τη γνώμη μου είναι μια ιστορία που ξεκινήσατε εσείς. Και πήρατε πρωτοβουλία για να γίνει το φεστιβάλ των Μεταναστευτικών Κοινοτήτων μαζί, που δεν έχει γίνει ποτέ, ίσα-ίσα είμαστε μαζί και είμαστε οικοδεσπότες, όπως είπατε, και ευχαριστούμε κύριε Κούλογλου, γιατί θυμάμαι ότι είχατε κάνει ένα πάρα πολύ ωραίο ντοκιμαντέρ «Ρεπορτάζ Χωρίς Σύνορα» και ήδη ήμουν εκεί μέσα και είχατε δείξει τότε εικόνα που τώρα μιλάνε τα παιδιά για τα σύνορα που σκοτώνεται ο κόσμος.

Η παρέμβαση, η ερώτησή μου είναι πάνω στο θέμα της νομιμοποίησης που εδώ αναφέρθηκε από τον κύριο Ζαβό, βεβαίως θέλω να του απαντήσω ή να μας εκφράσει λιγάκι ότι νομίζω τέτοιες ομιλίες πάντα δημιουργούν φόβο στην ελληνική κοινωνία όταν αυξάνεται ο αριθμός των μεταναστών. Έρχονται πάρα πολλοί, μπαίνουν πάρα πολλοί, δεν έχουν δουλειά, θα γίνουν αυτά. Άρα εδώ υπάρχει άλλη εκπροσώπηση ας πούμε ο κύριος Αλεβυζάκης, που ξέρει πάρα πολύ καλά και εμείς όλοι που έχουμε καθημερινή επαφή με τους μετανάστες, ότι όσοι βρίσκονται εδώ πρόσφυγες και μετανάστες, δουλεύουν. Το ζήτημα είναι η νομιμοποίηση.

Κατά τη γνώμη μου δεν υπάρχει έρευνα πόσοι υπάρχουν νόμιμοι και πόσοι δεν έχουν χαρτιά, ανεπίσημοι, ούτε από το κράτος, ούτε από κάποιο Ινστιτούτο. Δεν ξέρω με τι τρόπο κάνουν την έρευνα αλλά είναι 50% ανεπίσημοι μετανάστες, 50% επίσημοι. Και όλοι δουλεύουν. Αυτό είναι ένα ζήτημα και για το ΚΕΣΕ που λέμε, ένα ζήτημα για τους μετανάστες και για την ελληνική κοινωνία, ότι εφόσον δουλεύουν όλοι και δεν έχουν χαρτιά, από αυτή την πλευρά χάνει και το κράτος, χάνει η κοινωνία, οι Έλληνες και ήδη υπάρχει ένα μεγάλο ζήτημα για το ΚΕΣΕ. Νομίζω ότι αρκεί να γίνει κάποιο συμφωνητικό στην Ελλάδα, να αποφασίσουν πλέον απαγόρευση της μαζικής νομιμοποίησης των μεταναστών, που δεν έπρεπε, η Ελλάδα δεν είναι Γαλλία, δεν είναι Γερμανία, δεν είναι Ολλανδία, υπάρχει διαφορά στην Ελλάδα. Πρέπει να μην υπάρχει απόφαση γι' αυτό, πρέπει να γίνει μαζική νομιμοποίηση που χρειάζεται εδώ στην Ελλάδα.

Το άλλο είναι ότι και εδώ που ζουν οι μετανάστες νόμιμοι, ακόμη υπάρχει μεγάλη ταλαιπωρία από την Περιφέρεια. Ποιος μπορεί να μας απαντήσει γιατί οι άδειες δεν βγαίνουν από την Περιφέρεια, ειδικότερα αυτή τη στιγμή στον Πειραιά; Έχουν καταθέσει τεράστιο παράβολο, λεφτά, 900 ευρώ, 300 ευρώ, μόνο ζητάνε τα λεφτά τίποτα άλλο. Άμα ξεχάστηκα εγώ να πάω να γραφτώ ότι γεννήθηκε ένα παιδί στο σπίτι μου ή άλλαξα εγώ αριθμό διαβατηρίου, σε ένα μήνα θα δεχτώ παράβολο 220 ευρώ, 250 ευρώ, μέσα σε ένα μήνα πρέπει να πάω να γραφτώ εκεί, να ενημερώσω.

Αυτούς όλους τους όρους που βάζετε για μας, για τους μετανάστες δηλαδή, είναι ένα μεγάλο πρόβλημα αυτή τη στιγμή. Αυτό είναι πολύ τραγικό. Πάρα πολύ τραγικό.

ΠΑΡΙΣΤΑΜΕΝΟΣ: Ο κύριος Ζαβός έχει πολλά να απαντήσει μετά ... Ολοκληρώνω, δεν έχει τίποτα, μιλάμε ότι αυτά είναι προβλήματα που είναι και για την τοπική αυτοδιοίκηση να ακούει και να ακούει και το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, που μας λένε ότι δεν υπάρχει καμία εκπροσώπηση. Εντάξει, δέχομαι ότι δεν υπάρχει εκπροσώπηση -δεν εκπροσωπεί το κράτος, αλλά εφόσον μιλάει αντίθετα με τα αιτήματά μας, πρέπει να μας απαντήσει. Αυτό είναι το θέμα. Διότι καμία ευρωπαϊκή χώρα, όπως λέτε, δεν παίρνει τόσο τεράστιο παράβολο και δεν δίνει άδεια παραμονής παρά μόνο σε ένα χρόνο, δύο χρόνια, δηλαδή μέσα σε τρεις μήνες. Υπάρχουν ρυθμισμένα πράγματα. Όταν μιλάμε για Γαλλία, Γερμανία και Δανία, οπότε πρέπει να κάνουμε τα ίδια πράγματα, όπως κάνουν και αυτοί, όταν παίρνουν. Γιατί δεν υπάρχει συμφωνία;

Το άλλο, για τη γλώσσα που λέτε, ότι βεβαίως, έχω μάθει ότι στην Ολλανδία και στην Γερμανία έβαλαν επαρκή γνώση για τη γλώσσα για να πάρουν επί μακρόν άδεια παραμονής αλλά υπάρχουν και άλλες δυσκολίες και προϋποθέσεις. Δηλαδή τώρα που είπατε παράδειγμα ότι πρέπει να ξέρει ποιον θα ψηφίζει τον κύριο Νίκο ή τον κύριο Φώτη, πρέπει να ξέρω εγώ ποιος κάνει καλύτερη πολιτική με τη γνώση, αυτό είναι αίτημά μας ότι για να

ενταχθούμε εμείς μέσα στην ελληνική κοινωνία πρέπει να μάθουμε την ελληνική γλώσσα και πρέπει να μάθουμε όλοι οι μετανάστες και οι πρόσφυγες που είναι στην Ελλάδα. Όμως δεν πρέπει να μην έχω λεφτά 8.500 ευρώ εισόδημα συνέχεια για δύο χρόνια και μετά θα έχω δικαίωμα να κάνουμε αίτηση για άδεια επί μακρόν διαμονής. Δεν πρέπει να υπάρχουν πέντε χρόνια συνέχεια ένσημα και μετά να έχουμε δικαίωμα να κάνουμε αίτηση. Υπάρχουν και άλλες δυσκολίες. Εκεί δεν αναφερθήκατε εσείς. Αυτά δεν γίνονται, δηλαδή να υπάρχουν 15 άλλες διάφορες. Δεν είναι μόνο εμπόδιο η επαρκής γνώση, το δίπλωμα, από τη Γενική Γραμματεία Ενηλίκων που δεν έχει τη δυνατότητα να καλύψει όλους τους μετανάστες, εκατομμύρια που ζουν εδώ και από την άλλη πλευρά υπάρχουν και άλλες προϋποθέσεις, που βεβαίως θα παραμείνουν έξω ένας μεγάλος αριθμός των μεταναστών. Ακόμα και το 2011 που μας λέει ο κύριος Παυλόπουλος μετά από το 2011 θα υπάρχουνε δικαιώματα να ψηφίζουν στην τοπική αυτοδιοίκηση. ..Ευχαριστούμε πολύ για την προσοχή σας.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Ωραία, εντάξει, έχετε θέσει αρκετά ζητήματα... Ορίστε...

Π. ΑΝΑΣΤΟΥΛΗΣ: Καλησπέρα σας, για να μην τρώμε πολύ το χρόνο, τρία λεπτά μονάχα θέλω. Συμφωνώ με αυτά που είπε και ο προηγούμενος ομιλητής. Απλά λίγο τα μαζεύω στο μυαλό μου.

Απευθυνόμαστε προς την κεντρική εξουσία να σταματήσει αυτή η ιστορία με τη γραφειοκρατία. Άμεσα οι μετανάστες να μπορούν να παίρνουν τα χαρτιά παραμονής στη χώρα, αυτό το γαϊτανάκι το γραφειοκρατικό πρέπει να καταργηθεί. Είναι απαράδεκτο στον 21^ο αιώνα μια τέτοια χώρα που ομνύει στη δημοκρατία να έχει τέτοιους φραγμούς. Εξηγούνται με άλλους τρόπους και όχι με την απλή γραφειοκρατία.

Δεύτερον, κατάργηση όλων των παραβόλων που απαιτούνται για να παίρνουν οι μετανάστες δικαίωμα παραμονής στη χώρα. Παράγουν σ' αυτή τη χώρα, δουλεύουν, δουλεύουν σκληρά, αυτά όσον αφορά την κεντρική εξουσία, τα κεντρικά ζητήματα.

Δεύτερον, για την τοπική εξουσία, οι Δήμοι πεδίο δόξης λαμπρό. Αν θέλουν οι Δήμοι και ο δικός μας ο Δήμος αλλά και οι υπόλοιποι Δήμοι να κάνουν κάτι σοβαρό, να πούνε πρώτον, ότι απαιτούμε από την κεντρική εξουσία να παίρνουμε και μετανάστες μόνιμους υπαλλήλους στο Δήμο, να βοηθούν την ενσωμάτωση των μεταναστών δημοτών, να αγωνιστούν μαζί με τους μετανάστες και όλες τις συλλογικότητες για απόκτηση ιθαγένειας προαιρετικά σε κάθε παιδί μεταναστών που θα γεννιέται σ' αυτή τη χώρα, άρα και δικαίωμα ψήφου αυτού του παιδιού, με προαιρετική λοιπόν ιθαγένεια, εφ' όσον παράγει, δουλεύει σ' αυτή τη χώρα και εφόσον ζει σ' αυτή τη χώρα και εφόσον πληρώνει φόρους σ' αυτή τη χώρα, έχει και δικαίωμα ο μετανάστης να έχει λόγο σ' αυτή τη χώρα που ζει. Άρα, λοιπόν να αγωνιστούμε όλοι μαζί για να αποκτήσουν και οι μετανάστες προαιρετικά, όταν θέλουν, το δικαίωμα της ιθαγένειας. Αυτό.

Ένα τελευταίο σχόλιο και κλείνω. Φίλες και φίλοι, υπάρχει μια καχυποψία, η οποία είναι άκρως δικαιολογημένη απέναντι και στην κεντρική όσο και στην τοπική εξουσία. Το μεταναστευτικό πρόβλημα στην Ελλάδα είναι πρόβλημα εικοσαετίας και είκοσι χρόνια τώρα ειδικά οι κυβερνήσεις είτε ΠΑΣΟΚ είτε Νέα Δημοκρατία, που είναι ανοιχτά τα θέματα αυτά, ομνύουνε στα δημοκρατικά δικαιώματα, ορκίζονται πίστη στην κοινωνία των πολιτών και βλέπουμε κάθε τρεις και λίγο δολοφονημένοι εργάτες στο Πέραμα, αυτή είναι η πραγματικότητα, τι να κάνουμε; Οικοδόμοι που σκοτώνονται και δεν θέλουν. Σκοτώνονται οι άνθρωποι. Πηγαίνουν και δουλεύουν μεροκάματα τρόμου.

Και να βάλω και το τελευταίο ζήτημα. Και το συνδικαλιστικό κίνημα στην Ελλάδα ψεύδεται. Γιατί η ΓΣΕΕ δεν τους κάνει μέλη στα Σωματεία. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Αρνούνται τα Σωματεία να γράψουν τους μετανάστες εργαζόμενους μέλη τους. Αυτό πρέπει να ειπωθεί ανοιχτά, δεν είμαστε όλοι το ίδιο. Υπάρχουν διαφορετικές πολιτικές απόψεις και η πραγματικότητα θα μας δείξει ποιος έχει δίκιο και ποιος έχει άδικο. Και η πραγματικότητα θα δείξει ποιος αυτά που λέει τα εννοεί και ποιος τα λέει μονάχα για να εξαργυρώνεται κάθε τετραετία σε ψήφους.

Ο μοναδικός τρόπος που έχουμε εμείς οι πολίτες στα χέρια μας για να επιβάλουμε τις λύσεις είναι να μην περιμένουμε ούτε την τοπική ούτε την κεντρική εξουσία. Μαζί με τους μετανάστες, όλοι μαζί ενωμένοι να διεκδικήσουμε και για μας και για τους μετανάστες, δικαιώματα στην εργασία, στη μόρφωση, στην ποιότητα ζωής στην πόλη, στο περιβάλλον.

Και ένα τελευταίο σχόλιο. Διαφωνώ κάθετα με τον κύριο Ζαβό. Αν η καταστροφή του τρίτου κόσμου συνεχιστεί, που ευθύνονται γι' αυτό όλες οι αποικιοκρατίες του 19^{ου} και του 20ου αιώνα, χιλιάδες, εκατομμύρια μετανάστες θα πλεύσουν στην ανεπτυγμένη Ευρώπη αναζητώντας την Ιθάκη τους και την ευτυχισμένη γη της Εδέμ. Δεν

πρόκειται να τους σταματήσουν είτε να βάλεις ένα εκατομμύριο ηλεκτροφόρα σύρματα κάτω στο βάθος του Αιγαίου, στις βραχονησίδες, στον Έβρο, στην Θράκη, στην Ήπειρο, στη Μακεδονία. Δεν πρόκειται να σταματήσει το μεταναστευτικό κίνημα γιατί γεννιέται από την πραγματικότητα.

Ή λοιπόν γενικότερα θα οχυρωθούμε στο καβούκι μας, θα χτίσουμε κάστρα για να κλειστούμε μέσα φοβούμενοι την πώση των μεροκάματων, που είναι ψεύτικη, ή θα αγωνιστούμε να μη φεύγουν οι επιχειρήσεις των επιχειρηματιών κεφαλαιούχων και να πηγαίνουν στη Βουλγαρία, που είναι 200 ευρώ ο μηνιαίος μισθός γιατί εδώ πέρα υπάρχει και ένα στοιχειώδες κράτος πρόνοιας και πληρώνουν οι κεφαλαιοκράτες στην ασφάλισή μας κ.λ.π. Θα αγωνιστούμε να μη φεύγουν οι επιχειρήσεις, να ανοίξουν νέες επιχειρήσεις, να μειωθεί ο εργάσιμος χρόνος που η τεχνολογία το επιτρέπει για να ανοίξουν θέσεις εργασίας. Να ποια είναι τα πραγματικά αιτήματα του 21^{ου} αιώνα, δεν είναι φιλολογία, είναι ρεαλιστικότητα αρκεί να τα πιστέψουμε και να αγωνιστούμε γι' αυτά. Αναστούλης Παύλος, από Αριστερή Παρέμβαση.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Μάλιστα, εσείς έχετε το λόγο...

ΠΑΡΙΣΤΑΜΕΝΗ: Καλησπέρα σας. Η αλήθεια είναι ότι δεν θα ήθελα να είμαι στη θέση του κύριου Ζαβού και δεν είναι η πρώτη φορά που του συμβαίνει αυτό. Έχετε δίκιο κύριε Κούλογλου, το θέμα είναι η τοπική αυτοδιοίκηση αλλά όταν θέτονται ζητήματα πέραν αυτού αναγκαστικά θα απαντήσουμε ή θα θέσουμε ερωτήματα σχετικά με τα όσα ειπώθηκαν.

Είπατε στην αρχή κύριε Ζαβέ ότι -το θυμάμαι πολύ καλά- ότι ο κύριος Προκόπης Παυλόπουλος είχε πει ότι δεν υπάρχει θεσμική εκπροσώπηση μεταναστών. Ναι βεβαίως δεν υπάρχει. Όμως τι έχουμε κάνει από τότε για να βοηθήσουμε τη θεσμική εκπροσώπηση; Απολύτως τίποτα... Σήμερα το Φόρουμ Μεταναστών κύριε Μοαβία, κλείνει απ' ότι γνωρίζω, κλείνει γιατί δεν υπάρχουν κονδύλια. Δεν κλείνει;

Κύριε Μοαβία, το Φόρουμ Μεταναστών έχει τη δυνατότητα να λειτουργήσει όπως θα έπρεπε; Νομίζω, αν δεν απατώμαι, εδώ έχουμε τον κύριο Αχμέτ Μοαβία και ο ίδιος μπορεί να μας πει αν το Κέντρο του Φόρουμ Μεταναστών κλείνει ή όχι και πέραν του κέντρου, υπάρχουν κοινότητες, κοινότητες λαθρομεταναστών, όπως χρησιμοποιείται αυτή η φράση λανθασμένα, γιατί πρόκειται για απλά μη καταγεγραμμένους μετανάστες, συγκεκριμένα μετανάστες - πρόσφυγες, που δεν τους καταγράφουμε εμείς γιατί ενδεχομένως θέλουμε τη λαθραία εργασία, δεν γνωρίζω ακριβώς τι. Τους βοηθάμε καθόλου; Δεν τους βοηθάμε. Κλείνουμε τις κοινότητές τους και το ΙΜΕΠΟ παίρνει περί το 60% των παραβόλων. Σύμφωνα με το νόμο. Ωραία, 60% ο νόμος λέει για το ΙΜΕΠΟ, συν τοπική αυτοδιοίκηση, συν άλλους φορείς. Αλλά παίρνει πολλά λεφτά το ΙΜΕΠΟ και θα μπορούσαν με τα λεφτά των παραβόλων, να παίρνει χρήματα και το Φόρουμ Μεταναστών και οι άλλες κοινότητες.

Αυτό που θα μπορούσα να προτείνω στο Δήμαρχο είναι να βοηθήσει τις κοινότητες τις ίδιες, τους ίδιους ανθρώπους, αυτό που ονομάζεται self-sustained, ότι να μπορέσουν οι ίδιες οι κοινότητες να αυτοοργανωθούν αλλά χρειάζονται κάποια χρήματα γι' αυτό το ζήτημα.

Όσο αφορά τα δωρεάν μαθήματα που είπατε, τα δωρεάν μαθήματα ναι, αλλά με κάποια αποζημίωση. Μάλιστα θυμάμαι ότι ο Δήμαρχος Αθηνών είχε βγάλει μια προκήρυξη φέτος που έλεγε δωρεάν μαθήματα Ελληνικών Δευτέρα με Παρασκευή, 9 με 12 το πρωί. Αυτό είναι αστείο βέβαια, γιατί οι άνθρωποι εργάζονται, τα μαθήματα πρέπει να είναι απόγευμα, θα πρέπει να είναι Κυριακή και θα πρέπει να αποζημιώνονται για τα μαθήματα αυτά.

Για το second generation, λυπάμαι κύριε Ζαβέ, αλλά δεν είναι αλήθεια αυτό. Στις περισσότερες χώρες, από το σκληρό πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δίνεται η ιθαγένεια. Αυτό το γνωρίζω πολύ καλά και το ξέρετε πολύ καλά ότι το γνωρίζω πάρα πολύ καλά. Δίνεται η ιθαγένεια, βέβαια, ζητάνε ότι οι γονείς θα πρέπει να είναι από τρία ως τέσσερα χρόνια στη χώρα υποδοχής για να πάρει ιθαγένεια το παιδί. Και εμείς λέμε ναι, ιθαγένεια, όχι δημοτολογία κύριε Κουβέλη, ιθαγένεια, πρέπει πλέον να το πούμε αυτό και να μη φοβόμαστε να το πούμε, ιθαγένεια στα παιδιά που γεννιούνται στην Ελλάδα και έχουν τελειώσει το ελληνικό σχολείο, καμία αντίρρηση, αλλά ιθαγένεια, όχι πλέον δημοτολόγιο.

Και σχετικά με το πόσους μετανάστες και πρόσφυγες μπορεί να αντέξει η χώρα, νομίζω ότι δεν θέλει όλος ο κόσμος να έρθει στην Ελλάδα και όπως λένε οι μετανάστες δεν πηγαίνουν εκεί που θέλουν. Οι μετανάστες πηγαίνουν εκεί που τους χρειάζεται η χώρα. Έχει αντοχή η Ελλάδα...

Α. ΤΣΙΠΡΑΣ: ...Είναι παιδιά δίχως ταυτότητα. Είναι παιδιά φαντάσματα. Και αυτό δεν το ήξερε κανείς. Αποσιωπάται από όλους μας και κάποια στιγμή τους ζητάνε να φύγουν από τη χώρα για να πάνε πού άραγε; Πού; Σε μια χώρα

που ποτέ δεν γνώρισαν, που μιλάνε μια γλώσσα εκεί, που ποτέ δεν μίλησαν; Σε συγγενείς που δεν έχουν ή ποτέ δεν γνώρισαν;

Άρα εδώ λοιπόν είναι ένα τεράστιο κοινωνικό ζήτημα, ένα τεράστιο κοινωνικό πρόβλημα το οποίο κάποια στιγμή πρέπει να το αντιμετωπίσουμε και με νόμο και είναι αδιανόητο να συνεχίζεται αυτή η κατάσταση, τουλάχιστον για τα παιδιά δεύτερης γενιάς, για τα παιδιά που γεννήθηκαν σ' αυτήν τη χώρα και χαίρουν της ελληνικής παιδείας και έχουν μάθει την ελληνική γλώσσα και πήγαν στα ελληνικά σχολεία. Κάποια στιγμή αυτό και με νόμο επιτέλους, πρέπει να σταματήσει, πρέπει να λήξει, πρέπει να νομιμοποιηθούν αυτά τα παιδιά, πρέπει να έχουν τη δυνατότητα από τη στιγμή που γεννιούνται και μεγαλώνουν εδώ, να έχουν νόμιμη παρουσία, ταυτότητα, να έχουν νόμιμη ύπαρξη εν πάση περιπτώσει, γιατί κανένας άνθρωπος δεν μπορεί να μην υφίσταται.

Λοιπόν αυτά είχα να πω μονάχα και να συγχαρώ το Δήμο του Βύρωνα και να ευχηθώ τουλάχιστον από τη στιγμή που δεν μπορεί η κεντρική εξουσία να δώσει μια κατεύθυνση, ας δώσουμε εμείς από τα κάτω και η τοπική αυτοδιοίκηση σε αυτό μπορεί να παίξει ένα πάρα πολύ σημαντικό ρόλο. Να είστε καλά.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Ευχαριστούμε... Να κλείσει ο Δήμαρχος, εδώ...

Ν. ΧΑΡΔΑΛΙΑΣ: Κατ' αρχάς θέλω να ευχαριστήσω όσους συμμετέχουν στο τριήμερο αυτό και δεν σας κρύβω ότι όταν ξεκίνησε η σκέψη να το διοργανώσουμε, ήμασταν πάρα πολύ επιφυλακτικοί με βάση αυτά που ανέφερε και ο αγαπητός συναδελφός από την Καλλιθέα, έμπειρος αυτοδιοικητικός, ο Κώστας Ασκούνης, ότι τελικά εμείς παραμένουμε θεατές σε ένα θεσμικό πλαίσιο, το οποίο δεν το καθορίζουμε εμείς.

Αλλά νομίζω ότι εκεί είναι η πεμπουσία της προσπάθειας και της πρωτοβουλίας που πήραμε σε σχέση με αυτά που ανέφερε και ο Πρόεδρος του Συνασπισμού ο Αλέξης Τσίπρας, ότι δεν μπορούμε απλά να παραμένουμε απαθείς. Και εγώ θέλω να ξεκαθαρίσω κάποια πράγματα. Είναι πολύ σημαντικό στην κοινωνία, όταν ανοίγουμε αυτό το ζήτημα, όταν ακούγονται διαφορετικές προσεγγίσεις ή προβληματισμοί, να μη δαιμονοποιούμε τη διαφορετική άποψη.

Διότι εδώ πέρα υπάρχουν ζητήματα που, καλώς ή κακώς, απασχολούν τις κοινωνίες. Υπάρχουν τα φοβικά σύνδρομα αυτά, δεν μπορούμε να αρνηθούμε να τα παρατηρούμε. Η ευθύνη η δική μας είναι να ανοίξουμε ένα διάλογο τέτοιο λαμβάνοντας υπόψη όλα τα αποτελέσματα και των δημοσκοπήσεων που έχουν γίνει και των ερευνών κοινής γνώμης αλλά και όλων των δεδομένων που έχουμε σαν ελληνική πολιτεία για να δούμε πως θα αντιπαλέψουμε αυτή τη λογική. Και ανεξάρτητα αν έχουν γίνει βήματα, η προσωπική μου άποψη είναι ότι γίνονται βήματα, απλά γίνονται δειλά βήματα προς τα εμπρός.

Ερχόμαστε σήμερα με το σχέδιο νόμου, όταν κλείσουν 18 χρονών τα παιδιά που έχουν γεννηθεί εδώ να παίρνουν επ' αόριστον ή κάθε πέντε χρόνια, το οποίο να μπορεί να ανανεώνεται, να μπορούν να παίρνουν άδεια παραμονής. Το ζήτημα όμως προκύπτει τι γίνεται μέχρι να φτάσουν τα 18 τους χρόνια. Και πώς αυτά τα παιδιά μπορούν να ενταχθούν στον κοινωνικό ιστό, στον αθλητικό ιστό της πόλης, όταν η ίδια η πολιτεία επενδύει χρήματα για να μπορεί να πηγαίνουν στο σχολείο ή να πηγαίνουν στους παιδικούς σταθμούς?

Σαφέστατα, η αυτοδιοίκηση έχει ρόλο να παίξει. Και μια αυτοδιοίκηση την οποία τη θέλουμε και διεκδικητική και μια αυτοδιοίκηση η οποία - πιστέψτε με γιατί έχω συζητήσει με πάρα πολλούς συναδέλφους - έχουμε κουραστεί απλά και μόνο να παρατηρούμε τα δρώμενα διότι την ίδια στιγμή που γίνονται τα δειλά βήματα, την ίδια στιγμή εμείς είμαστε αντιμέτωποι με το πρόβλημα στην κοινωνία. Και γι' αυτό νομίζω ότι πρέπει η πολιτεία να τολμήσει περισσότερο.

Και πιστέψτε με, επειδή έχω προσωπική άποψη, φωνές όπως του Αλεξάνδρου Ζαβού, ο οποίος παρουσιάζει μεν τα δεδομένα που είναι αλλά έχει ξεκάθαρη άποψη και δεν διαφέρει σε πολλά σημεία από τα θέματα που ακούστηκαν εδώ. Αυτό που πρέπει να γίνει είναι να ενώσουμε όσοι πιστεύουμε ότι δέκα πράγματα πρέπει να γίνουν, τις φωνές μας, την προσπάθειά μας, τον αγώνα μας, αν θέλετε, ώστε να καταλάβει η πολιτεία ότι πρέπει να προχωρήσει προς τα εμπρός.

Εγώ δεν θέλω να πω τίποτα περισσότερο, νομίζω στην αρχική μου τοποθέτηση είπα τα πράγματα που ήθελα να πω. Εμείς του χρόνου, στο επόμενο φεστιβάλ δεν θέλουμε να συζητήσουμε τα ίδια πράγματα. Θέλουμε να πάμε σε ένα φεστιβάλ μαζί με το Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, όπου κάποια από τα θέματα που σήμερα κατατέθηκαν και χθες και προχθές, που αφορούν τη δεύτερη γενιά μεταναστών, τη γυναίκα μετανάστρια και το ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης, θα έχουν λυθεί, θα έχουν προχωρήσει.

Αλλιώς δεν έχουμε κανένα λόγο απλά και μόνο να κάνουμε φεστιβάλ. Εμείς δεν ξεχνάμε τίποτα. Σ' αυτή την πόλη εδώ πέρα έχουμε μάθει να αγωνιζόμαστε καθημερινά και το δικαίωμά μας να προσπαθούμε δεν μπορεί, ούτε με τσιτάτα, ούτε με κραυγές, ούτε με εμμονές, ούτε με ιδεοληψίες, κανέναν να μας το στερήσει.

Θα κλείσω ευχαριστώντας κατ' αρχάς το Φόρουμ, τους συνεργάτες τους, αλλά και όλους εκείνους που εργάστηκαν σκληρά για αυτό το φεστιβάλ. Ένα φεστιβάλ που είναι στοίχημα για μας και θα κλείσω με ένα ποίημα, το οποίο διάβασα πριν δύο μήνες περίπου. Το έγραψε η Μανταλένα Λάνι, είναι ποιήτρια, ήταν μετανάστρια στην Ελλάδα από την Αλβανία.

*Εκείνοι έφυγαν χωρίς να γυρίσουν πίσω το κεφάλι
χωρίς να ρωτούν για τα δάκρυα των μανάδων τα πρεβάζια
τα κατώφλια και τις πέτρες που έτρεμαν κάτω από το βάρος της απομάκρυνσης
Εκείνοι έφυγαν μπερδεμένοι μες τις ψυχές σαν κύματα
Χωρίς να γυρίσουν το κεφάλι στα βουνά, κόκαλα μένοντας.
Σαν να φοβόντουσαν πως η βαριά σκιά τους, θα τους γύριζε πίσω ξανά.*

Οι δικές της αγωνίες είναι και δικές μας σκέψεις. Και το δικό μας στοίχημα καθημερινά στον Βύρωνα της προσφυγιάς, των κοινωνικών αγώνων, είναι να ανοίξουμε τις καρδιές μας, να ανοίξουμε την πόρτα μας, να ανοίξουμε την αγωνιστική μας διάθεση, γιατί εμείς εδώ στον Βύρωνα ξέρουμε και τον τρόπο να ζούμε πολυπολιτισμικά, να ανοίγουμε και να δείχνουμε νέους δρόμους σε όλους. Και αυτό το κάνουμε όλοι μαζί. Να είστε καλά και σας ευχαριστώ.

Σ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Λοιπόν ευχαριστούμε πολύ.

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ